

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

**Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары
Шоғырландырылған қаржылық есептілік және
Тәуелсіз аудитордың есебі**

31 желтоқсан 2018 ж.

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБИ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп.....	1
Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп.....	5

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР:

1	Самұрық-Энерго тобы және оның қызметі	7
2	Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері	7
3	Жаңа есептік ережелер	24
4	Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар	31
5	Сегменттер бойынша ақпарат	39
6	Байланысты тараптардың есептері мен операциялары	43
7	Негізгі құралдар.....	46
8	Материалдық емес активтер.....	47
9	Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастан компанияларға салынған инвестициялар	47
10	Басқа ұзақ мерзімді активтер	50
11	Тауар-материалдық қорлар	51
12	Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек және басқа дебиторлық берешек	51
13	Басқа қысқа мерзімді активтер.....	52
14	Ақша қаражаттары және оның эквиваленттері.....	53
15	Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және істен шығу тобы	53
16	Капитал.....	56
17	Күл шығарындыларын жоюға арналған резерв	57
18	Несиелер	57
19	Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер.....	65
20	Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек	66
21	Түсім	66
22	Сатылымдардың өзіндік құны	66
23	Сату бойынша шығындар	67
24	Жалпы және әкімшілік шығындар	67
25	Өзге таза табыс.....	67
26	Қаржылық табыстар.....	68
27	Қаржылық шығындар.....	68
28	Салықтар	68
29	Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер	72
30	Бақыланбайтын үлес	76
31	Негізгі еншілес, қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындар	78
32	Санаттар бойынша қаржылық құралдар	79
33	Қаржылық тәуекелдерді басқару	79
34	Әділ құн туралы ақпаратты ашу.....	89
35	Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар	91
36	2018 жылғы 1 қаңтарға дейін аяқталатын кезеңге қолданылатын есеп саясаты	92
37	Акция пайдасы (шығыны)	93

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ АКЦИОНЕРІНЕ ЖӘНЕ ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНЕ

Пікір

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі «Компания») және оның еншілес ұйымдарының (бірлесіп «Топ» деп аталады) 2018 жылдың 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі олардың қаржылық нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес барлық маңызды жақтарынан анық көрсетеді.

Аудит тақырыбы

Біз Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігіне аудит жүргіздік, ол келесілерді қамтиды:

- 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі пайда немесе шығын және басқа жиынтық кірістер туралы шоғырландырылған есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп;
- жоғарыда көрсетілген күнмен аяқталатын жыл ішіндегі ақшалай қаражаттардың қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп;
- есеп саясатының негізгі ережелеріне және басқа да түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілігіне ескертулер.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік (ХАС). Осы стандарттарға сәйкес Біздің жауапкершілігіміз «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі» бөлімінде төменде сипатталған.

Біз алған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негізді қамтамасыз ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылады деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз халықаралық бухгалтерлер этика стандарттары Кеңесінің профессионалды бухгалтерлер этика Кодексіне (ХБЭСК) сәйкес Топқа тәуелсізбіз. Біз ХБЭСК Кодексіне сәйкес өзге этикалық міндеттерді орындадық.

*Біздің аудит тәсіліміз***Қысқаша шолу**

- Жалпы Топтың маңыздылығы: 2,350,000 мың теңге, 2018 жылдың 31 желтоқсанымен аяқталған жылдық табыстың 0.9% құрайды.
- Біз Компанияға және оның Қазақстан аумағында орналасқан еншілес кәсіпорындары мен 2 бірлескен кәсіпорынына аудиторлық рәсімдер жүргіздік.
- Біздің аудиттың көлемі барлық активтердің 96%, жалпы табыстың 97% және Топтың таза пайдасының абсолюттік мөлшерінің 74% қамтыды.
- Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы;
- «Екібастұз Станциясы -2» (ЕМАЭС-2) инвестициясының құнсыздануы;
- БЖЭС-тегі үлесті сатып алу Опционына байланысты міндеттеме.

Біздің аудит методологиямыз маңыздылықты анықтау және шоғырландырылған қаржылық есептің маңызды бұрмалануының тәуекелдерін бағалауын қамтиды. Атап айтқанда, біз қай жерлерде басшылық субъективті пайымдау жасағанын талдадық, мысалы, жорамалдар мен табиғатына байланысты белгісіз болашақтағы оқиғаларды талдауды талап ететін маңызды бухгалтерлік бағалауларды. Біз сондай-ақ басшылықтың ішкі бақылауларды елемей тәуекелін қарастырдық, соның ішінде, басқа да мәселелермен қатар, алаяқтықпен туындалған елеулі бұрмалау қауіп белгілерінің барлығын бағаладық.

Маңыздылық

Аудит көлемін анықтауға маңыздылықты қолдануымыз септігін тигізді. Аудит қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаулардың болмауына жеткілікті сенімділік алу үшін жобаланған. Бұрмалау алаяқтық немесе қателіктер салдарынан туындауы мүмкін. Олар маңызды болып саналады, егер жеке немесе жиынтығында, олар шоғырландырылған қаржылық есептілігі негізінде қабылданған пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне ықпал етуіне негіз бар деп күтілсе.

Біз өзіміздің кәсіби пікірімізге сүйене отырып, маңыздылық үшін қажет төмендегі кестеде көрсетілгендей белгілі бір сандық мөлшердегі шектер орнаттық, соның ішінде тұтастай алғанда шоғырландырылған қаржы есептілігі үшін жалпы топтық маңыздылық үшін. Осы мөлшерлердің арқасында, және де сапалы факторларды есепке ала отырып, біз аудиттің көлемін, түрін, мерзімін және біздің аудиторлық шаралардың ауқымын анықтадық, сондай-ақ бұрмалаулардың жеке немесе жиынтығында шоғырландырылған қаржылық есепке тигізетін септігін бағаладық, тұтастай алғанда.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің деңгейіндегі маңыздылық 2018 жылға 2,350,000 мың теңге

Берілген деңгей қалай анықталды Табыстың 0.9%

Маңыздылық белгілерін қолдану негіздері Біз бағдарлық көрсеткіш ретінде табысты таңдадық. Біз салық салынғанға дейінгі пайданы оның ауытқуына байланысты қолданған жоқпыз. Оның орнына біз көп өзгеріске ұшырамайтын және Топтың қызметінің нәтижесін бағалау мақсатында Акционердің қолданатын табыс көрсеткішін қолдандық. Біз табыс көрсеткіші шоғырландырылған қаржылық есептіліктің пайдаланушылары қолданатын көпшілік мақұлдаған бағдарлық көрсеткіш болып табылады деп сенеміз.

Біз табыстың 0.9% тең болатын маңыздылықты орнаттық. Біздің кәсіби пікіріміз бойынша бұл маңыздылық қолайлы сандық шектемелер ауқымына кіреді.

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері, біздің кәсіби пікіріміз бойынша, ағымдағы кезеңнің шоғырландырылған қаржылық есептілікке жүргізілген аудит үшін маңызды деп есептелінетін мәселелер болып табылады. Біз бұл мәселелерді шоғырландырылған қаржылық есептілікке жүргізілген аудит мәтінінде біртұтас алып қарастырдық, және бұл мәселелерге байланысты бөлек пікір білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің №4 ескертуін қараңыз

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық қаржылық емес активтерінің құнсыздану индикаторына жасалған талдау негізінде 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап орын алған тарифтерді реттейтін заңнамадағы өзгерістер мен орташа өлшемді тариф деңгейінің төмендеуі қаржылық емес активтерінің құнсыздану ықтималдығының факторы болып табылады деген қорытындыға келді.

Топ басшылығы тәуелсіз сарапшылармен біріге отыра негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануын тексерді.

Біз қаржылық емес активтердің құнсыздануының тексеру үшін басшылық жалдаған тәуелсіз сарапшылардың қолданылған моделдерін алып, танысып және бағалап, сондай-ақ олардың әдістемесін және негізгі пайымдауларын бағаладық, жәнеде олардың бюджеттер мен бизнес-жоспарларға,

Аудиттің негізгі мәселелері

Біз Топтың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің құнсыздануына, олардың маңыздылығын ескере отырып оларға ерекше назар аудардық (2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың 83% активін құрайтын негізгі құралдар мен материалдық емес активтер 761,221,254 мың теңгеге тең), сондай-ақ осыған байланысты, басшылықтың негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің пайдалану құндылығын бағалау күрделі мәселе болып табылады, себебі, ол Топтың болашақ нарықтық және экономикалық жағдайы мен қаржышаруашылық қызметінің нәтижелеріне қатысты елеулі пайымдаулар мен бағалауларды қолдануға негізделген.

Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды

сыртқы ақпараттарға және біздің сараптамаға сәйкестігін, саланың ерекшелігін назарға ескере отырып тексердік.

Басшылықтың негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануын бағалауына қатысты біз төмендегідей шараларды атқардық:

- басшылық жалдаған тәуелсіз сарапшылардың құзыреттілігін, біліктілігін, тәжірибесін және объективтілігін бағалау;
- басқа топтардан дербес ақша қаражатының ағындарын тудыратын анықталатын активтер топтарын анықтауды талдау;
- тексеру жүргізу барысындағы басшылықтың негізгі пайымдауларының нақтылығы мен орындылығын тексеру;
- «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысын талдау;
- модельдердің басқа да кіріс мәліметтерін және оларды растайтын құжаттармен салыстыру, соның ішінде Даму Жоспары және Даму Жоспардың іс жүзіндегі нәтижелерімен салыстыру сияқты, егер олар орынды деп танылған жағдайда;
- құнсыздануға тексеруді бағалау мақсатында басшылықпен бірқатар сұхбаттарды жүргізу;
- өткен жылдың болжамымен салыстырғанда өткен жылдағы нақты көрсеткіштерді бағалау;
- негізгі жорамалдардың негіздемелі мүмкін өзгерістерінің ықпал етуін қарастыру.

Біз сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептің 4-ескертпесіндегі

Аудиттің негізгі мәселелері**Негізгі аудит мәселелері бойынша қандай аудиторлық рәсімдер орындалды**

ақпараттың ашылуының жеткіліктілігіне назар салдық.

Жүргізілген шаралардың нәтижесінде, біз келесі қорытындыға келдік: қолданылған негізгі жорамалдар тиісті ағымдағы жағдайларға лайықты, қаржы есептілігінде көрсетілген құнсызданудан болған шығын сомасы жеткілікті, ал ақпараттың ашылуы ХҚЕС (IAS) 36 "Активтердің құнсыздануы" стандартына сәйкес.

Аудиттің негізгі мәселелері**Аудит барысында Аудиттің негізгі мәселелері қалай ескерілді**

ЕМАЭС–2-ге жасалған инвестицияның құнсыздануы.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің №4 ескертуін қараңыз

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басшылық жүргізілген құнсыздану индикаторына жасалған талдау нәтижесінде 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап орын алған тарифтерді реттейтін заңнамадағы өзгерістер мен орташа өлшемді тарифтің деңгейінің төмендеуі қаржылық емес активтердің құнсыздану ықтималдығының факторы болып табылады деген қорытындыға келді.

2018 жылдың 31 желтоқсанына Топтың ЕМАЭС-2-ге жасалған инвестициясының баланстық құны 18,852,903 мың теңгені құрайды.

Біз осы инвестицияның құнсыздану мөлшерінің маңыздылығы мен оның өтелетін сомасын бағалау үдерісінің күрделілігін ескере отырып бұл сұраққа ерекше назар аудардық.

Біз компонент аудиторының жұмыс құжаттамасына шолу жасап, онымен ЕМАЭС–2-нің негізгі құралдарын құнсыздану тексеру моделінде басшылық қолданған әдіснамасы мен негізгі жорамалдарын талқыладық. Біз негізгі жорамалдардың біздің ЕМАЭС–2 операциялары туралы негізгі түсініктерімізге қаншалықты сәйкес келетінін бағаладық.

Сонымен қатар, біз Топтың басшылығымен және Аудит Комитетімен аталған инвестицияға қатысты болашақ жоспарларды талқыладық.

Біз сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептің 4-ескертпесіндегі ақпараттың ашылуының жеткіліктілігіне назар салдық.

Жүргізілген рәсімдер нәтижесінде біз басшылық қолданған негізгі болжамдар қазіргі жағдайда дұрыс, шоғырланған қаржылық есептілікте құнсыздану шығынын есептеудің қажеттілігі жоқ және ақпараттың ашылуы ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкес деген шешімге келдік.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудит барысында Аудиттің негізгі мәселелері қалай ескерілді

БЖЭС-тегі үлесті сатып алу Опционына байланысты міндеттеме

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің №4, 20 ескертулерін қараңыз

«Балқаш ЖЭС құрылысы» жобасын жүзеге асыру аясында Компания БЖЭС акцияларына қатысты Samsung C&T-мен «Опциондық келісімді» («Опциондық келісім») жасасты. Опциондық келісім шарттары бойынша кейбір жағдайларда Samsung C&T Компаниядан өзінің БЖЭС-тағы үлесін сатып алуды талап ете алады. 2016 жылы 31 тамызда Samsung C&T Компанияның атына Опциондық келісімге сәйкес акцияларды сатуға қатысты опционды орындау туралы хабарлама жіберді.

2018 жылдың 16 қарашасында Samsung C&T корпорациясымен бітімгершілік келісім жасалынды. Келісімге сәйкес Компания мен Үкімет Samsung C&T корпорациясына реттеу соммасын төлеген жағдайда Samsung C&T Компанияға акциялардың 50%-ын+1 акцияны береді. Осылайша Опциондық келісім бойынша міндеттеме өз күшін жояды.

Үкімет Samsung C&T алдындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті қаржыландыруды қамтамасыз етуге уәде берді. Бітімгершілік келісім негізінде Басшылық міндеттеме бойынша резерв құрып, сол резервті өтеу үшін бірдей мөлшерде активті мақұлдады, себебі міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындар толығымен өтеледі деп болжануда.

Біз аталған сұрақтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне маңыздылығын ескере отырып, бұл сұраққа ерекше назар аудардық.

Біз Опциондық келісім шартты, акцияларды сату турасындағы Опционның орындалуы жайындағы хабарламаны, бітімгершілік келісімді, жалғыз акционер «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Басшылығы мен Үкіметтің «Samsung C&T» алдындағы міндеттемелерді орындау үшін қаржыландыруды ұсыну туралы келісімдер, хаттамалар мен шешімдерді талдадық.

Біз Топтың және жалғыз акционер «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Басшылығымен кездестік және бұл сұраққа қатысты басшылықтың ұстанымы жайында түсінік алдық.

Біз БЖЭС-ке жасалған инвестиция жайында ақпараттың ашылуы мен есепке алу тәртібіне қатысты ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы», ХҚЕС (IAS) 37 «Резервтер, шартты міндеттемелер мен шартты активтер», ХҚЕС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржылық есептілік», ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» техникалық талаптарын қарастырдық.

Сондай-ақ, біз шоғырландырылған қаржы есептіліктің №4 Ескертпеде ақпараттың ХҚЕС (IAS) 37 «Резервтер, шартты міндеттемелер мен шартты активтер» талаптарына сәйкес жеткіліктілікті ашылуына назар аудардық.

Осы рәсімдердің нәтижесінде акцияларды сату Опционына қатысты шоғырландырылған қаржылық есепте ешқандай түзету ұсынылмады.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

7 - бет

Топ аудитінің көлемін анықтау

Біз аудит көлемін шоғырландырылған қаржылық есептілікке тұтастай Топтың құрылымын есепке ала отырып, және Топ қолданатын есептік процесстер мен бақылау құралдарын, сондай-ақ, Топ қызмет ететін саланың ерекшелігін есепке ала отырып, өз пікірімізді білдіру үшін жеткілікті жұмыс көлемін орындай алатындай анықтадық.

Топтық аудитке жалпы тәсілді айқындаған кезде біз өзіміз, топтық аудитор ретінде жасайтын немесе нұсқаулықтарға сәйкес жұмыс істейтін басқа да аудиторлық фирмаларды қоса алғанда компоненттік аудиторлар жасайтын жұмыстың түрін анықтадық. Жұмыстарды компонент аудиторлары жүзеге асырған жағдайда, біз тұтастай алғанда Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесі туралы пікірімізді білдіруге негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер алынған деп тұжырымдау үшін осы компоненттердің аудитіне қатысуымыздың қажетті деңгейін анықтадық.

Топтың активтері мен операциялары 21 субъект (компонент) бойынша бөлінген, оның ішінде бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар бар. Солардың ішінен біз 8-ін маңызды компонент деп таптық, құрамында Компания және оның 5 еншілес компаниясы мен 2 бірлескен кәсіпорын бар.

7 маңызды компонентерге біз немесе өзге тәуелсіз аудиторлар Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін пайдаланатын компоненттердің қаржылық ақпаратын толық тексердік.

Біз өзге аудиторлардың жасаған жұмыс құжаттамасына шолу жасап, олармен негізгі жорамалдарды және әдіснамаларды талқылап, олардың СМЭСБ Кодексі талаптарына сәйкес тәуелсіздігіне растау алдық. Сондай-ақ, біз негізгі аудит мәселелерін басшылықпен және Аудит Комитетімен талқыладық.

Топтың өзге компанияларын біз маңызды емес деп танып, олардың ең маңызды деп танылған қаржылық есептіліктің қатарларына аудиторлық рәсімдер мен жалпы аналитикалық рәсімдер жүргіздік.

Жалпы, біз жүргізген аудиттің көлемі Топтың барлық активтерінің 96%-ын, жалпы түсімнің 97%-дан көбін және таза пайданың абсолюттік мәнінің 74%-ын қамтыды. Жоғарыда айтылған біз жүргізген рәсімдер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қатысты жеткілікті әрі тиісті дәлелдерді алуға және біздің аудиторлық қорытындының негізін қамтамасыз етуге мүмкіндік берді.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепті қамтиды, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен оған тәуелсіз аудитордың қорытындысын қамтымайды. Бұл есеп, шамамен, біздің аудиторлық қорытындының күнінен соң бізге берілетін болады.

Біздің шоғырландырылған қаржылық есептілік бойынша пікіріміз өзге ақпараты қамтымайды, және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір формада сенімділік білдіретін қорытынды жасамаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке жүргізілген аудитке байланысты, біздің міндетіміз жоғарыда көрсетілген өзге ақпаратты алған кезде, онымен танысып, және өзге ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есеп немесе біз аудит барысында алған біліміміз арасында маңызды келіспеушіліктердің бар болуы туралы, және өзге ақпараттың басқа мүмкін маңызды бұрмалаулары бар болуы туралы сұрақтарды қарастыру болып табылады.

Егер жоғарыда көрсетілген өзге ақпаратпен танысу барысында, оның маңызды бұрмалауы бар туралы қорытындыға келсек, біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға айтуға міндеттіміз.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты адамдардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептіліктің Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалуына және дұрыс ұсынылуына, басшылықтың қаржылық есептілікті дайындауға қажетті деп санайтын ішкі бақылауына және алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан айтарлықтай бұрмаланбауына жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті даярлай отырып, басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігін бағалауға, қызметтің үздіксіздігіне қатысты тиісті жағдайлардағы мәліметтерді ашуға, және есептіліктің қызметтің үздіксіздігі жорамалының негізінде жасалуына жауапкершілік алады, басшылық Топты жоюға, қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайды, немесе қызметті тоқтату мен жоюдан басқа нақты қандай да бір балама болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау процессін қадағалауға жауапкершілік алады.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің аудитіне жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз тұтастай алғанда шоғырландырылған қаржылық есептілікте алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан туындайтын елеулі бұрмалаулардың жоқ екендігі туралы сапалы кепілділікті алу, және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытындыны шығару болып табылады. Сапалы кепілділік дегеніміз, жоғары деңгейдегі кепілділікті білдіреді, бірақ ХАС-на сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулардың бар болған жағдайында, оларды әрқашан анықтайтындығына кепілдік болып саналмайды. Бұрмалаулар алақол әрекеттер мен қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін, және егер олар, жеке немесе тұтастай қолданушылардың осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне айтарлықтай ықпалын тигізеді деп негізді болжауға болатын болса, маңызды болып есептелінеді.

ХАС-на тиісті жүргізілетін аудит барысында, біз кәсіби пікір қолданып, кәсіби күдікшілдікті сақтаймыз. Бұдан басқа, біз төмендегілерді орындаймыз:

- алақол әрекеттер немесе қателіктердің салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі айтарлықтай бұрмалаулардың тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді жобалаймыз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін, жеткілікті әрі тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Алақол әрекеттердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелі, қателіктердің салдарынан болған елеулі бұрмалаулардың тәуекелінен жоғарырақ, себебі, алақол әрекеттерге келісу, жалғандық, қасақана жіберу, ақпаратты бұрмаланған күйінде беру немесе ішкі бақылауды айналып өтетін іс-әрекеттер жатады;

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

9 - бет

- тиісті жағдайларға қатысты аудиторлық рәсімдерді жобалау мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесіне түсінік аламыз, бірақ Топтың ішкі бақылауының тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылған есеп саясатының орындылығын, басшылық дайындаған тиісті ақпараттың ашылуы мен бухгалтерлік бағалардың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың үздіксіз қызмет туралы жорамалдың қолданылуының орындылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілеттілігіне елеулі күмәндар тудыратын оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздіктердің бар болуы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біздің қорытындыда маңызды белгісіздік болған жағдайда, біз өз қорытындымызда шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі тиісті ақпараттың ашылуына назар аудару керекпіз, егер ондай ақпараттың ашылуы орынсыз болған жағдайда, біз өз пікірімізді өзгерту керекпіз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық қорытындының шығарылу күніне дейінгі жиналған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, одан кейін болатын оқиғалар немесе шарттар Топтың қызметінің үздіксіздік қабілеттілігін тоқтатуына әкеп соқтыруы мүмкін;
- жалпы ұсынылуына, құрылымы мен мазмұнына, ақпараттың ашылуына, және де негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды осы шоғырландырылған қаржы есептілікте дұрыс ұсынылғанына баға береміз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірімізді білдіру үшін, Топқа кіретін ұйымдар немесе кәсіпкерлік қызметтердің қаржылық ақпараттарына қатысты жеткілікті аудиторлық дәлелдемелерді алу. Біз Топ аудитінің басқаруына, бақылауына және жүргізілуіне жауап береміз. Біз өз пікірімізге толықтай жауапкершілік аламыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты адамдармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға өзге ақпараттан бөлек, жоспарланған аудиттің көлемі мен мерзімдерін, сондай ақ, аудит нәтижелерінен туындаған маңызды қорытындылар туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

Біз сондай-ақ, корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды ұстанғанымыз туралы хабарлаймыз, және аудитордың тәуелсіздігіне ықпал етуіне негізі бар деп санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге сұрақтар туралы, және қажет болған жағдайда, тиісті сақтық шаралары туралы мәлімдейміз.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ (жалғасы)

10 - бет

Корпоративтік басқаруға жауапты адамдарға берілген мәліметтердің ішінен, біз ағымдағы кезеңнің шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін маңызды болып саналатындарын анықтаймыз және сондықтан олар аудиттің негізгі мәселелері болып есептеледі. Бұл мәселелерді өз қорытындымызда баяндаймыз, келесі жағдайлардан басқа кездерде: жария етуге заңды түрде немесе нормативтік актпен тыйым салынғанда, немесе сирек жағдайларда біз бұл ақпараттың біздің қорытындымызда хабарлануының қажет емес жағдайларда, өйткені бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудың қоғамдық маңызы бар пайдасынан асып кетеді.

Алматы, Қазақстан
2019 жылғы 20 наурыз

Бекітілді және қол қойылды:

Дана Инкарбекова

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
Басқарушы директоры

(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы №0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Аудитор-орындаушы
(2000 жылғы 18 қаңтарындағы №0000492
Аудитордың Квалификациялық куәлігі)

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	7	756,453,621	780,565,005
Инвестициялық меншік		428,734	531,852
Материалдық емес активтер	8	4,767,633	3,799,095
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компанияларға салынған инвестициялар	9	55,860,500	52,888,220
Өзге ұзақ мерзімді активтер	10	14,282,994	17,991,254
Барлық ұзақ мерзімді активтер		831,793,482	855,775,426
Қысқа мерзімді активтер			
Тауар-материалдық қорлар	11	9,373,661	9,046,924
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек және өзге дебиторлық берешек	12	23,913,414	23,956,827
Өзге қысқа мерзімді активтер	13	93,673,376	18,531,019
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		1,268,014	1,432,148
Ақша қаражаты және олардың эквиваленттері	14	13,604,335	32,719,043
Сатуға арналған істен шығарылған топтың активтері	15	16,130,771	14,816,829
Барлық қысқа мерзімді активтер		157,963,571	100,502,790
БАРЛЫҚ АКТИВТЕР		989,757,053	956,278,216

Басшылық атынан 2019 жылы 20 наурызда қол қойылды.

Өлиев Ерлан Жеңісұлы
 Экономика және қаржы жөніндегі
 басқарушы директор

Төлекова Сәуле Бекзадақызы
 «Бухгалтерлік және Салық Есебі»
 департаментінің директоры – Бас
 бухгалтер

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	16	373,314,888	373,314,888
Өзге резервтегі капитал	16	127,412,909	127,546,130
Бөлінбеген пайда		(21,607,444)	(22,057,982)
Топ акционерлеріне тиесілі капитал		479,120,353	478,803,036
Бақыланбайтын акционерлердің үлесі	29	891,592	707,640
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ		480,011,945	479,510,676
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Күл үйінділерін жоюға арналған резерв	28	2,643,471	2,279,270
Қызметкерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер		1,297,228	1,314,015
Заемдар	17	266,959,110	312,574,158
Өзге ұзақ мерзімді міндеттемелер	18	4,843,536	4,443,216
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша міндеттемелер	27	82,771,915	82,058,114
Барлық ұзақ мерзімді міндеттемелер		358,515,260	402,668,773
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Күл үйінділерін жоюға арналған резерв	28	248,406	125,000
Заемдар	17	43,403,659	45,912,886
Қызметкерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер		113,600	120,361
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге кредиторлық берешек	19	99,901,007	24,897,537
Бюджетке төленетін салықтар және басқа төлемдер бойынша берешек	27	4,636,438	2,600,743
Төлеуге бөлінген табыс салығы	27	908,056	369,334
Барлық қысқа мерзімді міндеттемелер		151,229,848	74,098,767
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		509,745,108	476,767,540
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КАПИТАЛ		989,757,053	956,278,216

Басшылық атынан 2019 жылы 20 наурызда қол қойылды.

Өлиев Ерлан Жеңісұлы
 Экономика және қаржы жөніндегі
 басқарушы директор

Төлекова Сәуле Бекзадақызы
 «Бухгалтерлік және Салық Есебі»
 департаментінің директоры – Бас
 бухгалтер

«Самұрық-Энерго» АҚ

Пайда немесе шығын және басқа жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	2018 ж.	2017 ж.
Түсім	21	260,399,900	219,891,946
Сатудың өзіндік құны	22	(188,356,123)	(159,611,335)
Жалпы пайда		72,043,777	60,280,611
Сатудан түскен шығыстар	23	(14,340,193)	(15,144,907)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	24	(13,018,028)	(12,708,892)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың табыстарындағы үлес және инвестицияның құнсыздануы	9	9,751,872	(26,635,738)
Қаржылық активтердің құнсыздануы	2	(1,756,337)	(2,394,066)
Өзге табыстар	25	3,690,482	2,982,729
Өзге шығыстар	25	(3,766,980)	(2,844,846)
Қаржылық табыстар	26	2,333,275	2,805,327
Қаржылық шығыстар	27	(42,211,348)	(29,660,430)
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)		12,726,520	(23,320,212)
Табыс салығы бойынша шығыстар	28	(7,717,940)	(5,553,184)
Жалғасып отырған қызметтен түскен бір жыл ішіндегі пайда/(залал)		5,008,580	(28,873,396)
Тоқтатылған қызметтен түскен бір жыл ішіндегі пайда/(залал)	15	(1,583,957)	1,670,239
Жыл ішіндегі барлық пайда/(залал)		3,424,623	(27,203,157)
Басқа жиынтық залал			
<i>Кейіннен пайда немесе залал құрамына қайта жіктелмейтін баптар</i>			
Еңбек қызметі аяқталған соң сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау		(133,221)	(93,247)
Жыл ішіндегі барлық жиынтық табыс/(залал)		3,291,402	(27,296,404)
Тиесілі пайда/(залал):			
Топ акционерлеріне		3,240,671	(27,883,943)
Бақыланбайтын үлеске		183,952	680,786
Жыл ішіндегі пайда/(залал)		3,424,623	(27,203,157)
Барлық тиесілі жиынтық табыс/(залал):			
Топ акционерлеріне		3,107,450	(27,977,190)
Бақыланбайтын үлеске		183,952	680,786
Жыл ішіндегі барлық жиынтық табыс/(залал)		3,291,402	(27,296,404)
Компанияның меншік иелеріне қатысты жалғасатын қызметтен шеккен залал негізінде есептелген қарапайым акцияға байланысты базалық және бытыраңқы пайда/(залал) (бір акцияға Қазақстан теңгесімен)	37	894	(5,154)
Компанияның меншік иелеріне қатысты тоқтатылған қызметтен түскен пайда/(шеккен залал) негізінде есептелген қарапайым акцияға байланысты базалық және бытыраңқы (залал)/пайда (бір акцияға Қазақстан теңгесімен)	37	861	(5,276)

7-беттен 93-бетке дейін қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	Ескертпе	Топ акционерлеріне тиесілі				Бақыланбайтын үлес	Барлық капитал
		Акцио- нерлік капитал	Өзге резервтегі капитал	Бөлінбеген пайда	Барлығы		
2017 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық							
		373,314,888	127,639,377	12,481,878	513,436,143	3,159,992	516,596,135
Жыл ішіндегі залал		-	-	(27,883,943)	(27,883,943)	680,786	(27,203,157)
Өзге жиынтық залал		-	(93,247)	-	(93,247)	-	(93,247)
Барлық жиынтық табыс/(залал)							
		-	(93,247)	(27,883,943)	(27,977,190)	680,786	(27,296,404)
Капиталдың өзге бөлінісі	16	-	-	(1,951,020)	(1,951,020)	-	(1,951,020)
Істен шыққан еншілес ұйымдардың аз бөлігінің үлесі		-	-	-	-	(3,133,138)	(3,133,138)
Дивидендтер	16	-	-	(4,704,897)	(4,704,897)	-	(4,704,897)
2017 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық							
		373,314,888	127,546,130	(22,057,982)	478,803,036	707,640	479,510,676
Бастапқы сальдоны түзету (ХҚЕС 9)	3	-	-	(749,133)	(749,133)	-	(749,133)
2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қайта есептелген сальдо							
		373,314,888	127,546,130	(22,807,115)	478,053,903	707,640	478,761,543
Жыл ішіндегі пайда		-	-	3,240,671	3,240,671	183,952	3,424,623
Өзге жиынтық залал		-	(133,221)	-	(133,221)	-	(133,221)
Барлық жиынтық табыс/(залал)							
		-	(133,221)	3,240,671	3,107,450	183,952	3,291,402
Дивидендтер	16	-	-	(2,041,000)	(2,041,000)	-	(2,041,000)
2018 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық							
		373,314,888	127,412,909	(21,607,444)	479,120,353	891,592	480,011,945

7-беттен 93-бетке дейін қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп

Қазақстан теңгесімен, мың	2018 ж.	2017 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Жалғасып отырған қызметтен салық салғанға дейінгі түскен пайда/(залал)	12,726,520	(23,320,212)
Тоқтатылған қызметтен салық салғанға дейінгі түскен залал/(пайда)	(1,583,957)	8,010,808
Мыналарға түзетулер:		
Тозу және амортизация	53,232,434	44,947,935
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің істен шығуынан болған залалдар	(80,619)	253,036
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған залалдар	3,580,284	1,533,155
Қаржылық активтердің құнсыздануынан болған залалдар	1,756,337	2,394,066
Активтердің құнсыздануын қалпына келтіру	-	(15,106)
Қосымша қуаттарды іске қосудан түскен табыстардың амортизациясы	(308,219)	(448,057)
Қаржылық шығыстар	42,211,348	29,660,430
Қаржылық табыстар	(2,333,275)	(3,009,950)
Инвестицияның құнсыздануы және бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың табыстарындағы үлес	(9,751,872)	26,635,738
Өзге түзетулер	(1,661,921)	947,500
Айналым капиталындағы өзгерістерге дейін операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:	97,787,060	87,589,343
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешектің және өзге дебиторлық берешектің, сондай-ақ өзге қысқа мерзімді активтердің көбеюі	(70,854,461)	(9,201,595)
Тауар-материалдық қорлардың көбеюі	(2,642,993)	(573,430)
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешектің және өзге кредиторлық берешектің, сондай-ақ өзге ұзақ мерзімді міндеттемелердің көбеюі	75,427,537	3,838,386
Қызметкерлерге сыйақы беру бойынша берешектің (азаяуы)/көбеюі	(23,548)	185,827
Төлеуге бөлінген салықтың көбеюі	2,494,889	1,522,714
Операциялық қызметтен алынған ақша қаражаты	102,188,484	83,361,245
Төленген табыс салығы	(6,583,748)	(4,072,843)
Төленген пайыздар	(26,658,066)	(20,811,669)
Алынған дивидендтер	8,058,965	6,829,180
Операциялық қызметтен алынған таза ақша қаражаты, оның ішінде	77,005,635	65,305,913
Операциялық тоқтатылған қызметтен алынған таза ақша қаражаты	766,648	8,201,565
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Негізгі құралдарды сатып алу	(27,563,667)	(47,284,877)
Материалдық емес активтерді сатып алу	(1,195,934)	(1,628,324)
Қарыздық құралдарды (облигацияларды) сатып алу	(903,942)	-
Негізгі құралдар үшін берілген аванстарды қайтару	-	2,200,000
Алынған пайыздық табыс	1,209,852	2,480,519
Еншілес ұйымдардың істен шығуынан түскен түсімдер, олардың құрамында істен шыққан ақша қаражатын шегергендегі	1,859,548	13,581,324
Негізгі құралдарды сатудан түскен ақша қаражаты	182,530	170,802
Банк депозиттерін қайтару, нетто	2,360,481	21,484,539
Пайдалануда шектелген ақша қаражатының көбеюі	(5,005,464)	(513,167)
Эмитенттердің облигацияларды өтеуі	28,152	220,000
Қаржылық дебиторлық берешекке ағымдағы депозиттерді айырбастау (13-ескертпе)	(2,934,450)	-
Өзге төлемдер	(23,404)	(250,001)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты, оның ішінде	(31,986,298)	(9,539,185)
Инвестициялық тоқтатылған қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	(758,419)	(9,675,657)

7-беттен 93-бетке дейін қоса берілген ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ**Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп (жалғасы)**

Қазақстан теңгесімен, мың	2018 ж.	2017 ж.
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы		
Несиелер түсімі	66,595,855	181,166,446
Несиелерді өтеу	(149,727,522)	(68,803,062)
Шығарылған облигациялар бойынша түсімдер	-	20,084,686
Шығарылған облигациялар бойынша негізгі қарызды төлеу	21,736,200	(167,994,272)
Өзге түсімдер	11,892	5,252
Акционерлерге төленген дивидендтер	(2,041,000)	(4,704,897)
Бақыланбайтын акционерлердің үлесіне төленген дивидендтер	(224,584)	(300,790)
Акционердің пайдасына есептелген өзге төлемдер	(144,928)	(84,413)
Өзге төлемдер	(67,972)	(1,135,954)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты, оның ішінде	(63,862,059)	(41,767,004)
Қаржылық тоқтатылған қызметтен алынған таза ақша қаражаты	-	227,561
Валюта айырбас бағамының ақша қаражатына және олардың эквиваленттеріне әсері	(255,895)	122,327
ХҚЕС 9 бойынша ақша қаражатының құнсыздануына қатысты резервтің минусы	(7,862)	-
Ақша қаражатының таза көбеюі/(азаяуы), оның ішінде	(19,106,479)	14,122,051
Тоқтатылған қызметтен түскен ақша қаражатының таза көбеюі/(азаяуы)	8,229	(1,246,531)
Жыл басындағы ақша қаражаты, оның ішінде:	32,730,644	18,608,593
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша жыл соңындағы ақша қаражаты	32,719,043	17,350,461
Тоқтатылған қызмет бойынша жыл басындағы ақша қаражаты	11,601	1,258,132
Жыл соңындағы ақша қаражаты, оның ішінде:	13,624,165	32,730,644
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша жыл соңындағы ақша қаражаты	13,604,335	32,719,043
Тоқтатылған қызмет бойынша жыл соңындағы ақша қаражаты	19,830	11,601

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептегі сомалар тоқтатылған қызметті ескере отырып, жалпы негізде ұсынылды.

1 Самұрық-Энерго тобы және оның қызметі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік «Самұрық-Энерго» АҚ (бұдан әрі – «Компания») мен оның еншілес компаниялары (бұдан әрі – бірлесіп «Топ» деп аталады) үшін 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС-ке) сәйкес әзірленді.

Компания 2007 жылы 18 сәуірде құрылып, 2007 жылы 10 мамырда тіркелген. Компания Қазақстан Республикасының заңнамаларына сәйкес акционерлік қоғам нысанында құрылған. Топ Қазақстан Республикасы (бұдан әрі – «ҚР») энергетикалық кешенінің кәсіпорындарын шоғырландыру мақсатында құрылды.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Компанияның жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») болып табылады (16-ескертпе). ҚР Үкіметі – Компанияны түпкі бақылаушы тарап.

Негізгі қызмет

Топ қызметінің негізгі түрлері көмір, көмірсутек, су ресурстары мен жаңартылатын энергия көздері негізінде электр және жылу энергиясын, ыстық суды өндіру, оларды халыққа, өнеркәсіптік кәсіпорындарға сату, электр энергиясын тасымалдау, желідегі электрді техникалық бөлу, су және жылу электр станцияларын салу, жаңартылатын электр энергиясы көздерін салу және пайдалану, сондай-ақ су электр станцияларының мүлдік кешендерін жалға алу болып табылады. Кәсіпорынның негізгі еншілес, қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындары 30-ескертпеде көрсетілген.

Топтың еншілес компаниялары мен оның бірлескен кәсіпорындарының операциялық қызметі «Электр энергетикасы туралы», «Табиғи монополиялар мен реттелетін нарықтар туралы», «Бәсекелестік туралы» ҚР заңдарымен реттеледі. Энергетикалық компаниялардың қызмет түрлеріне байланысты тарифтік реттеу ҚР Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – Комитет) немесе салалық министрлік – ҚР Энергетика министрлігінің (бұдан әрі – ЭМ) құзыретіне жатады.

Энергия өндіруші ұйымдар үшін электр энергиясына тарифтер Энергетика министрінің 2015 ж. 27 ақпандағы № 160 «Энергия өндіруші ұйымдар тобы үшін электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту туралы» бұйрығымен және кейінгі өзгерістер мен толықтырулармен бекітілген. Жаңартылатын энергия көздерін пайдаланатын объектілер өндіретін электр энергиясын жеткізуге белгіленген тарифтер тіркелген және ЖЭК технологиясына қарай (жел, күн және басқа электр станциялары үшін өз алдына бөлек) ҚР Үкіметінің қаулысымен бекітілген, сондай-ақ жыл сайын индекстеуге жатады. Мұның үстіне есептеу-қаржы орталығы сатып алушы, ал энергия өндіруші ұйым сатушы ретінде. Энергия жеткізуші компаниялар үшін электр энергиясын жеткізу мен бөлуге, жылу энергиясын өндіруге белгіленген тарифтер мен энергиямен жабдықтауға (ЭЖ) бөлінген тарифтерді ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитеті реттейді. Комитет реттеу мен бақылау жасауды заңнамалар мен нормативтік-құқықтық актілерге қатаң сәйкестікте жүзеге асырады.

Тарифтер бойынша шешімдерге белгілі бір дәрежеде әлеуметтік және саяси мәселелердің де ықпалы тиеді. ҚР Үкіметінің экономикалық, әлеуметтік және өзге салалардағы іс-қимылдары мен шешімдерінің Топтың операциялық қызметіне айтарлықтай ықпалы болуы мүмкін.

Қызмет жүзеге асырылатын мекенжай мен орын

Компанияның бас кеңсесінің мекенжайы мен қызметін жүзеге асыратын орны: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 15А.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік ерекшеліктерді қоспағанда, бастапқы құн бойынша есепке алу қағидасы негізінде Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындалды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаған кезде қолданылған есеп саясатының қағидаттары төменде берілген. 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап ХҚЕС (IFRS) 9-ға және ХҚЕС (IFRS) 15-ке көшу нәтижесіндегі есеп саясатының өзгерістерінен бөлек, есеп саясатының бұл қағидаттары, егер өзгеше көрсетілмесе, барлық ұсынылған кезеңдердің есептіліктеріне қатысты жүйелі түрде қолданылды.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық есептілікті дайындау негізі (жалғасы)

Есептік саясаттың қаржылық активтері мен міндеттемелеріне қатысты негізгі ережелері, сондай-ақ 2017 жылдың 31 желтоқсанына дейін қолданылып келген түсімдерді тану 36-ескертпеде көрсетілді.

ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікті дайындау кейбір маңызды бухгалтерлік бағаларды қолдануды талап етеді. Бұған қоса, басшылық Топтың есептік саясатын қолданған кезде өз пайымдауларына сүйенулері тиіс. Бағалаудың немесе қиындықтың бұдан да жоғары деңгейін талап ететін бухгалтерлік есеп саласы, сондай-ақ жорамалдар мен бағалар шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар 4-ескертпеде көрсетілді. Нақты нәтижелердің бұл бағалардан айырмашылығы болуы мүмкін.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

(i) Еншілес компаниялар

Еншілес компаниялар Топ бақылайтын құрылымданған кәсіпорындарды қоса алғанда, инвестициялық объектілерді білдіреді, өйткені Топ (i) инвестиция объектісінің тапқан табысына айтарлықтай ықпал ететін маңызды қызметті басқару мүмкіндігін беретін өкілеттілерге ие болады, (ii) инвестиция объектісіне қатысудан түскен өзгермелі табыспен байланысты тәуекелдерге ұшырайды немесе осындай табысты алу құқығына ие болады және (iii) инвестордың табысының шамасына ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өзінің өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігіне ие болады. Топтың басқа кәсіпорынға қатысты өкілеттіктерінің болуын бағалаған кезде нақты әлеуетті дауыс беру құқықтарымен бірге нақты құқықтарының болуын және олардың ықпалын қарастыру керек. Егер ұстаушының инвестиция объектісінің маңызды қызметін басқаруға қатысты шешім қабылдаған кезде осы құқықты іске асыруға практикалық мүмкіндігі болса, құқық нақты болып табылады. Егер топтың инвестиция объектісінде басым дауыс беру құқығы болмаса да, ол инвестиция объектісіне қатысты өкілеттілерге ие бола алады. Мұндай жағдайларда инвестиция объектісіне қатысты нақты өкілеттіктерінің болуын белгілеу үшін Топ басқа дауыс беру құқығын ұстаушылар пакеттерін ыдырату дәрежесі мен мөлшеріне қатысты өзінің дауыс беру құқықтары пакетінің мөлшерін бағалауы тиіс. Басқа инвесторлардың инвестиция объектісінің қызметіне түбегейлі өзгерістер енгізумен байланысты немесе ерекше жағдайларда қолданылатын қорғану құқықтары Топтың инвестиция объектісін бақылау мүмкіндігіне кедергі келтірмейді. Еншілес кәсіпорындар шоғырландырылған қаржылық есептілікке Топқа олардың операцияларын бақылау функциясы берілген күннен бастап (сатып алу күні) қосылады және бақылау жасау тоқтатылған күннен бастап шоғырландырылған есептіліктен шығарылады.

Еншілес кәсіпорындар шоғырландырылған қаржылық есептілікке сатып алу әдісі бойынша қосылады. Сатып алынған сәйкестендірілген активтер, сондай-ақ бизнесті біріктіру аясында алынған міндеттемелер мен шартты міндеттемелер бақыланбайтын қатысу үлесінің шамасына қарамастан, сатып алған күнгі әділ құны бойынша бағаланады.

Топ тікелей қатысу үлесін білдіретін бақыланбайтын және кәсіпорын таратылған жағдайда ұстаушыға таза активтердің пропорционалды үлесіне құқық беретін үлесті әрбір операция бойынша жеке немесе а) әділ құны бойынша, не болмаса б) сатып алынған кәсіпорынның таза активтеріндегі бақыланбайтын үлесіне пропорционалды бағалайды. Тікелей қатысу үлесі болып табылатын бақыланбайтын үлес әділ құны бойынша бағаланады.

Гудвил сатып алынған компания үшін төленген сыйақылардың, алған сәтке дейін меншікте болған сатып алынған компаниядағы үлестің әділ құны мен сатып алынған компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесінің жалпы сомасынан сатып алынған компанияның таза активтерін шегеру арқылы бағаланады. Теріс сома («теріс гудвил») басшылық тағы да бір рет барлық сатып алынған активтер мен барлық қабылданған міндеттемелердің, шартты міндеттемелердің сәйкестендірілгенін анықтаған соң және оларды бағалау дұрыстығын талдаған соң пайда мен залал құрамында танылады.

Сатып алынған компания үшін төленген сыйақы шартты сыйақыны төлеумен байланысты активтердің немесе міндеттемелердің әділ құнын қоса алғанда, бірақ мысалы консультациялық, заң, бағалау және басқа ұқсас кәсіби қызметтер үшін төлеу секілді сатып алумен байланысты шығындарды жоққа шығара отырып, берілген активтердің, шығарылған үлестік құралдардың және қабылданған немесе көтерген міндеттемелердің әділ құнымен бағаланады. Мәміле бойынша үлестік құралдарды шығарған кезде келтірілген шығындар капитал сомасынан шегеріледі, борыштық міндеттемелерді шығарған кезде мәміле бойынша келтірілген шығындар олардың баланстық құнынан шегеріледі, ал мәміле бойынша сатып алумен байланысты қалған басқа залалдар шығыстарға жатады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Шоғырландырылған қаржылық есептілік (жалғасы)

(i) Еншілес компаниялар (жалғасы)

Топ компаниялары арасындағы барлық операциялар және осы операциялар бойынша іске асырылмаған пайда, сонымен қатар, Топ ішіндегі есептемелер бойынша сальдо алынып тасталады. Құнын өтеу мүмкін болмаған жағдайлардан басқа жағдайларда іске асырылмаған шығындар да алынып тасталады. Компания мен оның барлық еншілес компаниялары Топ саясатына сәйкес бірыңғай есептік саясатты қолданады.

Бақыланбайтын қатысу үлесі Компания қызметінің таза нәтижелері мен ол тікелей немесе жанама түрде иелік етпейтін үлеске сәйкес келетін еншілес компанияның капиталының бір бөлігі болып табылады. Бақыланбайтын қатысу үлесі Топ капиталының жеке компонентін құрайды.

(ii) Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес компанияларды сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынған еншілес компаниялар алдыңғы компанияны есепке алу әдісімен есепке алынады. Осы әдіске сәйкес біріккен компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде кәсіпорындарды біріктіру оның ұсынылған есептің едәуір ерте кезеңнің басында шыққаны туралы болжамға сәйкес немесе кеш болса, онда біріктіруші компаниялар алғаш рет жалпы бақылауға алынғанда көрсетіледі. Тараптар арасында берілген жалпы бақылаудағы еншілес компаниялардың активтері мен міндеттемелері алдыңғы компанияның қаржылық есептілігінде көрсетілген баланстық құн бойынша ескеріледі. Алдыңғы компания еншілес компанияның қаржылық есептілігі шоғырландырылған ХҚЕС-ке сәйкес әзірленген есептілікті ұсынудың ең жоғары деңгейі болып саналады. Алдыңғы компанияны бастапқы сатып алған кезде туындаған гудвил сондай-ақ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Алдыңғы ұйымның гудвилін қосқанда, таза активтердің баланстық құны мен төленген сыйақының сомасымен арасындағы айырмашылық капиталдың құрамындағы басқа резервтердің өзгеруі ретінде көрсетіледі.

(iii) Бақыланбайтын қатысу үлесін сатып алу және сату

Топ бақыланбайтын қатысу үлесінің иелерімен жасалған келісімдерді есепке алу үшін бақылаудың жоғалмауына әкелетін экономикалық бірлік моделін қолданады. Бақыланбайтын үлесті сатып алу үшін төленген сыйақы мен оның баланстық құнының арасындағы айырмашылық есепте тікелей капитал шоттарындағы капиталмен жүргізілген келісім ретінде көрсетіледі. Топ бақыланбайтын үлесті сату үшін алынған сыйақы мен оның баланстық құнының арасындағы айырмашылықты капиталды өзгерту туралы есепте капиталмен жүргізілген мәміле ретінде таниды.

(iv) Бірлескен кәсіпорындар

ХҚЕС-11-ге сәйкес, бірлескен қызметке салынған инвестиция әрбір инвестордың шарттық міндеттемелері мен құқықтарына байланысты жіктеледі. Топ өзінің бірлескен қызметінің сипатын бағалап, оны бірлескен кәсіпорындар санатына жатқызды. Бірлескен кәсіпорындардың қызметі үлестік әдіс бойынша ескеріледі.

Бірлескен кәсіпорындардағы қатысу үлесінің үлестік әдісі бойынша бастапқыда іс жүзіндегі нақты құны бойынша танылады, содан кейін сатып алғаннан және өзгерістерден кейінгі басқа да жиынтық табыстың пайдасы мен зиянындағы Топтардың үлестерін тану арқылы түзетіледі. Бірлескен кәсіпорындардың залалдарындағы үлес оның осы бірлескен кәсіпорындардағы үлесіне (оның ішінде негізінен Топтың бірлескен кәсіпорындарға салынған таза инвестицияларының бір бөлігі болып табылатын кез келген ұзақ мерзімді қатысу) тең немесе одан артық болған жағдайда, Топ міндеттемелерді мойнына алған немесе осы бірлескен кәсіпорынның атынан төлем жасаған кездерден басқа жағдайларда кейінгі залалдарды мойындауды тоқтатады.

Топ пен оның бірлескен кәсіпорындарының арасындағы мәмілелер бойынша жүзеге аспаған пайда бірлескен кәсіпорындардағы Топтың қатысу үлесінің бөлігінен алынып тасталады. Берілген активтің құнсыздану белгілері болған жағдайдан басқа кезде жүзеге асырылмаған залалдар да алынып тасталады. Бірлескен кәсіпорындардың есептік саясатының Топтың есептік саясатына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін түзетілді.

(v) Қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар

Қауымдасқан компаниялар Компания айтарлықтай ықпал ететін (тікелей немесе жанама), бірақ оларды қадағалай алмайтын компаниялар; әдетте осы компаниялардағы дауыс беру акцияларының үлесі 20%-50%-ды құрайды. Қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі және бастапқыда сатып алу құны бойынша танылады. Қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер Қауымдасқан компанияларға инвестициялардың баланстық құнын азайтуға жатады. Топтың Қауымдасқан компаниялардың таза активтеріндегі үлесін алғаннан кейін орын алған басқа да өзгерістер былайша танылады:

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Шоғырландырылған қаржылық есептілік (жалғасы)

(v) Қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар (жалғасы)

(i) Топтың Қауымдасқан компаниялардың пайдалары мен залалдарындағы үлесі Қауымдасқан компаниялардың нәтижелеріндегі үлес ретінде шоғырландырылған пайда мен залалдар құрамында көрсетіледі, (ii) Топтың басқа жиынтық табысындағы үлесі басқа жиынтық табыстың құрамында танылады және жеке жолда көрсетіледі, (iii) Топтың Қауымдасқан компаниялардың таза активтерінің баланстық құнының үлесіндегі барлық басқа өзгерістер Қауымдасқан компаниялардың нәтижелеріндегі үлестердің құрамындағы пайда немесе залал ретінде танылады.

Бірақ Топтың қауымдасқан компаниялардың залалдарындағы үлесі қандай да болмасын басқа қамтамасыз етілмеген дебиторлық берешекті қоса алғанда, оның осы компанияға салынған инвестицияларына тең немесе одан артық болса, ол міндеттемелерді қабылдаған немесе қауымдасқан компанияның атынан төлемдерді жүзеге асырған жағдайдан басқа кезде Топ кейінгі шығындарын көрсетпейді.

Топ пен оның қауымдасқан компаниялар арасындағы операциялар бойынша іске асырылмаған пайда да Топтың қауымдасқан компаниялардағы үлесінің шегінде алынып тасталады; берілген активтің құнсыздану белгілері болған жағдайдан басқа жағдайларда іске асырылмаған шығындар да алынып тасталады.

(vi) Еншілес компаниялардың, қауымдасқан компаниялардың немесе бірлескен кәсіпорындардың істен шығуы

Топ бақылауды немесе айтарлықтай ықпалын жоғалтқан жағдайда, кәсіпорындағы сақталған үлес бақылауды жоғалтқан күн жағдайында әділ құны бойынша қайта бағаланады, ал баланстық құнындағы өзгерістер кірісте немесе шығыста көрсетіледі. Әділ құн - қауымдасқан компаниялардағы, бірлескен кәсіпорындардағы немесе қаржылық активтегі қалған үлесін одан әрі есепке алу мақсаттары үшін бастапқы баланстық құны. Бұдан басқа бұған дейін осы кәсіпорынға қатысты басқа жиынтық табыс құрамында танылған барлық сомалар Топ тиісті активтердің немесе міндеттемелердің тікелей шығуын жүзеге асырғандай болып ескеріледі. Бұл бұған дейін басқа жиынтық пайда құрамында көрсетілген сомалардың пайдаға немесе залалға ауыстырылатынын білдіруі мүмкін.

Егер қауымдасқан кәсіпорындардағы қатысу үлесі азайса, бірақ солай бола тұрса да айтарлықтай ықпалы сақталса, онда тек бұған дейін басқа жиынтық табыс құрамында көрсетіліп келген пропорционалды сомалар үлесі қажетті жағдайларда пайдаға немесе залалға ауысады.

Шетелдік валютаны қайта есептеу

(i) Функционалдық валюта және есептілікті ұсыну валютасы

Егер өзгеше көрсетілмесе, онда осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген барлық сандық мәліметтер мың теңгемен көрсетіледі.

Ұйым өзінің қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортадағы валюта функционалдық валюта болып табылады. Еншілес компаниялардың, бірлескен кәсіпорындардың, қауымдасқан компаниялардың және бас компаниялардың функционалдық валютасы теңге болып табылады.

(ii) шетелдік валютамен жасалған операциялар және қалдықтар

Шетелдік валютамен жасалған операциялар операция жасалған күнгі ресми бағамдар бойынша функционалдық валютаға қайта есептелді. Осы операциялар бойынша жасалған есептердің нәтижесінде, сонымен қатар, шетелдік валютамен көрсетілген жыл соңындағы айырбас бағамдар бойынша ақша активтері мен міндеттемелерін қайта есептеу нәтижесінде туындаған бағам айырмашылығынан болған пайда немесе залалдар пайдада немесе залалдарда көрсетіледі.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, шетелдік валютадағы қалдықтарды қайта есептеу үшін пайдаланылатын ресми айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 384.20 теңгені құрады (2017 ж. 31 желтоқсанда: 1 АҚШ доллары үшін 332.33 теңге). Теңгені басқа валюталарға айырбастауға қатысты валюталық шектеу мен бақылау ережелері жұмыс істейді. Қазіргі кезде теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде еркін айырбасталатын валюта болып табылмайды.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық құралдар

(i) Бағалауға қойылатын негізгі ұстанымдар

Қаржылық құралдар жіктелуіне қарай әділ құн, бастапқы құн немесе амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Төменде осы әдістердің сипаттамасы ұсынылған.

Әділ құн – бұл бағалау күнінде нарыққа қатысушылардың арасында активті сатқанда немесе операцияларды ерікті негізде жүргізген кезде міндеттемелерді бергенде алынуы мүмкін баға. Белсенді нарықта белгіленетін баға әділ құнның ең жақсы дәлелі болып табылады. Белсенді нарық – активі немесе міндеттемелері бар операциялар тұрақты түрде баға туралы ақпаратты жеткілікті мөлшерде алуға мүмкіндік беретін әрі барынша жиілікпен жүргізілетін нарық.

Әділ нарықта айналымда жүретін қаржылық құралдардың әділ құны белгіленген бағаны кәсіпорын ұстайтын құралдар санына жеке активке немесе міндеттемеге көбейткенде алынған сома ретінде бағаланады. Нарықтың әдеттегі тәуліктік сауда айналымы кәсіпорында бар активтердің және міндеттемелердің санын қосып алу үшін жеткіліксіз, ал жайғасымдарды сату үшін тапсырыстарды орналастыру жеке операцияда белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін болғанда да жағдай осылай болады.

Нарықтық жағдайларда жасалатын дисконтталған ақша ағындары моделі, сонымен қатар, осы сияқты операциялардың мәліметтеріне негізделген модельдер секілді *бағалау әдістері* немесе инвестиция объектісінің қаржылық мәліметтерін қарастыру келісімдердің бағасы туралы нарықтық ақпарат қолжетімсіз болып табылатын қаржылық құралдардың әділ құнын анықтау үшін пайдаланылады. Әділ құнды бағалаудың нәтижелері талданады және келесідей тәртіпте әділ құнның иерархиясының деңгейлері бойынша бөлінеді: (i) 1 деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда белгіленген бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады, (ii) 2 деңгейге – пайдаланылатын маңызды бастапқы мәліметтердің барлығы тікелей (мысалы, баға) немесе жанама (мысалы, бағаның негізінде есептелген) түрде активтер немесе міндеттемелер үшін бақылайтын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар, және (iii) 3 деңгейдегі бағалар, тек қана бақылайтын нарықтық мәліметтерге ғана негізделмеген бағалар болып табылады (яғни, бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы мәліметтердің айтарлықтай көлемі қажет). Әділ құнның иерархиясының бір деңгейінен екіншісіне ауыстыру есептік кезеңнің соңында орын алған болып саналады (33- ескертпе).

Бастапқы құн төленген ақша қаражаты немесе олардың баламалары, не болмаса сатып алу күні жағдайы бойынша активті алу үшін берілген басқа да орнын толтырудың әділ құны болып табылады, және оған келісім бойынша шығындар кіреді. Өзіндік құн бойынша бағалау тек нарықтық котировкалары жоқ және әділ құны сенімді бағаланбайтын үлестік құралдарға инвестицияларға қатысты, сондай-ақ, ашық нарықта котировкалары жоқ, және осындай үлестік құралдармен өтелуге тиіс осындай үлестік құралдарға байланысты туынды құралдарға қатысты ғана қолданылады.

Мәміле бойынша шығындар қаржылық құралдарды сатып алуға, шығаруға немесе істен шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар – мәмілелер жасалмаған жағдайда жұмсалмауы мүмкін шығындар. Мәміле бойынша шығындар агенттерге (сауда агенттері болып жұмыс істейтін қызметкерлерді қоса алғанда) консультанттарға, делдалдарға, дилерлерге төленген сыйақыларды, комиссиялық шығындарды, реттеуші органдар мен қор биржаларына төленетін алымдарды, сондай-ақ меншікті берген кезде алынатын салықтар мен алымдарды қамтиды. Мәміле бойынша шығындарға сыйлықақылар немесе қарыздық міндеттемелер бойынша берілетін дисконттер, қаржыландыруға, ішкі әкімшілік шығыстарға және сақтауға жұмсалатын шығыстар жатпайды.

Амортизацияланған құн қаржылық құрал бастапқы тану кезінде бағаланған, есептелген пайыздар шамасына азайтылған немесе ұлғайтылған қарыздың негізгі сомасын өтеуге төленген төлемдер шегерілген шама болып табылады, ал қаржылық активтер үшін – құнсыздану шығындарының сомалары шегеріледі. Өсірілген пайыздарға келісім, сонымен қатар, пайыздың тиімді мөлшерлемесін пайдалана отырып өтелген сомадан кез-келген сыйақылардың немесе дисконттың бойынша бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған амортизациялар жатады. Өсірілген пайыздық кірістер мен өсірілген пайыздық шығындар, соның ішінде өсірілген купондық кіріс пен амортизацияланған дисконт немесе сыйақы (соның ішінде ұсынған кезде кейінге қалдырылған комиссияны, ондай бар болса) жеке көрсетілмейді, қаржылық жағдай туралы тиісті есеп баптарының баланстық құнына енізіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық құралдар (жалғасы)

(i) Бағалауға қойылатын негізгі ұстанымдар (жалғасы)

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі – бұл құралдың баланстық құнына тұрақты пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету (тиімді пайыздық мөлшерлемені) мақсатында тиісті кезең ішінде пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тану әдісі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржылық құрал әрекет ететін күтілетін мерзімге, тиісті жағдайларда одан қысқа мерзімге қаржылық құралдың таза баланстық құнына дейін есептік болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдердің (несиелер бойынша болашақ шығындарды қоспағанда) дисконттаудың нақты мөлшерлемесі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме осы құрал үшін көрсетілген ауыспалы мөлшерлеме бойынша несиелік спредті көрсетін сыйақы немесе дисконттан басқа немесе нарықтық мағынасына қарамастан белгіленбейтін басқа да өзгермелі факторлар бойынша пайыз өзгеретін келесі күнге дейін мөлшерлемесі ауыспалы құралдар бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін пайдаланылады. Мұндай сыйақылар немесе дисконттар құрал айналымда болған күтілетін мерзім ішінде тұтастай амортизацияланады. Дисконтталған құнын есептеуге барлық комиссиялық, төленген немесе келісімшарттың тараптармен алынған тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтындар жатады.

Кредиттік-құнсызданған (РОСИ) қаржылық активтер сатып алған немесе құрған активтер үшін бастапқы таныған кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетіледі, яғни келісімшартты ақша ағыны негізінде емес, бастапқы тану кезіндегі күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

(ii) Қаржылық активтер

Бағалау санаттары. Қаржылық активтер мына санаттар бойынша жіктеледі: i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, ii) өзге жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша бағаланатындар, iii) амортизациялық құн бойынша бағаланатындар. Қарыздық қаржы активтерін жіктеу мен кейіннен бағалау мыналарға байланысты: (i) Топтың тиісті активтер портфельін басқаруға арналған бизнес-модельдеріне және (ii) актив бойынша ақша ағындарының сипаттамасына.

Бизнес-модель. Бизнес-модель ақша ағындарын алу мақсатында Топтың активтерді басқару үшін пайдаланатын тәсілін көрсетеді: Топтың мақсаты (i) активтерден шартта көзделген ақша ағынын алуды ғана («шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап тұру»), немесе (ii) шартта көзделген ақша ағынын да алу, активтерді сату нәтижесінде туындайтын ақша ағындарын да алу («шартта көзделген ақша ағынын алу үшін активтерді ұстап тұру») болып табыла ма немесе (i) тармақты да, (ii) тармақты да қолдануға келмейтін болса, қаржылық активтер «басқа» бизнес-модель санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады. Бизнес-модель активтер тобы үшін Топ бағалау жүргізген күні қолда болатын портфель үшін белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін жүзеге асыруға ниетті қызметтің барлық тиісті дәлелдемелері негізінде (портфель деңгейінде) анықталады.

Ақша ағындарының сипаттамасы. Егер бизнес-модель шартта көзделген ақша ағынын алу немесе шартта көзделген ақша ағыны мен сатуларды алу үшін активтерді ұстауды көздейтін болса, Топ ақша ағындары тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдерді білдіретін/білдірмейтінін бағалайды («қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне қатысты төлемдерге арналған тест» немесе «SPPI-тест»). Бұл бағалауды жүргізген кезде Топ шартта көзделген ақша ағындарының базалық кредиттік шарт талаптарына сәйкестігін қарастырады, яғни пайыздар тек кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, базалық негізгі шарттың басқа да тәуекелдеріне және пайданың шегіне қатысты өтеуді білдіреді. Егер шарттың талаптары базалық кредиттік шарттың талаптарына сәйкес келмейтін тәуекел мен құбылмалылыққа бейімділігін қарастыратын болса, тиісті қаржылық актив пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеліп, бағаланады. Тек қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне қатысты төлемдер бойынша тест активті бастапқы тану кезінде жүргізіледі, ал кейінгі қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржылық активтерді қайта жіктеу. Қаржылық құралдар осы портфельді басқарудың бизнес-моделі тұтастай өзгерген кезде ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезеңнің басынан бастап перспективті түрде жүргізіледі. Топ ағымдағы және салыстырмалы кезең ішінде өзінің бизнес-моделін өзгерткен жоқ және қайта жіктеуді жасамады.

Қаржылық активтердің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резерві. Болжалдардың негізінде Топ амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қарыздық құралдармен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Топ күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды және әрбір есепті күнге кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды: (i) мүмкін болатын нәтижелерді бағалау арқылы ықтималдылықты ескере отырып анықталған алдын ала кесіп-пішілмеген және ойластырылған соманы, (ii) ақшаның уақытша құнын және (iii) есепті кезеңде шамадан тыс шығын және күш жұмсамай қолжетімді болатын өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжанатын болашақтағы экономикалық жағдайлар туралы барлық негізді және расталатын ақпаратты білдіреді.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық құралдар (жалғасы)

(ii) Қаржылық активтер (жалғасы)

Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қарыздық құралдар күтілетін кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін шегергендегі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте беріледі.

Топ бастапқы таныған сәттен бастап кредиттік сапаның өзгерістері негізінде құнсыздануды есепке алудың «үш кезеңдік» моделін қолданады. Бастапқы тану кезінде құнсызданған болып табылмайтын қаржылық құрал 1-кезеңге жататын құрал ретінде жіктеледі. 1-кезеңнің қаржылық активтері үшін күтілетін кредиттік залалдар келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар нәтижесінде туындайтын немесе шартқа сәйкес, егер ол 12 ай өткенше («12-айлық күтілетін кредиттік залалдар») болатын өтеу күніне дейінгі бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдардың тең бөлігіне тең сомаға бағаланады. Егер Топ бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюын сәйкестендірсе, онда актив 2-кезеңге ауыстырылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар осы бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар негізінде, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, бірақ егер ол көзделмеген болса, күтілетін алдын ала төлемді ескере отырып бағаланады («бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар»). Егер Топ қаржылық актив құнсызданған болып табылады деп анықтаса, онда актив 3-кезеңге ауыстырылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залалдар бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады. Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін қаржылық залалдар қашан да бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланады.

Қаржылық активтерді есептен шығару. Қаржылық активтер Топ оларды өндіріп алу бойынша өзінің барлық дерлік мүмкіндіктерін жойған және мұндай активтерді өтеуге қатысты үміттің негізсіздігі туралы қорытындыға келген кезде тұтастай немесе ішінара есептен шығарылады. Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді.

Қаржылық құралдарды тануды тоқтату. Топ қаржылық активтерді тануды мынадай жағдайларда: (а) егер октиатер өтелген болса немесе осы активтерге байланысты ақша ағындарына құқықтың күші біткен болса, немесе (б) Топ қаржылық активтерден түсетін ақша ағындарына қатысты құқықты берсе немесе оны беру туралы келісім жасаса, және мұндай жағдайда (i) сондай-ақ осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды берген болса, немесе (ii) осы активтерді иеленуге қатысты іс жүзінде барлық тәуекелдерді және барлық сыйақыларды бермеген әрі сақтамаған, бірақ осы активтерге қатысты бақылау құқығын жойған болса тоқтатады. Контрагенттің активті байланыссыз үшінші тарапқа сатуға шектеу қоймай толық сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаған жағдайда бақылау сақталады.

Қаржылық активтерді өзгерту. Кейде Топ қаржылық активтер бойынша шарт талаптарын қайта қарайды немесе өзгеше жолмен өзгертеді. Топ шартта көзделген ақша ағындарын өзгерту маңызды болып табылатын/табылмайтынын бағалайды.

Егер бастапқы актив бойынша ақша ағындарына қатысты құқық аяқталатындай болып, өзгертілген талаптар айтарлықтай ерекшеленетін болса, Топ бастапқы қаржылық активті тануды тоқтатады және жаңа активті әділ құны бойынша таниды. Талаптарды қайта қарау күні кейінгі құнсыздануды есептеу мақсаттары үшін, оның ішінде кредиттік тәуекелдің айтарлықтай көбею фактісін анықтау үшін бастапқы тану күні болып саналады. Топ сонымен қатар жаңа кредиттің немесе қарыздық құралдың төлемдерді қарыз бен пайыздың негізгі сомасының есебіне ғана төлеу критерийіне сәйкестігін бағалайды. Тану тоқтатылған бастапқы активтің баланстық құны мен елеулі түрде өзгертілген жаңа әділ құнның арасындағы кез келген алшақтықтар меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға қатысты болмаған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамынан көрінеді.

Талаптарды қайта қарау контрагенттің қаржылық қиындықтарына және оның бастапқы келісілген төлемдерді орындауға қабілетсіздігіне байланысты болған жағдайда Топ бастапқы және түзетілген күтілетін ақша ағындарын активтермен шарт талаптарының өзгеруі нәтижесіндегі активтер бойынша тәуекелдер мен пайданың айтарлықтай айырмашылығына қатысты салыстырады. Егер тәуекелдер мен пайда өзгермейтін болса, онда өзгертілген активтің бастапқы активтен айтарлықтай айырмашылығы болмайды әрі оны өзгерту тануды тоқтатуға әкеп соқпайды. Топ бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме жөніндегі шартқа (немесе сатып алынған не құрылған кредиттік құнсызданған қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша) өзгертілген ақша ағындарын дисконттау арқылы жалпы баланстық құнды қайта есептейді және пайданың немесе залалдың құрамындағы өзгерістен болған пайданы немесе залалды таниды.

(iii) Қаржылық міндеттемелер

Бағалау санаттары. Қаржылық міндеттемелер (i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерден; (ii) кредиттер беру бойынша қаржылық кепілдіктер мен міндеттемелер шарттардан басқа амортизациялық құн бойынша бағаланатын салдарлар ретінде жіктеледі: бұл жіктелім сауда-саттыққа арналған туынды қаржылық құралдарға, қаржылық міндеттемелерге (мысалы, бағалы қағаздар бойынша қысқа ұстанымдар), бизнесті біріктірген кезде сатып алушы танитын шартты өтеуге және басқа бастапқы тану кезінде анықталған қаржылық міндеттемелерге қолданылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық құралдар (жалғасы)

(iii) Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату. Қаржылық міндеттемелерді тану оларды өтеген жағдайда тоқтатылады (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалған немесе тоқтатылған кезде, немесе оның орындалу мерзімі біткен кезде).

Топ пен оның бастапқы кредиторларының арасында айтарлықтай өзгеше талаптары бар қарыздық құралдармен алмасу, сондай-ақ қолда бар қаржылық міндеттемелер талаптарының маңызды өзгерістері бастапқы қаржылық міндеттемелерді өтеу және жаңа қаржылық міндеттемелерді тану ретінде ескеріледі. Егер ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнының жаңа талаптарға сәйкес, бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдаланып алынған сыйақыларды шегергендегі дисконтталған барлық төленген сыйақыларды қоса алғанда, бастапқы қаржылық міндеттемелер бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірінді құнынан кем дегенде 10%-ға айырмашылығы болса, талаптардың елеулі айырмашылықтары бар болып саналады. Бұған қоса, басқа да сапалық факторлар ескеріледі. Егер қарыздық құралдармен алмасу немесе талаптарды өзгерту өтеу болып есептелсе, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден түскен пайданың не одан болған залалдың құрамында танылады. Егер алмасу немесе өзгеріс өтеу болып саналмаса, онда барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттемелердің баланстық құнын түзету ретінде көрсетіледі және өзгертілген міндеттемелер қолданылатын қалған мерзім ішінде амортизацияланады.

Міндеттемелерді өтеуге әкеп соқпайтын өзгерістер кумулятивтік амортизацияны кейінгі күнмен есептеу әдісі бойынша бағалау мәнінің өзгеруі ретінде ескеріледі, мұнда пайда немесе залал баланстық құндағы айырмашылықтың экономикалық мазмұны меншік иелерімен жүргізілетін капиталы бар операцияларға жатпайтын болса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

(vi) Өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен міндеттемелер өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы есепте таза шама тек мына жағдайларда: көрсетілген сомаларды өзара есепке алуға, сонымен қатар, өзара есепке алуға ниеті болса немесе оны жүргізуге, не болмаса бір мезгілде активтерді сатуға және міндеттемелерді реттеуге заңды белгіленген құқығы болса ғана көрсетіледі. Қарастырылып отырған өзара есепке алу құқығы (а) болашақта болуы мүмкін жағдайларға байланысты болмауы тиіс, (б) мынадай жағдайларда жүзеге асыруға заңды мүмкіндігі болуы тиіс: (i) әдеттегі қаржы-экономикалық қызметті жүзеге асыру барысында; (ii) төлемдер бойынша міндеттемелер орындалмаған жағдайға; (iii) дәрменсіздік немесе банкротқа ұшыраған жағдайға байланысты болмауы тиіс.

Негізгі құралдар

(i) Тану және кейінгі бағалау

Негізгі құралдар қажет болған жағдайда, құнсыздану резервінен және жиналған тозуды шегере отырып, есепте бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Бастапқы құн активті орынға жеткізумен және нысаналы мақсат үшін оны жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты сауда жеңілдіктері мен қайтарып алудан, сондай-ақ кез келген шығындар шегерілген сатып алу құнынан, оның ішінде импорт баждары мен сатып алу бойынша қайтарылмайтын салықтардан тұрады. Шаруашылық тәсілмен әзірленген немесе тұрғызылған негізгі құралдар объектілерінің бастапқы құнына орындалған өндірістік жұмыстарға жұмсалған материалдардың құны мен өндірістік үстеме шығындардың бір бөлігі жатады.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына енгізіледі немесе Топың осы активті пайдаланған кезде экономикалық пайда табу мүмкіндігі болған жағдайда және оның құны дұрыс бағаланғанда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі. Ауыстырылған бөліктің баланстық құны шығынға жазылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар туындауына қарай есептік кезең ішіндегі пайдаға немесе зиянға жатқызылады.

Негізгі құралдардың істен шығуынан болған пайда немесе залал алынған өтем мен олардың баланстық құнының айырмасындағы сомада басқа да операциялық пайда мен зиянның құрамында жыл ішіндегі пайда мен залалда көрсетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Негізгі құралдар (жалғасы)

(ii) Тозу

Жерге қатысты тозу есептелмейді. Негізгі құралдардың басқа объектілерінің тозуы олардың бастапқы құнын біркелкі шығынға жазу әдісі бойынша тиімді пайдалану мерзімі ішінде объектілерді жою құнына дейін есептеледі, атап айтқанда:

	Тиімді пайдалану мерзімі (жылдар саны)
Ғимараттар мен құрылыстар	8-100
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-50
Басқалар	3-20

Активтің тарату құны Топ осы сәтте активтің жасы мен техникалық жағдайы оны тиімді пайдалану мерзімінің соңында күтілетін нәтижеге сәйкес келеді деген пайымдауға сүйене отырып, сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі сатудан алынуы мүмкін соманы бағалау болып табылады. Топ объектінің физикалық қызмет ету мерзімі аяқталғанша, оны пайдаланамыз деп шешсе, активті тарату құны нөлге тең болады. Активтердің тарату құны мен оларды тиімді пайдалану мерзімдері қайта қаралады және, қажет болса, әрбір есептік кезеңнің соңында түзетіледі.

(iii) Құнсыздану

Әрбір есептік кезеңнің соңында басшылық негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін анықтайды. Егер ең болмағанда осындай бір белгі анықталса, басшылық екі шаманың ең үлкені ретінде анықталатын өтелетін соманы бағалайды: активті сату үшін жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн және оны пайдалану құндылықтары. Активтің баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды; құнсызданудан болған шығын жылдық пайда мен шығында көрсетіледі. Егер активті пайдалану құндылығын анықтауға негізделген есептік бағалауларды немесе сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде оның әділ құны өзгерсе, өткен есептік кезеңде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі.

Материалдық емес активтер

Топтың барлық материалдық емес активтерін тиімді пайдаланудың белгілі бір мерзімі бар және оған негізінен капиталдандырылған жасақтамалар мен лицензиялар жатады. Сатып алынған бағдарламалық жасақтама оны сатып алуға және пайдалануға беруге жұмсалған шығындар сомасында капиталдандырылады. Барлық материалдық емес активтер басшылық 2 – 25 жылға дейін деп бағалайтын тиімді пайдалану мерзімі ішінде тік сызықты әдіспен амортизацияланады.

Құнсызданған жағдайда материалдық емес активтердің баланстық құны шамалардың неғұрлым үлкеніне дейін шығынға жазылады: сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі оларды пайдалану мен әділ құн құндылықтары.

Егер Топ бизнес болып табылмайтын активтер тобын сатып алған жағдайда, Топ олардың топтың құнын сатып алған күнге сәйкес әділ құн негізінде жеке сәйкестендірілетін активтер арасында бөледі.

Инвестициялық меншік

Инвестициялық меншікке жалға төленетін төлемдерді алу немесе капитал құнын ұлғайту, немесе оның біріншісіне де, екіншісіне де арналған, бірақ Топтың өзі қолданбайтын, оның иелігіндегі мүлік жатады. Инвестициялық жылжымайтын мүлік құрамына инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде болашақта пайдалануға арналған аяқталмаған құрылыс объектілері кіреді.

Қажет болған жағдайда, инвестициялық меншік есептілікте жинақталған тозу және құнсыздану резервін шегергендегі бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Инвестициялық меншіктің құнсыздануы мүмкін екенін көрсететін белгілер болған жағдайда, Топ өтелетін құнның көлемін екі шаманың үлкенімен бағалайды: сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі оны пайдалану құндылықтары немесе әділ құны. Инвестициялық меншіктің баланстық құнының шамасы жылдық пайда немесе шығын арқылы өтелетін құнға дейін төмендейді. Егер кейіннен оның өтелу құнын анықтау үшін пайдаланылған бағалар өзгерсе, өткен есептік кезеңдерде танылған активтің құнсыздануынан болған шығын қалпына келтіріледі. Кейінгі шығындар Топтың болашақта осы инвестициялық меншікпен байланысты экономикалық пайда табуы мүмкін болғанда және олардың құнын жеткілікті дәлдікпен анықтау мүмкін болған жағдайда капиталдандырылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындарға олардың туындауына байланысты шығындар жатады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Инвестициялық меншік (жалғасы)

Меншік иесі инвестициялық меншікке жататын активтерді иеленген жағдайда олар негізгі құралдар санатына ауыстырылады, ал олардың баланстық құны басқа санатқа ауыстырған күні осы сәттен бастап келесі амортизациялауға жататын осы активтердің шартты есептелген құнымен саналады.

Инвестициялық меншіктің тозуы оларды тиімді пайдалану мерзімі ішінде бастапқы құнын оның тарату құнына дейін біркелкі шығынға жазу әдісі бойынша есептеледі, атап айтқанда:

	Пайдалы пайдалану мерзімі (жылдар саны)
Бөгет және басқа гидрокұрылыстар	100
Басқалар	5-20

Алынған жалдаудан түскен табыс түсім құрамында жыл ішіндегі пайдада немесе залалда есептеледі.

Гудвил

Гудвил құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегергендегі, ондайлар бар болса, өзіндік құн бойынша есептеледі. Гудвил өндіруші бірліктерге немесе бірігудің нәтижесінде синергиядан ұтады деген болжаммен осындай бірліктердің топтарына жатады. Осы бірліктер немесе бірліктер топтары ең төменгі деңгейді білдіреді, онда Топ гудвилды бақылайды және өзінің өлшемі бойынша олар операциялық сегменттен аспайды.

Топ Гудвилды құнсыздану бойынша тестілеуді кем дегенде жылына бір рет, сондай-ақ оның құнсыздануға ықтималдылық белгілері болған барлық жағдайларда жүргізеді. Гудвилдың баланстық құны осы шамалардың қайсысы жоғары болатынына қарай сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі пайдалану құндылығына немесе әділ құнға тең құны өтелетін сомамен салыстырылады. Құнсыздану бірден шығындар құрамында танылады және кейіннен түзетілмейді.

Осы ақша қорын туындатушы бірлікпен жүзеге асырылатын қызметті жойған кезде істен шығарылған қызмет сияқты бағаланатын гудвилді жоюдан болған пайданы немесе шығынды анықтау кезінде қызметтің баланстық құнына енгізіледі және істен шығарылған қызметтің салыстырмалы құны мен сақталған ақша қорын туындатушы бірліктің бөлігі негізінде бағаланады.

Операциялық жалға беру

Топ меншік құқығынан туындайтын маңызды тәуекелдер мен пайдалардың Жалға берушіден Топқа өтуін қарастырмайтын жалдау шарты бойынша жалға беруші болған жағдайда, күтілетін жалдау шартының бұзылуына байланысты төлемдерді қоса алғанда, жалдық төлемдердің жалпы сомасы жалға алу мерзімі ішінде біркелкі бір жыл бойындағы пайдадан немесе зияннан көрінеді. Жалға алу мерзімі – жалға алушы активті жалға алғаны туралы шарт жасайтын мерзімінен бұрын тоқтатуға жатпайтын кезең, сонымен қатар егер жалға алу мерзімінің басында жалға алушы мұндай құқықты іске асыруға барынша сенімді болған жағдайда, жалға алушы қосымша ақы төлей отырып немесе төлемей-ақ, активті жалға алу мерзімін ұзартуға құқылы.

Активтер операциялық жалдау жағдайында берілетін жағдайларда алу үшін төленетін жалдық төлемдер бүкіл жалға алу мерзімі ішінде желілік әдіспен жылдық табыс ретінде танылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар екі шаманың ең азымен есептеледі: өзіндік құны мен таза сату бағасы. Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісі арқылы анықталады. Дайын өнімнің және аяқталмаған өндірістің өзіндік құнына шикізат пен материалдардың құны, өндірістік жұмысшылардың еңбегіне ақы төлеуге жұмсалатын шығындар және басқа да тікелей шығындар, сонымен қатар, өндірістік жөнелтпе құжаттардың тиісті үлесі жатады, және несиелік қаражат бойынша шығындар жатпайды. Таза сату құны – бұл өндірісті аяқтауға жұмсалатын шығындар мен сату бойынша шығындарды шегергендегі әдеттегі қызмет барысында ықтимал сатудың есептік бағасы.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз

Салықтар мен жеткізушілерге төленетін аванстар бойынша алдын ала төлемдерден басқа негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз, бастапқыда әділ құн бойынша танылады және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі.

Жеткізушілерге төленетін аванстар құнсыздану резерві шегерілген соң есептілікте бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Аванстар оларға жатқызылатын тауарларды немесе қызметтерді алудың күтілетін мерзімі бір жылдан артық болса немесе аванстар бастапқы тану кезінде есептілікте ұзақ мерзімді болып есепке алынатын активтерге жатқызылатын болса, онда олар ұзақ мерзімді болып жіктеледі. Активтерді сатып алу үшін берілетін аванстар сомасы Топ осы активтерді бақылауға алған кезде және олармен байланысты болашақ экономикалық пайданы Топтың алуға мүмкіндігі болған жағдайда олардың баланстық құнына енгізіледі. Өзге аванстар оларға жататын тауарларды немесе қызметтерді алған кезде шығынға жазылады. Егер аванстарға жататын активтердің, тауарлардың немесе қызметтердің алынбауына қатысты бір белгілер болса, аванстардың баланстық құны азайтылуы тиіс және құнсызданудан болған тиісті шығын жылдық пайда пен зиян арқылы көрсетіледі.

Салықтар бойынша алдын ала төлемдер құнсыздануға қатысты резервті шегергендегі нақты төленген сомалар бойынша көрсетіледі.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражатына және олардың баламаларына кассадағы ақша қаражаты мен ағымдағы банктік шоттардағы қаржылар жатады. Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, өйткені (i) шартта көрсетілген ақша ағындарын алу үшін ұсталатын болғандықтан және (ii) бұл ақша ағындары қарыз бен пайыздың негізгі сомасы есебіне төленетін төлемді ғана білдіретіндіктен, олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмаған.

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының қалдығы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті жасау үшін ақша қаражатының және оның баламаларының құрамынан шығарылады. Айырбас операцияларға есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі ай бойы шектеулер белгіленген ақша қаражатының қалғаны немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға өзге ұзақ мерзімді активтер құрамына жатқызылады; үш айдан артық, бірақ есептік кезеңнен кейін он екі айдан кем уақытқа шектеулер қойылған ақша қаражаты басқа қысқа мерзімді активтер құрамына енгізіледі.

Сатуға арналған ретінде жіктелетін ұзақ мерзімді активтер (немесе істен шығу топтары)

Егер олардың баланстық құны есептік кезеңнен кейін 12 айдың ішінде негізінен сату арқылы орны толтырылса, сатуға арналған ретінде жіктелген ұзақ мерзімді активтер мен істен шығу топтары (оған ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер кіруі мүмкін) қаржылық жағдай туралы есепте «сатуға арналған істен шығу топтарының ұзақ мерзімді активтері» ретінде көрсетіледі. Активтердің жіктелуі төменде аталған барлық шарттар болған жағдайда өзгертілуі тиіс: (а) Активтер олардың ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын; (б) Топ басшылығы сатып алушыны іздеу бойынша қолданыстағы бағдарламаны бекітті және оны жүзеге асыруға кірісті; (в) олардың ағымдағы әділ құнына негізделген болып табылатын баға бойынша активтерді сату үшін белсенді маркетинг жүргізіледі; (г) сату бір жылдың ішінде жүзеге асырылады деп күтілуде, және (д) сату жоспарын айтарлықтай өзгерту немесе тоқтату күтілмейді.

Ағымдағы есептік кезеңде қаржылық жағдай туралы есепте сатуға арналған болып жіктелген ұзақ мерзімді активтер мен істен шығу топтары басқа санатқа ауыстыруға жатпайды және ағымдағы есептік кезеңнің соңында жіктемеге сәйкес келтіру үшін қаржылық жағдай туралы есепте салыстырмалы мәліметтерді ұсыну нысанын өзгертпейді.

Істен шығу тобы бірыңғай топтың сатудың бір операциясы барысында сату жолымен немесе өзге тәсілмен істен шығуға жататын активтер тобын (ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді) және аталған операция барысында тапсырылатын аталған активтерге жататын міндеттемелерді білдіреді. Егер істен шығу тобына алған кезде гудвил үлестірілген ақшалай ағынды генерациялайтын бірліктің бөлігі қосылса, Гудвил істен шығу тобының құрамында есепке алынады. Ұзақ мерзімді активтер – бұл есептік кезеңнен кейін 12 айдың ішінде орны толтырылмайды немесе алынбайды деп күтілетін сомалар жататын активтер. Егер жіктеуді өзгерту қажеттілігі туындаса, мұндай өзгеріс қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді актив үшін де жүргізіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Сатуға арналған ретінде жіктелетін ұзақ мерзімді активтер (немесе істен шығу топтары) (жалғасы)

Сатуға арналған деп жіктелген ұзақ мерзімді активтер және істен шығу топтары тұтастай сатуға жұмсалған шығындарды шегергенде, ең аз баланстық құны және әділ құны бойынша бағаланады. Сатуға арналған негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизацияланбайды.

Тікелей істен шығу тобына жататын және істен шыққан кезде берілетін міндеттемелер басқа санатқа ауыстыруға жатады және қаржылық жағдайы туралы есепте жеке жолда көрсетіледі.

Тоқтатылған қызмет

Тоқтатылған қызмет Топтың істен шыққан немесе сатуға арналған болып жіктелген және: (а) жеке маңызды қызмет түрін немесе операциялар жүргізлетін географиялық аймақты білдіреді; (б) жеке маңызды қызмет түрінің немесе операциялар жүргізетін географиялық аймақтың бірыңғай үйлестірілген шығу жоспарының бөлігі болып саналатын; немесе (в) одан әрі сату мақсатымен ғана сатып алынған еншілес кәсіпорын болып табылатын компоненті болып табылады. Тоқтатылған қызметтен алған пайда мен ақша қаражатының ағындары егер ондайлар бар болса, жалғасатын қызметтен бөлек көрсетіледі; бұл ретте салыстырмалы көрсеткіштерді ұсыну тиісті дәрежеде өзгереді.

Акционерлік капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығарумен тікелей байланысты қосымша шығындар капитал құрамында, салықтарды шегергендегі түсімдер сомасынан алынған шегерімдер ретінде көрсетіледі. Компанияның Директорлар кеңесінің шешімімен акцияларды әрбір жеке шығарған жағдайда әр акцияның құны, сонымен қатар, заңнамаларға сәйкес акцияның саны анықталады. Шығарылған акциялардың номинал құнынан алынған құралдардың әділ құнынан арту сомасы капиталда эмиссиялық табыс ретінде көрінеді.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және олар жарияланған және есептік кезеңнің соңына дейін қоса алғанда бекітілген жағдайда ғана есептік кезеңнің соңында капитал сомасынан шегеріледі. Егер олар есептік кезеңнің соңына дейін ұсынылса, сонымен қатар, есептік кезең аяқталған соң, бірақ қаржылық есептілікті шығаруға бекіту күніне дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте дивидендтер туралы ақпарат ашылады.

Қосымша құн салығы

Сату кезінде туындайтын қосымша құн салығы (бұдан әрі «ҚҚС») тауарларды тиеу және қызметтерді көрсету кезінде салық органдарына төленуі тиіс. Тауарларды және қызметтерді сатып алу кезінде төленген ҚҚС жеткізушіден салықтық шот-фактура алған кезде төленуге тиіс ҚҚС есебіне ескерілуі мүмкін. Салық заңнамасы ҚҚС төлеуді таза негізде жүргізуге мүмкіндік береді. Сәйкесінше, сату мен алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есептілікте таза негізде көрсетіледі. Егер оны өтеу есептік кезеңнен кейін бір жылдың ішінде қарастырылмаса, орнын толтыруға арналған ҚҚС ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі.

Резервтер

Егер Топ бұрын болған белгілі бір оқиғаның салдарынан оны реттеу үлкен ықтималдылықпен ресурстардың сыртқа ағылуы мүмкін және ақшалай көрсеткіште барынша сенімді деңгейде бағалауға болатын заңды немесе практикада қалыптасқан міндеттемелерге ие болса, резервтер танылады. Резервтер болашақтағы операциялық залалдар бойынша танылмайды.

Күл үйінділерін жоюға арналған резерв

Күл үйінділерін жоюға арналған резерв олардың жиынтығын негізге сүйене отырып бағалаған кезде сәйкесінше міндеттемелер мен мүмкіндіктердің пайда болу ықтималдылығы жоғары болған кезде танылады. Күл үйінділерін жоюға жұмсалған шығындардың құрамына күл үйінділері инфрақұрылымының объектілерін бөлшектеуге немесе бұзуға жұмсалған шығындар, қоршаған ортаны тазарту, лас заттардың шығарындыларына мониторинг жүргізу жатады. Жоюға арналған резерв бағаланған болашақтағы шығындардың келтірілген таза құны негізінде қалдықтарды өндірудің тиісті фактісінен туындайтын міндеттеме пайда болатын сол есептік кезеңдегі негізгі құралдардың құнынан қалыптастырылады және оған қатысты болады. Күл үйінділерін жоюға арналған резервке болашақта залал келтіруге немесе бұзушылық фактілеріне байланысты туындайды деп күтілетін қандай да болмасын қосымша міндеттемелер жатпайды. Шығындарды бағалау жою жоспарының негізінде жүргізіледі. Шығындар сомаларының бағалау мәндері жыл сайын пайдалану шамасына қарай белгілі өлшемдерді ескере отырып, есептеледі, мысалы, жаңартылған бағалау сомаларының және қайта қарастырылған активтерді немесе операциялық қызметті пайдалану мерзімдері, жүйелі түрде ресми тексерулер жүргізу.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Күл үйінділерін жоюға арналған резерв (жалғасы)

Қажетті шығындардың нақты сомасы белгісіз болса да, Топ өзінің шығындарын қалдықтар полигондарын қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізудің қолданыстағы техникалық ережелеріне және нормаларына сәйкес техникалық-экономикалық негіздеме және инженерлік зерттеулерге қарап бағалайды. Резервтердің келтірілген таза құнын анықтау кезінде қолданылатын дисконт амортизациясы немесе «жоққа шығару» сомасы әрбір есептік кезең үшін қызмет нәтижелеріне жатады. Дисконт амортизациясы қаржылық шығындар құрамында көрсетіледі.

Қызметкерлерге төленетін сыйақылар

(i) Қызметкерлерге төленетін ұзақ мерзімді сыйақылар

Ұжымдық еңбек шартының ережелеріне сәйкес, Топ компаниялары өз қызметкерлерін зейнеткерлікке шыққанға дейін, шыққан сәтте және шыққаннан кейін ұзақ мерзімді сыйақылармен қамтамасыз етеді. Келісімшарттарда зейнеткерлікке шығу бойынша біржолғы жәрдемақы төлеу, еңбекке жарамсыз болып қалған, мерейлі жасқа толған немесе қайтыс болған жағдайда Топ қызметкерлеріне қаржылық көмек көрсету қарастырылған. Жекелеген жәрдемақылар алу құқығы әдетте зейнеткерлікке шыққанға дейінгі қалған мерзімге және қызметкердің мейлінше аз жұмыс өтілінің болуына байланысты беріледі.

Біржолғы жәрдемақылар төлеу бойынша күтілетін шығындарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде еңбек қызметінің аяқталуы бойынша белгіленген сыйақымен зейнеткерлік жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша жүзеге асырылады. Топтың қаржыландырылатын зейнетақы сызбалары жоқ. Әрбір есептік кезеңнің соңында танылатын міндеттеме зейнеткерлік міндеттемелердің ағымдағы құны болып табылады. Жыл ішінде туындайтын актуарлік пайда мен залалдар жылдық жиынтық пайда мен шығында көрсетіледі. Осы мақсатта актуарийлік пайда мен залалдарға актуарийлік ұсыныстардағы өзгерістер де, актуарийлік болжалдардың іс жүзіндегі мәліметтерден өзгешелігіне қатысты өткендегі тәжірибенің ықпалы да жатады.

Еңбек қызметін аяқтау бойынша міндеттемелердегі барлық өзгерістерді олар туындаған сәтте тану былайша ескеріледі: (i) қызметтің құны мен таза пайыздық шығын пайдадан немесе залалдан; ал (ii) қайта бағалау – өзге жиынтық табыстан көрінеді.

Зейнетақы міндеттемелерін есепке алуда пайдаланылған ең маңызды ұсыныстар, – бұл дисконт мөлшерлемесі және кадрлардың тұрақтамауы туралы болжамдар. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әрбір жылы осындай міндеттемелер бойынша дисконтты жоққа шығару қаржылық шығындар ретінде жылдық пайда пен залалға жатқызылады. Кадрлардың ағылуы туралы болжамдар кейіннен келтірілген таза міндеттемелердің құнын алу үшін дисконтталатын сыйақылар төлеудің болашақ ағынын болжау үшін қолданылады.

Мұндай міндеттемелер жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлермен бағаланады.

(ii) Еңбекке ақы төлеуға жұмсалатын шығыстар және оларға байланысты аударымдар

Еңбекақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына төленетін жарналар, төленген жыл сайынғы демалыстар мен еңбекке жарамсыздығы үшін жасалатын төлемдер, сыйақылар мен ақшалай емес жеңілдіктер Топ қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі. Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Топ өзінің қызметкерлерінің атынан осындай зейнеткерлік жәрдемақыларын ұстап қалады және «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ-ға (бұдан әрі БЖЗҚ) аударады. Ұжымдық еңбек келісімшартына енгізілмеген қызметкерлерге қатысты жұмыскерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Топтың қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және барлық төлемдерді БЖЗҚ жүргізеді.

Несиелер

Несиелер мен несиелер бастапқыда мәміле бойынша жасалған залалдарды шегергендегі әділ құн бойынша ескеріледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Нарықтық емес жағдайларда акционерлерден алған несиелерді есепке алған кезде Топ капиталға салым ретінде капиталдағы бастапқы танудан түскен табысты/(залалды) көрсетеді. Операцияның экономикалық мәнін көрсететін есепке алу тәртібі барлық ұқсас операцияларға жүйелі түрде қолданылады және шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Несиелер (жалғасы)

Мақсатты пайдалану үшін немесе сату үшін дайындау міндетті түрде айтарлықтай уақыт қажет болатын тікелей активтерді сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысты жалпы және нақты мақсаттарға тартылған несиелердің шығындары айтарлықтай уақытты талап етеді (белгілі бір талаптарға дауап беретін актив), мұндай актив құнының құрамына кіреді.

Капиталдандырудың бастапқы күні (а) Топ нақты талаптарға сай активпен байланысты шығындарды көтергенде; (б) несиелер бойынша шығындарды көтергенде; және (в) активті мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті шараларды жүзеге асырғанда басталады. Несиелер бойынша шығындарды капиталдандыру активті пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық дерлік шаралар аяқталатын күнге дейін жалғасатын болады.

Топ белгілі бір талаптарға жауап беретін активтер бойынша күрделі шығындарға ұшырамай, оны айналып өтетіндей болса, несиелер мен қарыздар бойынша шығындарды капиталдандырады. Несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар белгілі бір талаптарға жауап беретін активті сатып алу үшін қаражат қарызға алынған жағдайларды қоспағанда (орта өлшемді пайыздық шығыстар жіктелетін активтердің шығыстарына қолданылады), Топты қаржыландырудың орташа құны негізінде есептеледі. Егер мұндай жағдай орын алатын болса, осы несие қаражатын уақытша инвестициялаудан түсетін кез келген инвестициялық табысты шегергенде кезең ішіндегі нақты несиелер бойынша шеккен нақты шығындар капиталданады.

Несиелер Топтың есептік кезеңнен кейін кем дегенде он екі айға алған міндеттемелері бойынша есептемелер мерзімін ауыстыруға міндетті құқығы болмаған кезде қысқа мерзімді міндеттемелер құрамында көрсетіледі.

Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек

Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек контрагенттің өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі. Алынған аванстарды есептегенде негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек, бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша ескеріледі. Алынған аванстар үшінші тараптардан алынған нақты сомалар бойынша көрсетіледі.

Мемлекеттік субсидиялар

Егер субсидияның алынатынына және Топтың субсидияны берумен байланысты барлық талаптарды орындайтынына сенім болған жағдайда, мемлекет ұсынған субсидиялар әділ құны бойынша танылады.

Шығындармен байланысты мемлекеттік субсидиялар алдағы кезеңдерге жатады және олар өтемақыға бағытталған басқа операциялық қызметтер құрамында шығындарға сәйкес келтіру үшін қажетті кезең ішінде жылдық пайда немесе шығындар арқылы танылады.

Түсімді тану

Түсім – Топтың әдеттегі қызметі барысында туындайтын кіріс. Түсім мәміле бағасының мөлшерінде танылады. Мәміленің бағасы Топқа үшінші тараптан алатын сомаларды есепке алмай, сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді бақылауды беруге алмастырып алуды күтетін құқықты беретін өтеуді білдіреді. Түсім қосылған құн салығы мен жеңілдіктерді шегеріп көрсетіледі. Электр энергиясын сатудан түсетін түсім кезең ішінде танылады.

Топтың шоғырландырылған түсімінің негізгі үлесі электр және жылу энергиясын сатудан және жеткізуден, сондай-ақ ыстық суды өндіруден түсетін түсімге байланысты. Қызметтердің/тауарлардың әрбір түрін сату жеке сатып алушымен жасалатын жеке, сәйкестендіруші шартпен ресімделеді.

Шарттың талаптарына сәйкес, Топтың еншілес ұйымдарының электр және жылу энергиясын сату мен жеткізуді орындау бойынша міндеттемелер шарт жасалған кезде анықталады. Топ бойынша электр және жылу энергиясын сату мен беру ілеспе және/немесе қосымша қызметтерді қамтымайды.

Топ сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді жеткізу мен сатып алушының оларды төлеуі арасындағы кезең бір жылдан асатын шарт жасауды қптамайды. Сәйкесінше, Топ ақшаның уақытша құнына мәміле бағасының тигізетін әсеріне түзету жасамайды.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Түсімді тану (жалғасы)

Шарттың талаптарына сәйкес, электр және жылу энергиясын сату мен жеткізуге жұмсалатын шарт сомасы сатылған немесе жеткізілген электр немесе жылу энергиясының бағасы болып табылады, бұл шарттың/тауардың дербес объектісі болып табылады.

Электр және жылу энергиясын өндіру және сату

Түсім Топ электр станцияларының сатылған электр және жылу энергияларының нақты көлемі негізінде анықталады. Түсім сомасы уәкілетті орган бекіткен тарифтерге сүйене отырып анықталады.

Электр энергиясы мен жылу энергиясын сатудан түскен түсім электр және жылу энергиясын бақылауға көшкен сәттен, яғни сатушыға Топ станцияларын электр және жылу энергиялары желілеріне қосу пункті болып табылатын электр және жылу энергиясын жеткізу пунктінде берген сәттен бастап танылады.

Электр және жылу энергиясы Топ станцияларының электр және жылу энергиясын жеткізу желілеріне қосылатын пунктте сатылған жағдайда дебиторлық берешек танылады, өйткені бұл кезде төлем мерзімінің келіп жетуі тек уақыттың ағымына байланысты болғандықтан өтеу сөзсіз болып табылады. Есепті кезеңдегі жеткізілген электр және жылу энергиясының нақты көлемі электр энергиясын босату туралы актімен/жылу энергиясының көлемін салыстыру актісімен расталады. Шот-фактуралар сатушыларға ай сайын жіберіледі.

Электр энергиясын жеткізу және тарату

Топ уәкілетті орган бекіткен тарифтерге сүйене отырып берілген және бөлінген 1 кВт. с. электр энергиясы үшін тіркелген сыйақысы бар шарт бойынша қызмет ұсынады.

Қызмет көрсетуден түскен түсім қызмет көрсетілген есепті кезеңде танылады. Түсім сатып алушы пайданы бір мезгілде алып, тұтынатын болғандықтан, есепті кезең ішінде жеткізілген электр энергиясының нақты көлеміне сүйене отырып танылады.

Есепті кезең ішінде жеткізілген және бөлінген электр энергиясының нақты көлемі сатып алушылармен бірге коммерциялық есепке алу құралдарының негізінде жасалып, қол қойылатын жеткізілген және бөлінген электр энергиясының көлемдерін салыстыру актілерімен ай сайын расталады. Шоттар сатып алушыларға ай сайын әр айдың соңғы күні беріледі және өтеу 5 жұмыс күні ішінде, шот келгеннен кейін төлеуге жатады.

Дебиторлық берешек шотты жіберген сәттен бастап танылады, өйткені бұл кезде төлем мерзімінің келіп жетуі тек уақыттың ағымына байланысты болғандықтан өтеу сөзсіз болып табылады.

Электр энергиясын өткізу

Топ электр энергиясын уәкілетті органмен келіскен тарифтерге сүйене отырып, жеке және заңды тұлғалармен жасасқан шарттар бойынша электр энергиясын сатады.

Заңды тұлғаларға сатудан түскен түсім электр энергиясы есептеуіштердің көрсеткіштеріне сәйкес тұтынылған есепті кезеңде танылады. Заңды тұлғалармен жасасқан шарт бойынша түсім төлем құжатын жіберген күннен бастап 5 жұмыс күні ішінде төлеуді қарастырады. Мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын заңды тұлғаларға арналған шарт есепті кезеңнен кейінгі айдың 15-іне дейін төлеуді қарастырады.

Жеке тұлғаларға сатудан түскен түсім электр энергиясы тұтынылған есепті кезеңде танылады. Жеке тұлғалармен жасалған шарт бойынша түсім есепті кезеңде сатылған электр энергиясының жалпы көлеміне барабар танылатын есептеуіш көрсеткіштерін алғаннан кейінгі айдың соңғы бірнеше күндерінің түсімінен тұрады. Жеке тұлғалармен жасалған шарт Компания жазып берген төлем құжатының негізінде есепті айдан кейінгі айдың 25-інен кешіктірмей төлеуді қарастырады. Есептесу кезеңі бір күнтізбелік айды құрайды.

Барлау және бағалау бойынша активтер

Барлау және бағалау бойынша активтер қажет болған жағдайда, құнсыздануға байланысты резервті шегергендегі бастапқы құн бойынша бағаланады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Барлау және бағалау бойынша активтер (жалғасы)

(i) Тану және кейінгі бағалау

Барлау және бағалау бойынша активтерге барлау мен өндіруге құқықтарды алуға жұмсалған шығындар, барлау мен бағалауға жұмсалатын тиісті шығындар және басқа да тікелей байланысты шығындар жатады. Мұндай активтер ХҚЕС 6 «Минералды ресурстарды барлау және бағалауда» көрсетілген тиісті белгілердің негізінде құнсыздану мәніне бағаланады.

Барлау және бағалау бойынша активтерге барлауға, геологиялық және геофизикалық зерттеулерге, өнімді және өнімсіз барлау ұңғымаларын бұрғылауға құқықтарды алу бойынша капиталдандырылған шығындар, қосалқы қондырғылар мен құралдардың құны, сондай-ақ барлаумен және бағалаумен тікелей байланысты өндірістік және басқа жалпы үстеме шығындар жатады.

Сатып алуға қаысты шығындарға жазылу бонусының құны мен жер қойнауын пайдалану құқығын алу үшін жұмсалған басқа шығындар жатады.

Барлау және бағалау қызметіне тікелей қатысы жоқ әкімшілік шығындар (кеңсе бөлмесін, кеңсе көлігін жалға алу, әкімшілік қызметкерлерді ұстау) олардың туындауына байланысты жұмсалған шығындарға жазылады.

Барлау және бағалау бойынша активтер минералды ресурстарды алудың техникалық негізді және коммерциялық мақсатты болған жағдайда жіктелмейтін болады. Коммерциялық қорлар анықталған жағдайда барлау мен бағалау бойынша активтер материалдық және материалдық емес активтерге ауысады, дәлелденген және дәлелденбеген өндірілген қорлар негізінде өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Кен орындарын алуға дейінгі әрекет барлауға дейінгі (немесе лицензияға дейінгі) болып анықталады.

(ii) Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Барлау және бағалау бойынша активтер материалдық немесе материалдық емес активтерді санаттарға қайта жіктеген кезде немесе құнсызданудың қандай да бір белгілері туындаған жағдайда құнсыздану бойынша тестілеуден өтеді. Құнсызданудан болған шығын барлау және бағалау бойынша активтердің баланстық құны олардың өтелетін сомасынан артық болатын сомада танылады. Өтелген сома екі шаманың ең үлкені болып анықталады: активтерді сатуға жұмсалған шығындар мен пайдалану сомасы шегерілген әділ құн.

Өзара есепке алу

Сатып алу-сату операцияларының бір бөлігі өзара есепке алуды, бартерлерді немесе ақшалай емес нысандағы басқа есеп айырысуларды қолдана отырып жүзеге асырылады. Әдетте, бұл операциялар өнеркәсіптік және коммерциялық тұтынушылармен өзара есепке алу нысанында әр текті тауарлар қызметтерді алмасу нысанында жүргізіледі.

Есептеулерді өзара есепке алу, бартер немесе ақшалай емес нысандағы басқа есептеулер арқылы жүзеге асыру жоспарланған сатып алу-сату операциялары Топ компанияларының басшылығымен ақшалай емес есеп айырысу нәтижесінде алынатын немесе берілетін активтердің әділ құнын бағалау негізінде танылады. Әділ құн ашық нарықтық ақпарат негізінде анықталады.

Сенімсіз операциялар ақша қаражатының қозғалысы туралы есептен алынып тасталды. Инвестициялық және қаржылық операциялар, сондай-ақ, операциялық қызметтің қорытынды нәтижесі осы есептегі ақша қаражатының іс жүзіндегі қозғалысына сүйене отырып ұсынылды.

Сегменттік есептілік

Сегменттер бойынша есептілік операциялық шешімдерді қабылдауға жауапты Топтың тұлғасына немесе органына ұсынылатын ішкі есептілікке сәйкес жасалады. Егер табыстары, қаржылық нәтижесі немесе активтері барлық сегменттердің жиынтық активтерінің кем дегенде он пайызын құраса, сегментті жеке ашуға болады.

Табыс салығы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте табыс салығы қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында күшіне енген Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес көрсетілген. Егер олар осы немесе басқа кезеңдерде басқа жиынтық табыстың немесе тікелей капитал құрамында көрсетілген операцияларға жатуына байланысты басқа жиынтық пайда құрамында немесе тікелей капитал құрамында көрсетілмеуі тиіс болса, табыс салығы бойынша шығындарға ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтар жатады және жылдық кірістер мен шығында көрсетіледі.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)**Табыс салығы (жалғасы)**

Ағымдағы салық ағымдағы және өткен кезеңдер үшін салық салынатын кіріс немесе шығынға қатысты мемлекеттік бюджеттен өтелетін немесе оған төленетін сома болып табылады. Егер қаржылық есептілік тиісті салық декларациясын бергенге дейін бекітілсе, салық салынатын пайда немесе зиян бағалау көрсеткіштеріне негізделеді. Табыс салығынан өзге, басқа да салықтар операциялық шығындар құрамында көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған табыс салығы болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындары, активтер мен міндеттемелер және қаржылық есептіліктегі олардың баланстық құнының арасында туындайтын уақыт айырмашылығы бөлігінде баланстық міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі. Бастапқы тану үшін жасалатын ерекшелікке сәйкес, бизнесті біріктірумен байланысты емес операциялар бойынша активтерді немесе міндеттемелерді бастапқы тану кезінде туындайтын кейінге қалдырылған салықтар егер ондайлар бухгалтерлік, салық салынатын пайдаға әсер етпесе, уақыт айырмашылықтарына қатысты танылмайды. Кейінге қалдырылған баланстық шама қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында негізінен күшіне енген және уақыт айырмашылықтарын түзету кезеңінде қолданылады деп күтілетін немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындарын пайдаланудың салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі. Кейінге қалдырылған салық активтері Топтың жекелеген әрбір компаниясы аясында кейінге қалдырылған салық міндеттемелеріне қарсы есепке алынады. Кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақыт айырмашылығына және болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық шығындарына қатысты тек осындай шегерулер сомасына азайтылуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда табу ықтималдылығы жоғары болған жағдайда ғана танылады.

Топ еншілес компаниялардың дивидендтеріне салықтарға немесе оларды сатудан түсетін пайдаға қатысты уақыт айырмашылықтарын түзетуді бақылайды. Топ басшылық алдағы уақытта уақыт айырмашылықтарын түзетуді күткен жағдайлардан басқа кезде осындай уақыт айырмашылықтары бойынша кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін көрсетпейді.

Негізгі құралдардың құнына жатқызылған күл үйінділерін жоюға және күл үйінділерін жоюға арналған резервтің құнының салықтық базасын анықтаған кезінде Топ алдағы салықтық шегерімдерді міндеттемелерге бөледі. Осы тәсілге сәйкес бастапқы тану кезінде ескертулер қолданылмайды. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша міндеттеме негізгі құралдардың құнына жатқызылған күл қоймаларын қалпына келтіруге жұмсалатын шығындар бойынша салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты танылады, ал актив жоғарыда аталған күл қоймаларын қалпына келтіру резерві бойынша шегерілетін уақыт айырмашылықтарына қатысты тану шарттарын ескере келе табыс салығы бойынша танылады.

Басшылық әрбір есептік кезеңнің соңында Топтың анықталмаған салықтық жайғасымдарын қайта бағалайды. Міндеттемелер басшылықтың бағалауы бойынша (қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында қабылданған салық заңнамасын немесе кез келген белгілі тиісті сот немесе басқа қаулыны интерпретациялауға негізделген) табыс салығының жайғасымдары бойынша көрсетіледі, бәрінен бұрын салық органдары осы жайғасымдарды даулаған жағдайда қосымша салық есептеулеріне әкелуі мүмкін. Айыппұлдар, өсімақылар мен салықтар бойынша міндеттемелер, табыс салығынан басқа, есептік кезең соңында міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығындарды басқаруды барынша нақты бағалау негізінде көрсетіледі. Табысқа салынған салық бойынша анықталмаған жайғасымдар бойынша түзетулер табысқа салынатын салық бойынша шығындардың құрамында көрсетіледі.

Анықталмаған салықтық ұстанымдар

Топтың анықталмаған салықтық ұстанымдарын басшылық әрбір есептік кезеңнің аяғында бағалайды. Табыс салығы жөніндегі жайғасымға қатысты көрсетілетін міндеттемелер егер салық органдары Топтың салық жайғасымымен келіспесе, басшылық қосымша салық міндеттемелерінің пайда болу ықтималдығы олардың болмау ықтималдығынан жоғары деп санаған жағдайда ғана ескеріледі. Мұндай баға қолданыстағы немесе есептік кезеңнің соңында мәні бойынша қолданылатын салық заңнамаларын түсіндіру, сондай-ақ соттың кез келген белгілі қаулыларының немесе осыған ұқсас мәселелер бойынша өзге шешімдерінің негізінде жасалады. Пайдаға салынатын салықты қоспағанда, айыппұлдар, өсімпұлдар және салықтар бойынша міндеттемелер басшылықтың есептік кезеңнің аяғындағы міндеттемелерді реттеуге қажетті шығындарды барынша жақсы бағалауы негізінде көрінеді. Табыс салығы бойынша анықталмаған жайғасымдар бойынша түзетулер табыс салығы бойынша шығыстардың құрамында көрсетіледі.

Акционермен жүргізілетін операциялар

Акционердің өкімі бойынша шығындарды есептеу немесе активтерді бөлу, негізгі құралдардың объектілерін, бизнесті біріктіруді, басқа кәсіпорынға немесе істен шығу тобына қатысу үлесін, ақша қаражатын және басқаларды қоса алғанда, «Акционерге өзге бөлулер» ретіндегі бөлінбеген пайда болып танылады.

2 Қаржылық есептілікті дайындау негізі және есептік саясаттың негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржылық есептілікті ұсынудағы өзгерістер

2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап Топ ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар» талаптарына сәйкес анықталған қаржылық активтердің құнсыздануынан (құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіруді қоса алғанда) болған залалдарды жіктеуді өзгертті. Топ мұндай өзгеріс дұрыс әрі неғұрлым орынды ақпаратты қамтамасыз етеді деп болжайды.

ХҚЕС (IAS) 8-ге сәйкес, өзгеріс ретроспективті түрде енгізілді, салыстырмалы көрсеткіштер сәйкесінше түзетілді.

Төмендегі кестеде 2017 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көрсеткіштерді ұсынуға жіктелімдер өзгерістерінің әсері келтіріледі:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Бастапқы ұсынылған сома	Қайта жіктеу	2017 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта жіктеуден кейінгі сома
Қаржылық активтердің құнсыздануы	-	(2,394,066)	(2,394,066)
Қаржылық шығыстар	32,054,496	(2,394,066)	29,660,430

3 Жаңа есептік ережелер

Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар». Топ 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдарға» көшті. Топ салыстырмалы көрсеткіштерді қайта есептемеу ұстанымын таңдады және 2018 жылдың 1 қаңтардағы жағдайы бойынша, яғни ағымдағы кезеңнің басындағы бөлінбеген пайда құрамындағы бірінші қолданылған күнгі қаржылық активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын түзетуді таныды. Соған сәйкес, қайта қаралған ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржылық құралдар: ақпаратты ашу» талаптары тек ағымдағы кезеңге қолданылды. Салыстырмалы кезеңде ашылған ақпарат алдыңғы жылғы ақпараттың ашылуын қайталады.

Ағымдағы кезеңде қолданылатын есептік саясаттың негізгі ережелері 2-ескертпеде берілген. 2018 ж. 1 қаңтарына дейін қабылданған және салыстырмалы ақпаратқа қолданылатын есептік саясаттың қағидаттары 36-ескертпеде ашылған.

Төмендегі кестеде ХҚЕС (IAS) 39-ға және 2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшкен кезде қабылданған олардың жаңа бағалау санаттарына сәйкес алдыңғы бағалау санаттары бойынша қаржылық активтердің әрбір түрінің баланстық құнының салыстырма көрсеткіші келтіріледі.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер (жалғасы)

(Қазақстан теңгесімен, мың)	Бағалау санаты		2017 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ХҚЕС(IAS) 39-ға сәйкес баланстық құны	ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшудің тиімділігі		Күтілетін кредиттік залал-дар	Өзге	2018 ж. 1-қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС(IFRS) 9-ға сәйкес баланстық құны
	ХҚЕС (IAS) 39	ХҚЕС (IFRS) 9		Қайта жіктеу	Қайта бағалау			
			Міндетті	Ерікті				
Ақшалай қаражат және оның баламалары	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	32,719,043	-	-	(72,821)	-	32,646,222
<i>Қарыздық бағалы қағаздарға салынған инвестициялар</i>								
- Корпоративтік облигациялар	Өтегенге дейін ұсталатындар	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	1,996,254	-	-	(36,939)	-	1,959,315
Қарыздық бағалы қағаздарға салынған барлық инвестициялар			1,996,254	-	-	(36,939)	-	1,959,315
Басқа банкілердегі қаражат								
- Үш айдан артық бастапқы төлеу мерзімімен банкідегі депозиттер	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	5,066,348	-	-	(79,203)	-	4,987,145
Банкілердегі барлық қаражат және қарыздық бағалы қағаздар			39,781,645	-	-	(188,963)	-	39,592,682

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер (жалғасы)

(Қазақстан теңгесімен, мың)	Бағалау санаты		ХҚЕС (IFRS) 9-ға көшудің тиімділігі					2018 ж. 1-қаңтар-дағы жағдай бойынша ХҚЕС(IFRS) 9-ға сәйкес баланстық құны
	ХҚЕС (IAS) 39	ХҚЕС (IFRS) 9	Қайта жіктеу	Міндетті	Ерікті	Күтілетін кредиттік залалдар	Өзге	
Өзге қаржылық активтер								
- Сауда және өзге дебиторлық берешек	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	25,383,520	-	-	(442,129)	-	24,941,391
- Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	11,660,781	-	-	(292,146)	-	11,368,635
- Шектеулі пайдалану құқығымен ақшалай қаражат	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	7,313,723	-	-	(471)	-	7,312,252
- Өзге	Несиелер мен дебиторлық берешек	Амортизацияланған құн бойынша бағаланатындар	1,281,082	-	-	(771)	-	1,280,311
Барлық өзге қаржылық активтер			45,638,106			(735,517)		44,902,589
Барлық қаржылық активтер			85,419,751			(924,480)		84,495,271

Бұл өзгерістер 2018 жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша бөлінбеген пайдаға жатқызылды.

(а) Ақшалай қаражат және ақшалай қаражаттың баламалары

14-ескертпеде ашылған ақшалай қаражат пен ақшалай қаражат эквиваленттерінің барлық кластары көшу күніне ХҚЕС (IAS) 39 «несиелер және дебиторлық берешек» санатынан ХҚЕС (IFRS) 9 амортизацияланған құн бойынша бағалау санатына қайта жіктелді. Ақшалай қаражат пен ақшалай қаражат эквиваленттері бойынша күтілетін кредиттік залалдар болмашы ғана болды.

(б) Қарыздық бағалы қағаздарға салынған инвестициялар

Топтың өтімділік портфеліндегі бағалы қағаздарға арналған бизнес-модельдерді бағалағаннан кейін бұрын өтегенге дейін ұсталғандар ретінде жіктелгендер және қазір амортизацияланған құн бойынша бағаланғандар ретінде жіктелетіндер ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес олардың бұрынғы санаттарын алып тастаумен байланысты бағалау әдісімен өзгеріссіз ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес жаңа санатқа қайта жіктелді.

2017 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға байланысты резервті және 2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша кредиттік залалдарға байланысты бағалау резервін салыстырып тексеру. Төмендегі кестеде 2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС (IAS) 39-ға сәйкес шеккен залалдар моделін пайдалана отырып бағаланған алдыңғы кезеңнің аяғында құнсыздануға байланысты резервті және ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес күтілетін залалдар моделін пайдалана отырып есептелген жаңа бағалау резервін салыстырып тексеру қорытындысы келтіріледі.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер (жалғасы)

(б) Қарыздық бағалы қағаздарға салынған инвестициялар (жалғасы)

	Әсері			2018 ж. 1 қаңтар- дағы жағдай бойынша ХҚЕС(IFRS) 9-ға сәйкес кредиттік залалдарға байланысты бағалау резерві
	2017ж. 31 желтоқсан- дағы жағдай бойынша ХҚЕС(IAS) 39- ға немесе ХҚЕС(IAS) 37 - ге сәйкес резерв	Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланғандар ды қайта жіктеу	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланған- дарды қайта жіктеу	
(Қазақстан теңгесімен, мың)				
Несиелердің, дебиторлық ерешектің және өтегенге дейін ұсталатындар санаттары				
- Ақшалай қаражат және оның баламалары	-	-	-	(72,821) (72,821)
- Өзге дебиторлық берешек	-	-	-	(292,146) (292,146)
- Пайдалануда шектелген ақшалай қаражат	(328,427)	-	-	(471) (328,898)
- Үш айдан артық бастапқы өтеу мерзімімен банктегі депозиттер	-	-	-	(79,203) (79,203)
- Корпоративтік облигациялар	(1,278,151)	-	-	(36,939) (1,315,090)
- Сауда дебиторлық берешек	(340,500)	-	-	(442,129) (782,629)
- Алуға байланысты дивидендтер	-	-	-	(771) (771)

- 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құн бойынша көрсетілді. 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС-ке көшумен байланысты алынған несиелер бойынша түрлендіру тиімділігі 175,347 мың теңгені құрады. Бұл өзгерістер 2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша бөлінбеген пайдаға жатқызылды.

2018 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша ХҚЕС-ке көшумен байланысты жалпы әсер 749,133 мың теңгені құрады.

«Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» – ХҚЕС (IFRS) 15. Топ ХҚЕС (IFRS) 15-ке ауысудың жеңілдетілген тәсілін және ауысудың жеңілдетілген тәсілі үшін көзделген іс жүзінде жоюды қолданды. Топ ХҚЕС (IFRS) 15-ті алғашқы қолдану күнінде орындалмаған болып қалған шарттарға ғана ретроспективті түрде қолданады.

ХҚЕС (IFRS) 15-ке көшкен кезде Топ мынадай практикалық ескертулерді қолданды:

- Топ бастапқы қолдану күніне орындалған шарттарды қайта есептеуі тиіс.
- Егер шартты жасасқан сәтте Топ уәделескен тауарды немес қызметті сатып алушыға табыстау және сатып алушының бұндай тауарға төлем жасау арасындағы кезең кемінде бір жылды құрайтыны болжалса, Топ қаржыландырудың елеулі компонентінің әсерін ескере отырып, уәделескен өтеу сомасын түзетпеуі тиіс.
- Бастапқы әрекет ету мерзімі кемінде бір жылды құрайтын шарт бойынша орындалуға жататын қалған міндетті аспауға тиіс.

Стандартты қолдану есептік саясаттағы өзгерістерге әкеп соқты. Түсімді тану жөніндегі есептік саясаттың негізгі ережелері 2-ескертпеде көрсетілді.

Топ табысының тұрақты ағымдары, жеке шарттардың шарттары негізінде және есептік кезеңдегі фактілер мен жағдайлар негізінде, Топ басшылығы стандарт шоғырландырылған қаржылық есептілікке елеулі әсер тигізбегенін және ретроспективті түзетулердің көрсетуді талап етпейтінін шешті.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер (жалғасы)

(б) Қарыздық бағалы қағаздарға салынған инвестициялар (жалғасы)

Төменде санамалаған қайта қарастырылған стандарттар Топ үшін 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап міндетті болып табылады, бірақ Топқа маңызды әсер етпеді:

- «Акцияларға негізделген төлем» – ХҚЕС (IFRS) 2-ге түзетулер (2016 жылғы 20 маусымда шығарылды және 2018ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді).
- «Қаржылық құралдар» ХҚЕС (IFRS) 9-ды және «Сақтандыру шарттары» ХҚЕС (IFRS) 4-ті қолдану – ХҚЕС 4-ке түзетулер (IFRS) (2016 жылғы 12 қыркүйекте шығарылды және таңдалған тәсілге қарай күшіне енеді: 2017 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін – уақыт ерекшелігін таңдаған ұйымдар үшін және ұйым ХҚЕС-ті (IFRS) 9-ды алғашқы рет қолданған жылдық кезең үшін – салу тәсілін таңдаған ұйымдар үшін).
- Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайын жетілдіру, 2014-2016жж. – ХҚЕС (IFRS) 1-ге және ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылды және 2018ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді).
- ХҚЕТК (IFRIC) 22 – Шетел валютасындағы операциялар және өтемақыны алдын ала төлеу (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылды және 2018 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- «Инвестициялық жылжымайтын мүлік» – ХҚЕС (IAS) 40-қа түзетулер (2016 жылғы 8 желтоқсанда шығарылды және 2018 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).

Жаңа стандарттар және түсіндірулер

2019 ж. 1 қаңтарында немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын және Топ мерзімнен бұрын қабылдаған бірқатар жаңа стандарттар және түсіндірулер жарияланды.

«Инвестор мен оның қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде сатулар немесе активтер жарнасы» – ХҚЕС (IFRS) 10-ға және ХҚЕС (IAS) 28-ге түзетулер (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылды және ХҚЕС кеңесі анықтайтын немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді). Аталған түзетулер сатумен немесе инвестордың қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға активтердің жарнасына қатысты ХҚЕС (IFRS) 10 мен ХҚЕС (IAS) 28-дің талаптары арасындағы сәйкессіздікті жояды. Түзетулерді қабылдаудың негізгі салдары, егер мәміле бизнеске қатысты болған жағдайда табыс немесе шығыс толық көлемде танылатында. Егер активтер бизнесті білдірмесе, сондай-ақ егер бұл активтерді еншілес ұйым иеленсе де, табыстың немесе шығыстың бір юелігі ғана танылады. Қазіргі уақытта, Топ атлаған түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізеді.

«Жалға беру» ХҚЕС (IFRS) 16 (2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 2019ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Жаңа стандарт операциялық жалға беруге қатысты есептілікте ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаттарын белгілейді. Жалға берудің барлық шарттары жалға алушының жалға беру шарттарының әрекет еткен сәттен бастап активті пайдалану құқығын алуына, сондай-ақ жалға алу төлемдері уақыт кезеңі ішінде жүзеге асырылса, қаржыландыруды алуға әкеп соғады. Осыған сәйкес, ХҚЕС (IFRS) 16 жалға беруді ХҚЕС (IAS) 17-де көзделгендей операциялық немесе қаржылық ретінде жіктелуді жояды және жалға лаушылар үшін жалға беру операцияларын есепке алудың бірыңғай моделін енгізеді. Жалға алушылар мыналарды таниды: (а) жалға беру объектісінің құны шамалы болып табылған жағдайды қоспағанда, кемінде 12 ай әрекет ету мерзімі жалға берудің барлық шарттарына қатысты активтер мен міндеттемелерді; және (б) табыс немесе шығыс және өзге жиынтық кіріс туралы есепте жалға алу объектілерін жалдау міндеттемелері бойынша проценттерден бөлек амортизациялау. Жалға алуды есепке алуға қатысты жалға берушіде ХҚЕС (IFRS) 16, шын мәнінде, ХҚЕС (IAS) 17-де көрсетілген есепке қатысты талаптарды сақтайды. Осылайша, жалға беруші жалға беру шарттарын операциялық және қаржылық жалға беру ретінде жіктеуді және тиісінше, оларды есептілікте әртүрлі көрсетуді жалғастырады.

Топ салыстырмалы көрсеткіштерді қайта есептеусіз түрлендірілген ретроспективті әдісін пайдаланып, оны міндетті түрде қолдану күні 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап стандартты қолдануды шешті.

Топтың жалға беру шарттары бойынша міндеттемелерді, жеке шарттардың шарттарын, көрсетілген күнідегі фактілерді және жағдайларды талдау негізінде, сондай-ақ ауыстырудың түрлендірілген ретроспективті тәсілін қолдануды ескере отырып, Топ басшылығы жаңа стандартты 2019ж. 1 қаңтардан бастап қолдану шоғырландырылған қаржылық есептілікке елеулі әсерін тигізбейтінін шешті.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа стандарттар және түсіндірулер (жалғасы)

«Сақтандыру шарттары» ХЕҚС (IFRS) 17 (2017 жылғы 18 мамырда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). ХЕҚС (IFRS) 17 ХЕҚС (IFRS) 4 ауыстырады, ол сақтандыру шарттарын есепке алу тәртібіне қатысты қолданыстағы тәжірибені падалануды жалғастыруға мүмкіндік берді, осыған байланысты инвесторларға қалған көрсеткіштер бойынша ұқсас сақтандыру компаниялардың қаржылық нәтижелерін салыстыруға және безбендеуге қиын болды. ХЕҚС (IFRS) 17 сақтандырушының қайта сақтандыру шарттарын қоса алғанда сақтандыру шарттарының барлық түрлерін көрсету үшін, қағидаттарға негізделген бірыңғай стандарт болып табылады. Аталған стандартқа сәйкес сақтандыру шарттарының топтарын мойындау және бағалау мыналар бойынша жүргізілуі тиіс: (ii) шарт топтамасы бойынша (шарттар бойынша сервистік айырма) үйлестірілмеген табыстың сомасы (i) қосылатын (егер құн міндеттеме болып табылады) немесе алынтын (егер құн актив болып табылса) қадағалайтын нарықтық ақпаратқа сәйкес келетін шарттарды орындау бойынша ақша ағындары туралы барлық қолда бар ақпарат есепке алынған тәуекелді ескере отырып, түзетілген болашақ ақша ағындарының келтірілген құн бойынша. Сақтандырушылар олар сақтандыру өтелімін беретін кезең ішіндегі және тәуекелден басату сәтіндегі сақтандыру шарттарының топтамаларынан алынатын табысты көрсетеді. Егер шарттар топтамасы залалды болып табылса немесе бұндай болып келсе, ұйым шығынды тез арада көрсетеді. Қазіргі уақытта басқарма жаңа стандарттың Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсер ету бағасын жүргізеді.

«Табысқа салықты көрсеткен жағдайда белгісіздік» ХҚЕТК (IFRIC) 23 (2017 жылғы 7 маусымда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). ХҚЕТК (IAS) 12 ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты көрсету бойынша нұсқаулықты қамтиды, бірақ белгісіздіктің әсерін қалай көрсету жөніндегі нұсқаулықты қамтымайды. Түсіндіру табысқа салынатын салықты көрсету кезінде белгісіздік жағдайында мойындау және бағалау бойынша ХҚЕТК (IAS) 12 талаптарының қолданылу тәртібін түсіндіреді. Ұйым тәсілдердің қайсысы белгісіздікті ең жақсы түрде шешуді болжалдауға мүмкіндік беретініне тәуелді белгісіздік жағдайын жекелеп немесе белгісіздіктің басқа да жағдайларымен қарастыруды шешуі тиіс. Ұйым салық органдары тексеріс жүргізуге құқылы сомаларға тексеріс жүргізетінін және тексеріс жүргізген кезде барлық маңызды ақпарат туралы толық білетін болатындығын болжалдан шығуы тиіс. Егер ұйым салық органдары салықты көрсеткен кезде белгісіздігі барға қатысты нақты сұрақ бойынша шешім қабылдаудың төмен ықтималдылығы туралы шешімге келсе, белгісіздік салдарлары ұйым белгісіздікті шешуді болжалдау үшін ең лайықты тәсілі қандай екенін санағандығына тәуелді пайдалану немесе барынша ықтимал мағынасы немесе болжалатын мағынасы арқылы тиісті салық салынатын табысты немесе салық салынатын шығысты, салық базаларын, пайдаланбайтын салық шығындарын, пайдаланбаған салықтық жеңілдіктерін немесе салық мөлшерлемелерін анықтауда көрсетілетін болады. Ұйым фактілер мен жағдайлар өзгеруінің немесе түсіндіруге сәйкес пайымдауларға немесе бағалау мағыналарына бағалау мағыналарының өзгеруі ретінде әсер ететін жаңа ақпараттың әсерін көрсетеді. Фактілер мен жағдайлардың өзгеруі немесе пайымдауды немесе бағалауды қайта қарастыруға әскеп соғуы мүмкін жаға ақпараттың мысалдары салық органдарының тексерістерін немесе әрекеттерін, салық органдары белгілеген ережелердің өзгеруін, немесе салық органдарының тексеріс немесе қайталама тексеріс жүргізу құқығының әрекет ету мерзімінің аяқталуын қамтиды, бірақ олармен шектемейді. Салық органдарының басқа факторлар болмаған кезде салықты көрсету жөніндегі нақты мәселе бойынша жеке шешімдермен келісімінің немесе келіспеуінің болмауы, фактілер мен жағдайлардың өзгеруін немесе түсіндіруге сәйкес пайымдаулар мен бағалау мағыналарына әсер ететін жаңа ақпаратты білдірмейтіні сияқты. Қазіргі уақытта Топ бұл түсіндіру шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Теріс өтемақыны болжайтын мерзімнен бұрын өтеу сипаттамалары – ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулері (2017 жылғы 12 қазанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Бұл түзетулер амортизацияланған құннан төмен сома бойынша өтелуі мүмкін нақты кредиттер мен қарыздық бағалы қағаздарды амортизацияланған құн бойынша өлшеуге мүмкіндік береді. Мысалы, әділ баға бойынша немесе құралдың әрекет етудің қалған мерзімі ішінде нарықтық пайыздық мөлшерлемесінің ұлғаю әсерінің келтірілген құнына тең несие алушының төлеуіне жататын дұрыс өтемақыны қосатын құн бойынша. Бұдан бөлек, «Қорытынды ұсыну үшін негіздеме» стандартының бөліміне қосылған мәтін түрлендірулер немесе мойындаудың тоқтатылуына әкеп соқпайтын амортизацияланған құн бойынша өлшенген нақты қаржылық міндеттемелердің айырбастаулар кіріс немесе шығыс туралы және өзге де жиынтық табыс туралы есепте кірістік немесе шығыстың пайда болуына әкеп соқпайтыны туралы ХҚЕС (IFRS) 9 қолданыстағы нұсқаулығын растайды. Осылайша, көптеген жағдайларда есеп беруші ұйымдар кредитті түрлендіргеннен кейін кіріске немесе табысқа ықпал етуін болдырмау үшін кредит әрекет етуінің қалған мерзіміне тиімді пайыздық мөлшерлемесін қайта қарастыра алмайды. Қазіргі уақытта Топ бұл түсіндіру шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа стандарттар және түсіндірулер (жалғасы)

Қауымдасқан ұйымдарда және бірлескен ұйымдардағы ұзақ мерзімді үлесінің болуы – ХҚЕС-ке түзетулер (IAS) 28 (2017 жылғы 12 қазанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Бұл түзетулер есеп беруші ұйымдар (IFRS) 9 ХҚЕС-ті ұзақ мерзімді несиелерға, артықшылықты акцияларға және инвестордың қарапайым акцияларда қатысуынан асатын инвестициялау объектісінің шығын үлесіне оның баланстық құнын төмендеті алғанға дейін үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін инвестициялау объектісіндегі таза инвестициялар құрамына кіретін ұқсас құралдарға қолдануы тиіс екенін түсіндіреді.

ХҚЕС-тің жыл сайынғы жетілдірулер, 2015-2017жж. – ХҚЕС 3 (IFRS) түзетулері, ХҚЕС 11 (IFRS) түзетулері, ХҚЕС (IAS) 12 және ХҚЕС (IAS) 23 (2017 жылғы 12 желтоқсанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Қолданудың шектеулі түзетулері төрт стандартты қозғайды. ХҚЕС (IFRS) 3-ке түсіндірулер енгізілді, оларға сәйкес сатып алушы егер бизнеске бақылау алса, бірлескен операцияда иелікте бұрын болған қатысу үлесіне қайта бағалау жүргізуі тиіс. Керісінше, ХҚЕС (IFRS) 11-де егер инвестор бірлескен операцияда бірлескен бақылау алса, оның иелігінде бұрыннан бар қатысу үлесіне қайта бағалауды қауымдасқан ұйым бірлескен кәсіпорын және керісінше болған жағдайда есептеудің қолданыстағы талаптарға ұқсас жүргізуі тиіс еместігін түзетеді. ХҚЕС (IAS) 12-ге енгізілген түзету ұйым табысқа салық бойынша дивидентті төлеуге байланысты әсерлерді нәтижесінде тиісті үлестіруші табыс қалыптастырылған операциялар немесе жағдайлар көрсетілген сол бөлімдерде көрсетуі тиіс екенін түсіндіреді. Аталған талап салық салдарлары үйлестірілетін және үйлестірілмейтін табысқа әртүрлі салық мөлшерлемелерін қолдану нәтижелері болып табылатын жағдайларда ғана емес, бірақ үлестік ретінде жіктелетін қаржылық құралдары бойынша төлемдер табыстың үйлестірілуін ұсынған барлық жағдайларға қолданылатыны түсіндірілді. Қайта қарастырылған ХҚЕС (IAS) 23 нақты активті қаржыландыру мақсаттары үшін алынған несиелік құралдар бұндай актив тіпті аяқталмағанға дейін ғана капиталдандыруы мүмкін жалпы мақсаттағы несиелер бойынша шығындар пулынан шығарылатынына қатысты нақты ұсыныстарды қамтиды. Қазіргі уақытта Топ бұл түсіндіру шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

«Зейнеткерлік жоспарын өзгеру, қысқарту және реттеу» ХҚЕС (IAS) 19 түзетулері (2018 жылғы 8 ақпанда шығарылды және 2019 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Бұл түзетулер белгіленген төлемдері бар зейнеткерлік жоспарда өзгерістер болған жағдайда зейнеткерлік шығындарды қалай анықталатынын көрсетеді. Жоспарға түзету (өзгерту, қысқарту және реттеу) ХҚЕС (IAS) 19 талаптарына сәйкес жүргізілсе, белгіленген төлемдер бойынша таза міндеттемеге немесе активке қайта бағалау жүргізу қажет. Бұл түзетулер ағымдағы кезеңдегі қызметтің құнын және бағдарлама өзгерілгеннен кейін есептік кезеңнің қалған бөлігі бойынша таза пайыздарды анықтау үшін аталған қайта бағалау бойынша жаңартылған жорамалдарды қолдануды талап етеді. Түзетулер енгізгенге дейін ХҚЕС (IAS) 19 жоспар өзгергеннен кейінгі кезең үшін бұл шығындарды қалай анықталатын туралы нұсақуларды қоспаған. Жаңартылған жорамалдарды пайдалану талабы қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін пайдалы ақпаратты қамтамасыз ететіні болжалады. Қазіргі уақытта Топ бұл түсіндіру шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерге енгізілген түзетулер (2018 жылғы 29 наурызда шығарылды және 2020 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Жаңа редакциядағы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінде бағалау туралы жаңа тарау, қаржылық нәтижелер есептілігінде көрсету жөніндегі ұсыныстар, басқарудың, сақтықтың және қаржылық есептілікті әзірлеудегі бағалаудың белгісіздік рөлі сияқты маңызды мәселелер бойынша жетілдірілген анықтамалар және ұсыныстар (атап айтқанда, міндеттемелерді анықтау) және түсіндірулер бар.

Бизнесінің анықтамасы – ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулері (2018 жылғы 22 қазанда шығарылды және 2020 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Аталған түзетулер бизнесті анықтамасына өзгерістерді енгізеді. Бизнес салымдар мен елеулі процесстерден тұрады, олар жинақталған жағдайда қайтарымдылықты жасау қабілетті қалыптастырады. Жаңа нұсқаулық салымның және елеулі процесстердің болуын анықтауға мүмкіндік беретін, оның ішінде қайтарымды алмаған дамудың ерте кезеңдердегі компаниялар үшін жүйені қамтиды. Қайтарымдылық болмаған жағдайда, кәсіпорын бизнес деп саналуы үшін ұйымдастырушылық жұмыс күші болуы тиіс. Клиенттерге ұсынатын тауарларға және қызметтерге, инвестициялық табысты және өзге табыстарды құруға назарын шоғырландыру үшін «қайтарымдылық» терминінің анықтамасы түсіріледі, бұл ретте шығындар мен өзге экономикалық пайдаларды төмендету нысанындағы нәтижелер есепке алынбайды. Бұдан бөлек, енді нарық қатысушылары жетіспейтін элементтерді алмастыруға немесе сатып алған қызметті және активті біріктіруге қабілетті ме екен бағалауға қажет емес. Ұйым «шоғырландыруға арналған тестті» қабылдауы мүмкін. Егер сатып алынған жалпы активтерінің дерлік барлық әділ құны бір активте (немесе ұқсас активтердің тобында) шоғырландырылған болса, сатып алынған активтер бизнес болып саналмайды. Түзетулер перспективалық және Топ оларды 2020ж. 1 қаңтардан бастап қолданады және олардың ықпалын бағалайды.

3 Жаңа есептік ережелер (жалғасы)

Жаңа стандарттар және түсіндірулер (жалғасы)

Маңыздылықты анықтау – ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IAS) 8 түзетулері (2018 жылғы 31 қазанда шығарылды және 2020 ж. 1 қаңтарында басталатын жылдық кезеңдер үшін немесе осы күннен кейін күшіне енеді). Аталған түзетулер маңыздылық анықтамасын және анықтама бойынша ХҚЕС -тің басқа стандарттарда бұрын көрсетілген ұсыныстарды қосу көмегімен осы мағынаны қолдануды нақтылайды. Бұдан бөлек, осы анықтаманың түсіндірулері жақсартылды. Түзетулер ХҚЕС -тің барлық стандарттарында маңыздылық анықтамасының пайдалану кезектілігін қамтамасыз етеді. Егер ақпаратты қалдыру, бұрмалау немесе оны түсінуді қиындату ақылға қонымды нақты есеп беретін ұйым туралы қаржылық есептілікті ұсынатын бұндай қаржылық есептілік негізінде жалпы мақсаттағы қаржылық есептіліктің негізгі пайдаланушылар қабылдайтын шешімдерге әсер етуі мүмкін болжалса, маңызды болып саналады. Қазіргі уақытта Топ бұл түсіндіру шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалай әсер ететініне бағалау жүргізуде.

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, аталған жаңа стандарттар мен түсініктемелер Топтың қаржылық есептілігіне айтарлықтай ықпал етпейді деп болжанып отыр.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар

Топ келесі қаржылық жыл ішінде есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін есептік бағалау мен пайымдарды пайдаланады және жорамал жасайды. Бағалаулар мен пайымдар тұрақты түрде сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың бұрынғы тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде орын алған жағдайларда негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдарға негізделген. Сондай-ақ, басшылық есептік саясатты пайдалану үрдісінде бағалауды талап ететін кейбір пайымдарды пайдаланады. Қаржылық есептілікте көрсетілген көрсеткіштерге ең көп ықпал ететін пайымдар мен келесі жыл бойынды активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасын біршама түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін бағалар мыналардан тұрады:

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Басшылық әрбір есептік кезеңнің соңында жекелеген активтердің немесе активтер топтарының құнсыздану белгілерінің бар-жоғын және гудвилден бөлек активтер немесе активтер топтары үшін өткен кезеңдерде танылған құнсыздану шығыны белгілерінің бұдан былай болмайтынын немесе азайғанын бағалайды. Мұндай кез келген белгі анықталған жағдайда басшылық сату шығындары мен пайдалану құнын шегергендегі оның әділ құнының шамасының ең көбі ретінде анықталатын активтің өтелетін бағасын бағалайды. Пайдалану құндылығын есептеу қалыптасқан жағдайларға негізделген болып саналатын басшылық тарапынан бағалау мөлiметтері мен кәсіби пайымдарды қолдануды талап етеді.

Қаржылық активтердің құнсыздану белгілерінің болуын анықтау да негізгі құралдар объектілерінің мүмкін болатын технологиялық ескіруін, қызметтің, олардың пайдалы қызметінің қалдық мерзімдерінің тоқтатылуын және пайдалану шарттарының басқа да өзгерістерін анықтауда пайымдаулар мен бағаларды пайдалануды талап етеді.

ХҚЕС (IAS) 36-ға сәйкес, құнсыздану белгілерінің бірі болып Топ қызметін жүзеге асыратын технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе заңдық жағдайларда немесе актив сатылуы тиіс нарықта кезең ішінде болған немесе алдағы уақыттарда күтілетін, Топ үшін жағымсыз салдарлары бар маңызды өзгерістердің болуы болып табылады.

Активтің өтелетін құнын бағалаған кезде Топ бағаларды қолданады және пайым жасайды. Бағалаулар мен пайымдар тұрақты түрде сыни талдауға ұшырайды және басшылықтың бұрынғы тәжірибесі мен басқа факторларға, оның ішінде орын алған жағдайларда негізді болып табылатын болашақ оқиғаларға қатысты болжамдарға негізделген. Сондай-ақ, басшылық есептік саясатты пайдалану үрдісінде бағалауды талап ететін кейбір пайымдарды пайдаланады.

2018 жылғы 31 жетоксандағы жағдай бойынша жүргізілген талдау нәтижелері бойынша басшылық «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС (бұдан әрі – «ЕГРЭС-1»), «Алматы электр станциялары» АҚ (бұдан әрі – АлЭС), «О.Д. Қантаев атындағы Мойнақ СЭС» АҚ (бұдан әрі – МСЭС) еншілес ұйымдарының негізгі құралдарының және «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ бірлескен кәсіпорынның, және тиісінше ЕГРЭС-2 станциядағы өз инвестицияларының құнсыздану индикаторларын анықтады.

Топ «Активтердің құнсыздануы» ХҚЕС 36-ға сәйкес жүргізілген ЕГРЭС-1, АлЭС, ЕГРЭС-2 ст. активтерін құнсыздануға тест жүргізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты. МСЭС-тің активтерін құнсыздануға арналған тестті тәуелсіз сарапшылар Топтың басқа компанияларының құнсыздануға арналған тестте қолданылатын әдістемеге ұқсас оның басшылығы жүргізді. Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің өтелетін құны болжалды болашақ түсімдердің бағасынан және активтерді пайдаланудан, жеңілдік мөлшерлемесінен және өзге көрсеткіштерінен ақша құралдарының жылыстауынан шыға отырып анықталды.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Басшылық әрбір еншілес ұйымның негізгі құралдарын және материалдық есеп активтерді ақша құралдарын өндіретін бірыңғай бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер өндіретін ақша ағындарынан елеулі деңгейде тәуелсіз ақша құралдарының түсімін өндіретін сәйкестендірілетін активтердің ең кішкентай тобы және әрбір еншілес ұйым активтердің құнын өтеуге бақылау жүзеге асыратын ең төменді деңгей. Басшылық негізгі құралдардың өтелетін сомасын Топ пайдаланудан алуға болжайтын бағаланған дисконтталған болашақ ақша ағындарының сомасы ретінде белгіленген, оларды пайдаланудан алған құндылық негізінде бағалады.

ЕГРЭС-1, АлЭС, МСЭС негізгі құралдары мен материалдық емес активтердің құнсыздануға арналған тест

2018 жылы Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі электр энергиясына және электр қуатының дайындығын ұстап тұру бойынша қызметке бекітілген шекті тарифтерге өзгерістер негізге бағытталған бірқатар бұйрықтарды, сондай-ақ 2019 жылы күшіне енетін электр энергиясына және теңгеруге шекті тарифтерді анықтау кезінде есепке алынатын бекітілген табысты анықтау әдістемесін бекітетін бұйрықтарды шығарды. Осыған орай, Топ жорамалдарды қайта қарастырды және болып қалған өзгерістерді ескере отырып, негізгі құралдардың құнын құнсыздандыруға тест жүргізді.

Құнсыздандыруға арналған тест 2019-2026жж. кезең үшін дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін төмендегі негізге жорамалдарды пайдалана отырып, тиісті бағалау техникаларды қолдану көмегімен жүргізілді:

- Тарифтердің болжалы.
- Көлемдердің болжалы.
- Күрделі және өндірістік шығындардың болжалы.
- Дисконттау мөлшерлемесінің болжалы.
- Макроэкономикалық көрсеткіштер.

Еншілес ұйымның активтерін құнсыздандыруға арналған тест үшін болжалды кезең кемінде бес жылды құрайды, өткені, Топ нақты күрделі жобаларды аяқтау жөніндегі жұмыстарды аяқтауды жоспарлайды. Топ күрделі жобалардың нәтижелері дисконтталған ақша ағындарын есептеу үшін маңызды деп санайды.

Тарифтер

«Электр энергетикасы туралы» ҚР заңына сәйкес, энергия өндіруші ұйым электр энергиясына босату бағасын дербес белгілейді, бірақ электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдардың тиісті топтарының электр энергиясына шекті тарифтен жоғары емес және қажет болған жағдайда шекті тарифтер жыл сайын түзетіледі. ҚР Энергетика министрлігі қолданылатын отынға, отынның орналасқан жерінің қашықтығына байланысты, электр станцияларының, белгіленген қуатының түрі бойынша қалыптастыратын энергия өндіруші ұйымдардың топтары бойынша шекті тарифті бекітеді.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің «Электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдар тобын бекіту туралы» 2018 жылғы 5 желтоқсандағы № 475 бұйрығымен ЕГРЭС-1, АлЭС және МСЭС еншілес ұйымдары тиісінше энергия өндіруші ұйымдарының 1, 26 және 36 топтарына белгіленді. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы №514 бұйрығымен аталған топтар үшін жеті жылға тең жылдар бойынша бөле отырып, 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енгізе отырып, электр энергиясына 5.76, 8.33 және 7,14 теңге/кВтсағ мөлшерінде шекті тариф бекітілді.

Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 147 бұйрығымен бекітілген Электр энергиясына шекті тарифті және электр қуатының дайындығын ұстап тұру бойынша қызметке бекітілген шекті тарифті бекіту қағидатына сәйкес, электр энергиясына қолданыстағы шекті тариф оны өндіру үшін шығындарды өтемеген жағдайда, энергия өндіруші ұйымдар уәкілетті органға растайтын құжаттарды, алдағы жалғы арналған қаржылық есептілікті, сондай-ақ Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамудың орташа мерзімді жоспармен көзделген құнсыздандудың болжалатын деңгейін ескере отырып есептеулерді ұсына отырып, электр энергиясының өндірісі үшін негізгі шығындардың болжалды ұлғаюы туралы ақпаратты 1 қыркүйекке дейінгі мерзімде ұсынуға құқылы.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Тарифтер (жалғасы)

Жоғарыда көрсетілген қағидаттарға сәйкес басшылық 2019 жылы электр энергиясына шекті тарифтерді түзету жобасын қарастыруға жолдауды жоспарлайды, өйткені 2020 жылдан бастап электр энергиясына бекітілген тарифтер оны өндіру үшін барлық шағындарды өтеу, оның ішінде несиелер бойынша пайыздарды төлеу үшін жеткіліксіз.

Тұтынушылар құнының индексі деңгейінде өндіріске шығындардың болжалды өсуіне, сондай-ақ «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы» Заңына сәйкес жаңартылатын энергия көздерінен электр энергиясын сатып алуға шығындардың жоспарланатын өсуіне және ЕГРЭС-1 үшін қарыздық жүктеменің өсуіне байланысты, 2020 жылдан бастап электр энергиясына есептік шекті тариф 2020-2025жж. арналған бекітілген тарифтен жоғары болуы жоспарланады. 2020 жылдан бастап тарифті мүмкін болатын түзету туралы аталған жорамал Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің уәкілетті органдарының түсіндірулерімен расталды.

Тиісінше, 2019 жылы кВт.сағ бірлігі үшін электр энергиясына шекті тарифтің болжалы Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің 2018 жылғы 5 желтоқсандағы № 475 бұйрығымен бекітілген тарифте негізделген. 2020 жылдан бастап болжалды тариф электр энергиясына шекті тарифті бекіту туралы қағидаттарды, сондай-ақ 2018 жылғы 14 желтоқсандағы редакциясы бар Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2017 жылғы 28 қарашадағы № 413 бұйрығымен бекітілген тіркелген табысты анықтау әдістемесін қолдана отырып, Еншілес компаниялардың даму жоспарына және болжалды кезеңге тіркелген табысты есептеу үшін түзетуші коэффициентке сәйкес болжалды шығындардан шыға отырып есептелді. ЕГРЭС-1 үшін тіркелген табысты есептеу үшін түзетуші коэффициент – 2020 жыл үшін 6%, 2021 жыл үшін 10% және 2022-2026жж. үшін 12% деңгейінде белгіленген.

Қазақстан Республикасы Парламенті мәжілісі депутаттарының «Электр энергетикасы туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі Заңына түзетулер енгізу бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 14 ақпандағы оңтайлы шешіміне байланысты, басшылық 2019 жылы электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметке АлЭС пен МСЭС үшін жеке тарифті бекітуді болжайды.

ЕГРЭС-1	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Электр энергиясына тариф	теңге/кВт.сағ	5.76	6.37	6.70	7.03	7.10	7.35	7.59	7.81
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге тариф	млн теңге/ (МВт*ай)	0.59	0.54	0.57	0.60	0.62	0.64	0.66	0.68
Қуатты реттеу бойынша қызметтерге тариф (KEGOC)	млн теңге/ МВт	0.74	0.79	0.84	0.87	0.90	0.93	0.96	0.99

2020 жылдан бастап АлЭС үшін электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге болжалды жеке тариф 2024 жылға дейін «Алматы ЖЭС-2 қайта құру және кеңейту. III кезек. № 8 қазандық агрегаты» жобасын қаржыландыру үшін тартылған қайта қаржыландырылған несиелер бойынша негізгі қарыздың жылдық төлемдерін өтеу қажеттігінен шыға отырып есептелген.

АЛЭС	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Электр энергиясына тариф	теңге/кВт.сағ	8.33	9.55	10.16	10.58	10.97	11.30	11.62
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге тариф	млн теңге/ (МВт*ай)	0.59	0.58	0.62	0.65	0.67	0.69	0.71
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге арналған жеке тариф	млн теңге/ (МВт*ай)	-	4.98	4.98	3.78	3.78	3.78	-

2020 жылдан бастап МСЭС үшін электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге болжалды жеке тариф су электр станциясын салу үшін тартылған қайта қаржыландырылған несиелер бойынша негізгі қарыздың жылдық төлемдерін өтеу қажеттігінен шыға отырып есептелген.

МСЭС	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Электр қуатының дайындығын қолдау бойынша қызметтерге арналған жеке тариф	млн теңге/ (МВт*ай)	0.59	3.30	2.39	3.08	3.11	3.13	3.15	3.01	3.25	1.53	0.73
Электр энергиясына шекті тариф	теңге/кВт. сағ	7.14	7.98	7.67	7.43	7.15	6.91	6.59	6.21	5.81	5.47	6.01

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

2019-2021жж. Гкал бірлігі үшін жылу энергиясын өндіру үшін АлЭС-тің тарифі бекітілген тарифтерде негізделген. 2022 жылдан бастап 2024 жылға дейін тариф соңғы 10 жылғы шығынның орташа мағынасынан аспайтын жылу энергиясын сатудан болған шығын деңгейінде есептелген. 2025 жылдан бастап жылу энергиясына арналған тариф терминалды құнды есептеу үшін ұзақ мерзімді келешекте жылу энергиясынан болатын табыстылықтың шығынсыз деңгейін ұстап тұрады.

АлЭС-тің 2019 жылғы бір тонна бірлігі үшін химиялық тәсілмен тазартылған суды өндіруе арналған тариф бекітілген тарифтерде негізделді. 2020 жылдан бастап тариф Қазақстан Республикасы өндірушілердің құнының индексін ескере отырып жоспарланады.

АЛЭС	Өлш. бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Жылу энергиясын өндіруге арналған тариф	теңге/Гкал	3,354	3,764	3,785	4,447	4,569	4,719	4,992
Химиялық тәсілмен тазартылған суды өндіруге арналған тариф	теңге/куб. м	53.09	61.64	63.83	65.78	67.80	69.82	71.86

Көлемдер

Сату көлемінің болжалы алдыңғы жалдардағы ақпарат және болжалдау кезеңіне сәйкес келетін әрбір Еншілес ұйымының даму жоспарына сәйкес басшылықтың болжалдары негізінде жасалды. ЕГРЭС-1 электрді сату көлемі 2020-2023 жылы орташа 7%-ға және кейін 2024-2025 жылдары 1-2%-ға өсетіні, АлЭС-тің электрді, жылу энергиясын және химиялық тәсілмен тазартылған суды сату көлемдері және МСЭС-тің электрді сату көлемдері шамамен 2019 жылғы деңгейде қалатыны туралы болжал жасалды.

Топ орташа нарықтық тариф жағдайында негізгі нарық қатысушылар арасында 2020 жылдан бастап саудасаттықтарда қуатты сатуды біркелкі үйлестіруді болжайды. Басшылық Компания 2020 жылдан бастап қуаттың болжалды көлемін іске асыра алатынына сенімді, өйткені қуат талап етілген және оған станцияның ағымдағы жүктемесі және сату көлемі көрсетеді.

ЕГРЭС-1	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Электр энергиясын сату – Қазақстан	млн кВтсағ	17,468	18,519	19,952	21,303	22,472	22,777	23,315	23,315
Электр қуатын сату (ай)	МВт	503	1,743	1,768	1,796	1,837	1,881	2,197	2,246
Электр қуатын реттеу (KEGOC) (жыл)	МВт	2,445	2,445	2,445	2,445	2,445	2,445	2,794	2,794

АЛЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Электр энергиясын сату	млн. кВтсағ	4,695	4,712	4,714	4,721	4,721	4,721	4,721
Электр қуатын сату (ай)	МВт	844	844	844	844	844	844	844
о.і. жеке тариф бойынша электр қуатын қолдау бойынша қызметтің көлемі	МВт	-	57	57	57	57	57	-
Жылу энергиясын сату	мың Гкал	5,126	5,126	5,126	5,126	5,126	5,126	5,126
Химиялық тәсілмен тазартылған суды сату	мың куб. м	29,634	29,634	29,634	29,634	29,634	29,634	29,634

МСЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Электр энергиясын сату көлемі	млн. кВтч	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2	893.2
электр қуатын қолдау бойынша қызметтің көлемі (ай)	МВт	298	298	298	298	298	298	298	298	298	298	298

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Күрделі шығындар

ЕГРЭС-1	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Күрделі шығындар	мың теңге	12,037,000	16,197,267	16,861,418	22,778,450	26,232,185	21,937,512	26,459,671	7,706,313

АЛЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Күрделі шығындар	мың теңге	5,475,170	7,881,574	5,284,123	3,817,356	7,126,479	5,673,600	5,851,299

МГЭС	Өлш.бірл.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Күрделі шығындар	мың теңге	856,154	718,608	1,612,626	863,559	863,620	141,875	146,029	150,369	154,490	158,705	163,292

Дисконттау мөлшерлемесі

Дисконттау ставкасы салаға лайықты тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағаны ескере отыры, есептелді және тиісінше ЕГРЭС-1 үшін 11.15%, АЛЭС үшін 12.06% және МСЭС үшін 12.70% мөлшерінде әрбір компания капиталының орташа салмақтанған құны негізінде анықталды.

Құнсызданудың ұзақ мерзімді мөлшерлемесі

Терминалдық құнды есептеу үшін пайдаланылған құнсызданудың ұзақ мерзімді мөлшерлемесі жылдық 2.57%-2.59% құрайды.

Құнсыдануға арналған тесттің нәтижесі

Құнсыздануға арналған тестілеудің нәтижелері бойынша 2018 жылғы 31 жетоқсандағы жағдай бойынша ЕГРЭС-1 активтерінің өтелетін құны 512,086,616 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 21,216,852 мың теңгеге асады. Тиісінше, Топ 2018 жылы құнсызданудан болған шығындарды мойындамады.

Егер 2019-2025 жылдарға арналған электр энергиясына арнаған шекті тариф 5.76 теңге/кВт.сағ деңгейінде қалса, компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 63,848,258 мың теңгеге аз болады. Электр энергиясына арналған шекті тариф 10%-ға азайған жағдайда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 95,667,970 мың теңгеге аз болады. Электр энергиясын сату көлемдері 10%-ға азайған жағдайда, компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 100,880,157 мың теңгеге аз болады. Дисконттау мөлшерлемесі 1%-ға ұлғайған жағдайда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 11,998,961 мың теңгеге аз болады.

Құнсыздануға арналған тестілеудің нәтижелері бойынша 2018 жылғы 31 жетоқсандағы жағдай бойынша АЛЭС активтерінің өтелетін құны 79,790,607 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 2,410,447 мың теңгеге төмен. Тиісінше, Топ 2018 жылы құнсызданудан болған шығындарды 2,410,447 мың теңгеге мойындады. Басшылық активтердің құнсызданудан болған шығындарды әрбір активтің балансық құнына пропорционалды түрде бөлді.

Егер 2019-2024 жылдарға арналған электр энергиясына шекті тариф 8.33 теңге/кВтсағ деңгейінде тіркелгенде, компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 32,912,646 мың теңгеге аз болады. Дисконттауды 1%-ға ұлғайтқан жағдайда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 7,869,251 мың теңгеге аз болады. Электр, жылу энергиясын және химиялық тәсілмен тазартылған суды сату көлемдері 10%-ға азайған жағдайда, компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 24,602,460 мың теңгеге аз болады. Электр, жылу энергиясына және химиялық тәсілмен тазартылған суға арналған шекті тариф 10%-ға азайған жағдайда компания активтерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан 66,298,861 мың теңгеге аз болады.

Құнсыздануға арналған тестілеудің нәтижелері бойынша 2018 жылғы 31 жетоқсандағы жағдай бойынша МСЭС активтерінің өтелетін құны 76,287,822 мың теңге мөлшерінде белгіленді, бұл активтердің баланстық құнынан 36,266,805 мың теңгеге асады.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Егер 2019-2025 жылдарға арналған электр энергиясына арнаған шекті тариф 7.14 теңге/кВт.сағ деңгейінде қалса, қнсыздандуан болған шығындар туындамайды.

ЕГРЭС-2-ге салынған инвестициялар

9-ескертпеде көрсетілгендей, Топтың ЕГРЭС-2 бірлескен кәсіпорнына салған инвестициясы бар. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, аталған инвестицияның теңгерімдік 18,852,903 мың теңгені құрады.

Құнсыдану индикаторларын талдау кезінде ЕГРЭС-2 станция басшылығы өзге факторлардың арасында электр энергиясына тарифтьердің динамикасын және электр энергиясы нарығының негізгі қатысушылары тарапынан сұранысты назарға алады. № 3 энергия блогын салуды аяқтаумен байланысты да, сондай-ақ № 3 энергия блогы өндіретін электр энергиясын әрі қарай сатумен байланысты да анықтықтың болмауы ЕГРЭС-2-нің негізгі құралдарының барынша құнсызданғанын, соған сәйкес Тобына ЕГРЭС-2-ге салынған инвестициясының құнсыздануы мүмкін екендігін көрсетті.

Соның салдарынан, басшылық ақша құралдарын өндіретін бірыңғай бірлік аясында 2018 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша ЕГРЭС-2 ст. негізгі құралдарының құнсыздану мәніне тестілеу жүргізуге әкеп соқты.

ЕГРЭС-2 басшылығы барлық негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді бірыңғай ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін бірлікке жатқызады, өйткені басқа активтер қозғалысқа келтіретін ақша ағынына тәуелсіз айтарлықтай дәрежеде ақша қаражатының ағынын қозғалысқа келтіретін ең аз сәйкестендірілетін активтер тобы және ЕГРЭС-2 активтердің құнының өтелуіне бақылау жасайтын ең төменгі деңгейі.

Өтелетін құн пайдалану құндылығы негізінде анықталды. Аталған есептерде басшылық бекіткен 2019 жылдан 2023 жылға дейінгі 5 жылдық кезеңге арналған жаңартылған қаржылық бюджет негізінде әзірленген ақша қаражаты қозғалысының болжамдары пайдаланылды. Негізгі құралдардың осылайша есептелген өтелетін құн 2018 жылғы 30 қарашадағы жағдай бойынша құнсыздануға арналған тестілеу нәтижелері бойынша олардың балансық құнынан асты.

Қаржылық емес активтердің өтелетін құнына қатысты негізгі болжамдар төменде келтірілген:

Тарифтер

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін басшылық электр энергиясына мынадай тарифтерді қолданды:

- 2018 жылғы орташа өлшемді тариф 1 кВтс.-қа 6,6 теңгені құрады, бұл 2018ж. ЕГРЭС-2-де қолдануға болатын электр энергиясын сатуға белгіленген нақты тарифті білдіреді және Энергетика министрлігі 2016-2018 жылдарға 1 кВт.сағ. үшін 8,8 теңге мөлшерінде бекітіп, белгілеген шекті тарифінен аспайды.
- Кейінгі кезеңдерге арналған болжамды орташа өлшемді тарифтер мынадай:

ЕГРЭС-2 ст.		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Электр энергиясына белгіленген тариф	1 кВт.с. үшін теңге	6.24	6.63	7.03	7.32	7.59	7.82	8.05	8.28	8.49
Қуатқа белгіленген тариф	Айына 1 кВт. үшін мың теңге	0.59	0.54	0.57	0.60	0.62	0.64	7.97	8.01	7.41

Тариф болжамы басшылықтың 2020 жылы күтіліп отырған № 3 энергия блогын салу жобасын жаңартуға байланысты болжалы негізінде жасалды. 2025 жылы тарифтің айтарлықтай өсуі күтіліп отырған № 3 энергия блогын іске қосуға және Қазақстан Республикасындағы электр қуаты нарығының жұмысына енгізуге қатысты тариф белгілеу құрылымының өзгеруіне байланысты. «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, ЕГРЭС-2 электр қуатын сату үшін жеке тариф белгілеу мүмкіндігіне ие. Жеке тарифті белгілеу қуаты 630 МВт №3 энергия блогын салуды аяқтаған кезде және уәкілетті органмен инвестициялық келісімді жасағаннан кейін ғана мүмкін болады. ГРЭС-2-нің операциялық шығыстарын есепке алмағанда жеке тарифті есептеу №3 энергия блогын салуды аяқтау үшін жұмсалған шығындарды жабу үшін инвестициялық құрамдасымен байланысты шығындарды жабуға арналған қажетті шаманы ескереді.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Электр энергиясын сатуға арналған тарифті және қуатқа арналған тарифті рұқсат етілетін шекте 10%-ға азайтқан жағдайда негізгі құралдардың құнсыздандудан болған шығындарды тиісінше, кемінде 55,965,731 мың теңгеге және 42,688,984 мың теңгеге аз болады.

Көлемдер

Активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін №3 энергия блогының электр энергиясын өндіру/сату бойынша болжамдық көлемі мен құрылысты аяқтау үшін қажетті тиісті инвестициялар ескерілді. Басшылық активтердің өтелетін сомасын есептеу үшін мынадай электр энергиясын сату көлемі қолданды:

		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Электр энергиясын сату көлемі	млн. кВт.сағ	5,606	5,732	5,934	5,935	5,937	5,937	5,937	6,019	6,101
Қуатты сату көлемі	МВт	870	616	625	635	649	665	1,272	1,287	1,303

Басшылық болжамдық кезең бойында өндіру мен сату көлемі № 3 энергия блогын пайдалануға бергенге дейін тұрақты болады деп болжайды. ЕГРЭС-2 ст. № 3 энергия блогын іске қосқаннан кейін электр энергиясының көлемі айтарлықтай ұлғаяды, бірақ электр энергиясын өндіру көлемі үш блоктың арасында бөлінеді деп болжануда. Басшылық болжамды кезең ішінде электр энергиясын сату көлемі немесе тариф артады деп күткенімен, электр энергиясын сатуға көлемін және қуатты сату көлемін рұқсат етілетін шекте 10%-ға азайтқан жағдайда негізгі құралдардың құнсыздандудан болған шығындарды тиісінше, кемінде 26,334,904 мың теңгеге және 35,145,749 мың теңгеге аз болады.

Дисконттау мөлшерлемесі

13.28%-ға тең дисконттау мөлшерлемесі ЕГРЭС-2-ге тән тәуекелдердің ағымдағы нарықтық бағасының көрінісін ескере отырып есептелді, ол салаға арналған капиталдың орташа өлшемді құнының негізінде бағаланды. Болашақта салаға тән өзгеріп отыратын тәуекелдерді және капиталдың орташа өлшемді құнындағы өзгерістерді көрсету үшін дисконттау мөлшерлемесінің одан әрі қарай өзгеруі қажет болады. Дисконттау мөлшерлемесін 1%-ға ұлғайту 30,389,036 мың теңге мөлшерінде құнсыздануы салдарынан зиян шегуге алып келеді.

Негізгі құралдарды есепке алу

Теңгерімдік құны 18,034,587 мың теңге болатын негізгі құралдар Бірінші Жел Электр станциясының (бұдан әрі – БЖЭС) 17,056,312 мың теңге сомадағы және Қапшағай Күн Электр станциясының (бұдан әрі – Қапшағай СЭС) 978,275 мың теңге сомадағы активтерін білдіреді. КЕГОС-тің еншілес ұйымы – Есептеу-қаржы орталығы ЖЭК-тен электр энергиясын өндіретін компаниялардан өндірілген электр энергиясын түгел сатып алып, агент көмір мен көмірсутегіден электр энергиясын өндіретін станцияларға қайта сататын агент ретінде қызмет етеді. Бүкіл электр энергиясы станциядан құнсыздану мөлшерлемесіне қарай жыл сайын түзетіліп отыратын нарықтағыдан жоғары ескертілген тариф бойынша сатып алынады.

КХҚЕС-ке (IFRIC) сәйкес, мұндай сипаттағы 4 шарт жалдау шартының белгілерінен тұруы мүмкін. Басшылық КХҚЕС (IFRIC) 4 талаптарын бағалап, бұл шарт операциялық жалдау шарты болып табылады деген пікірге келді, мұнда БЖЭС пен Қапшағай СЭС жалға берушілер болып табылады. Сәйкесінше, бұл станциялардың электр энергиясын сатудан түскен түсімі электр станцияларын жалға беруден түскен табыстың құрамына енгізілді.

Электр энергиясын сатудан түскен түсімді тану

Топ электр энергиясын тұтынушылардың есептеуіштеріндегі көрсеткіштер деректеріне сәйкес электр энергиясын жеткізген сәттегі түсімді таниды. Есептеуіштердің көрсеткіштері тұтынушыларға ай сайын беріледі және Топ олардың дұрыстығын ішінара таңдай отырып тексереді. Топ тұтынылған электр энергиясы үшін шоттарды ұсыну бойынша үрдістер кезеңділігінің нәтижесінде тұтынушыларға шоттар берілмеген есептік кезеңнің соңында электр энергиясының айтарлықтай бөлімін сатты. Топ бағалау негізінде есептеуіш көрсеткіштерін соңғы рет алған сәттен бастап есептік кезеңнің соңына дейін сатылған электр энергиясынан түскен табысты таниды. Топтың ұстанымына сәйкес, сатып алынатын тұтынылған, бірақ сату бағасына көбейтілетін есептік айдың соңында қойылған электр энергиясының күн сайынғы сатып алу көлемі есептеледі.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)**Негізгі құралдарды тиімді пайдалану мерзімдері**

Негізгі құрал-жабдықтардың пайдалы қызметінің мерзімін бағалау осыған ұқсас активтерге қатысы бар тәжірибе негізіндегі кәсіби пайымдауларды пайдалану арқылы жүзеге асты. Осы активтермен байланысты келешектегі экономикалық пайда негізінен оларды пайдалану нәтижесінде алынады. Дегенмен, технологиялық және коммерциялық тұрғыдан тозу, сондай-ақ, құрал-жабдықтың тозуы сияқты басқа факторлар көбінесе осы активтермен байланысты экономикалық пайданың азаюына әкеледі. Басшылық аталған активтер Топқа экономикалық пайда әкелетін есептік кезеңге сүйене отырып, активтердің ағымдағы техникалық жағдайына байланысты негізгі құралдарды табысты пайдаланудың қалған мерзімін бағалайды. Және келесі негізгі факторлар назарға алынады: (а) активтерді пайдаланудың болжалды мерзімі; (б) техникалық қызмет көрсетудің эксплуатациялық сипаттамалар мен регламентіне байланысты құрал-жабдықтың болжалды физикалық тозуы және (в) нарықтық жағдайлардың өзгеруі нәтижесінде технологиялық және коммерциялық тұрғыдан алып қарағанда құрал-жабдықтардың моральдық тозуы.

Егер тиімді пайдаланудың есептік мерзімдері басшылықтың бағалауынан 10%-ға өзгеше болса, 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған амортизациялық аударымдар 5,253,341 мың теңгеге ұлғаюы/азаюы (2017 жылғы 31 желтоқсан: 4,433,347 мың теңгеге ұлғаюы/азаюы тиіс еді.

Әкімшілік алдындағы берешек

2009 жылы «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «АЖК») Алматы қаласының әкімдігімен (бұдан әрі – «Әкімдік») АЖК-ның Әкімдік алдындағы берешекті өтеу туралы сот процесіне қатысты. 2014 жылғы 14 ақпанда АЖК мен Әкімдік АЖК-ның Әкімдік алдындағы берешекті реттеу тәртібі туралы бейбіт келісімге қол қойды, бұл ретте, АЖК басқарармен қатар, Әкімдіктің коммуналдық меншіктегі және сенімгерлікпен басқарудағы электр желілерін меншікке қабылдауға, ал Әкімдік АЖК-ның берешегін есептен шығаруға міндеттенеді.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, электр желілерін меншікке қабылдау аяқталған жоқ. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бейбітшілік келісімі аясында алдағы жылдар ішінде жүргізілген барлық төлемдерді ала отырып, АЖК-ның Әкімдік алдындағы 5,841,514 мың теңгені (2017 жылғы 31 желтоқсан: 5,841,514 мың теңге). Топ бұл міндеттеме төлемдерден бастылғанда, яғни бейбітшілік келісім тараптары барлық әрекеттерді орындаған сәтте, атап айтқанда Әкімдіктер электр желілерін меншікке қабылдаған сәтте аталған міндеттемені тануды тқтатады және міндеттемелерді есептен шығарудан алған табысты таниды.

Балқаш ЖЭС

«Балқаш ЖЭС» АҚ (бұдан әрі – БЖЭС) акционерлері Samsung C&T Corporation (бұдан әрі – Samsung C&T немесе Samsung C&T Corporation) және Компания болып табылады, сәйкесінше, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, қатысу үлестері 50% + 1 акцияны және 50% - 1 акцияны құрайды.

2012 жылы 14 ақпанда Компания мен Samsung C&T «Балқаш ЖЭС» АҚ акцияларына қатысты опциондық келісімді» (Опциондық келісім) жасасты. Аталған келісімге сәйкес, Опциондық келісімнің барлық тиісші шарттарын орындалмаған жағдайда, Samsung C&T БЖЭС акцияларын сату опционына ие.

Жобаны қолдау және БЖЭС құрылысын қаржыландыру топтамасының келісілген нұсқасының болмауынан, 2016 жылы 31 тамызда Samsung C&T Компанияның атына Опциондық келісімге сәйкес акцияларды сатуға қатысты опционды орындау туралы хабарлама жіберді.

Компания жоғарыда көрсетілген жағдайлар «Активтерді құнсыздандыру» БЕХС (IAS) 36-ға сәйкес Компанияның БЖЭС-тегі инвестициялардың құнсыдануына көрсетеді деген шешімге келді. Тиісінше, 2017 жылғы 31 жетоқсанда БЖЭС инвестициялары толығымен құнсызданды.

2018 жылғы 16 қарашада Samsung C&T-мен бейбітшілік келісімі жасалды. Бейбітшілік келісіміне сәйкес, қазақстандық тарап, Үкімет және Самұрық-Энерго бірлесіп 2019 жылғы 19 қарашаға дейін Samsung C&T-ге келісімленген соманы төлеуге міндеттенді. Төлемді алғаннан кейін Samsung C&T БЖЭС-тің 50% + 1 акциясын Самұрық-Энергоға табыстайды. Осыған орай, 2018 жылғы 31 жетоқсанда Компания міндеттеменің толық сомасына резервті мойындады (20-ескертпе). Үкімет Компанияға Samsung C&T алдындағы міндеттемені төлеу үшін қажетті қаржыландыруды беру шешімін қабылдады. Samsung C&T алдындағы міндеттемені төлеу үшін қажетті шығындар ХҚЕС (IAS) 37 сәйкес толық өтелетіні болжалғандықтан, 2018 жылғы 31 жетоқсандағы жағдай бойынша өтелу сомасы резервтегі сомада бөлек актив ретінде танылады (13-ескертпе). Міндеттемені мойындаудан болған тиісіті шығын және активті мойындаудан болған табыс ХҚЕС (IAS) 37 сәйкес табыс немесе шығын құрамында ескерілді.

4 Есептік саясатты пайдаланудағы маңызды есептік бағалау мен кәсіби пайымдар (жалғасы)

Балқаш ЖЭС (жалғасы)

Басшылық бейбітшілік келісімі бойынша акцияларды келешекті табыстаумен байланысты әлеуетті дауыс беру құқығы шынайы болып табылатынын санайды және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ БЖЭС-ті бақыламайды. Тиісінше, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БЖЭС баяғыдай үлестес қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Акционермен жасалатын операциялар

6-ескертпеде көрсетілгендей, 2017 жылғы қазанда Топ «Банк «Bank RBK» АҚ-тың қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты банктегі 5,112,604 мың теңге мөлшерінде депозиттердің құнсыздану индикторларын белгіледі. Шығын сомасы 2,394,066 мың теңгені құрады. Үкіметтің 2017 жылғы 7 қарашадағы қаулысына сәйкес, 2017 жылғы 29 желтоқсанда Топтың «Банк «Bank RBK» АҚ-тағы депозиттері жылдық 0,01% пайыздық мөлшерлемесі бар, номналдық құны данасы үшін 1 теңге құрайтын 15-жылдық купондық облигацияларға ауысытырылды. Купондық облигациялар алғашқыда 767,518 мың теңгеге тең әділ құн бойынша мойындалды. Депозиттердің баланстық құны мен облигациялардың әділ құны арасындағы айырмашылық 1,951,020 мың теңгені құрады және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте өзге үйлестірулер ретінде көрсетілді. Топ басшылығы, аталған жағдайда, Қазақстан Республикасының Үкіметі Топтың ақырғы бақылаушы тобы ретінде шыққандығын және тиісінше депозиттердің баланстық құны мен облигациялардың әділ құны арасындағы айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте өзге үйлестірулер ретінде көрсетілуі мүмкін екенін санайды. Облигациялардың әділ құны облигацияларды өтеу мерзімін, өтеудің кепілді сомасын, сондай-ақ ұқсас өтеу мерзімі бар облигацияларға нарықтың пайыздық мөлшерлемесін ескере отырып анықталды. Депозиттерді құнсыздандыру сомасын есептегенде Топ депозиттердің өтімділік талдауын ескерді.

5 Сегменттер бойынша ақпарат

Операциялық сегменттер шаруашылық қызметті жүзеге асыратын құрамдастарды білдіреді. Мұның үстіне, олар түсімді қозғалысқа келтіре алады немесе шығындармен байланысты бола алады. Сегменттердің операциялық нәтижелерін жоғарғы жедел басқару органы тұрақты түрде талдайды, операциялық сегменттер үшін жеке қаржылық ақпарат бар. Жоғарғы жедел басқару органына ресурстарды бөліп, компания қызметінің нәтижелерін бағалайтын бір адам немесе бір топ адам өкіл бола алады. Жоғарғы жедел басқару органының функцияларын Топ Басқармасы орындайды.

Жоғарғы жедел басқару органы талдайтын сегменттік қаржылық ақпарат түсім және салық алынғанға дейінгі пайда туралы ақпараттан тұрады. Жоғарғы жедел басқару органы сонымен қатар Топтың EBITDA туралы ақпаратын да талдайды. Ол қаржылық пайда/залал, пайдаға салынатын салықтар бойынша шығыстар, негізгі құралдардың тозуы мен материалдық емес активтердің амортизациясы, негізгі құралдардың және инвестициялық меншіктің құнсыздануы, гудвилдің құнсыздануы, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардағы табыстар / (шығындар) үлестерінің құнсыздануы, сондай-ақ басқа осыған ұқсас нәтижелерге дейінгі кезеңдегі пайда/залалдар және осыған ұқсас әлерлер ретінде есептеледі. Топ бойынша пайыздар, салықтар мен амортизациялық аударымдардың шегенгенге дейінгі табысты анықтау жүйелілігі (EBITDA) басқа компаниялар пайдаланатын жүйеден өзгеше болуы мүмкін.

(а) әрбір есептік сегменттің сатудан түсім алатын өнімдері мен қызметтерінің сипаттамасы

Топ үш негізгі операциялық сегмент аясында қызмет атқарады:

- Жылу энергиясын және электр энергиясын өндіру.
- Электр энергиясын жеткізу және тарату.
- Электр энергиясын сату.

(б) Операциялық сегменттер қызметінің нәтижелері

Жоғарғы жедел басқару органы әр сегмент қызметінің нәтижелерін түсімді және салық алынғанға дейінгі пайданы бағалау арқылы бағалайды.

Операциялары тоқтатылған қызмет ретінде көрсетілген компаниялар Топ қызметінде 2017 жылғы жағдай бойынша қатыстыруды жалғастыра берді. Тоқтатылған қызметтің нәтижелері сегменттік ақпаратқа енгізілді.

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

Қазақстан теңгесімен, Мың	Электр энергиясын және жылу энергиясын өндіру		Электр энергиясын жеткізу және тарату		Электр энергиясын сату		Өзге		Барлығы	
	2018 ж.	31 елтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Сегменттің жалпы табысы-Электр энергиясын сату	180,553,081	156,163,916	-	-	96,955,378	123,238,261	-	-	277,508,459	279,402,177
Сегмент ішіндегі табыс	(53,946,796)	(53,649,114)	-	-	(1,873)	(435)	-	-	(53,649,669)	(53,649,549)
Сыртқы түсім -Электр энергиясын сату	126,606,285	102,514,802	-	-	96,953,505	123,237,826	-	-	223,559,790	225,752,628
Жылу энергиясын сату	21,648,707	17,370,681	-	-	-	-	-	-	21,648,707	17,370,681
Жаңартылатын энергия көздерін жалдаудан алған табыс	4,600,634	4,519,035	-	-	-	-	-	-	4,600,634	4,519,035
Сегменттің жалпы табысы-Электр энергиясын беру	-	-	40,257,615	60,969,279	-	-	-	-	40,257,615	60,969,279
Сегмент ішіндегі табыс	-	-	(35,236,049)	(44,173,115)	-	-	-	-	(35,236,049)	(44,173,115)
Сыртқы түсім -Электр энергиясын беру	-	-	5,021,566	16,796,164	-	-	-	-	5,021,566	16,796,164
Инвестициялық жылжымайтын мүлікті жалдаудан алған табыс	-	-	-	-	-	-	3,544,669	3,287,661	3,544,669	3,287,661
Химиялық суды сату	1,824,019	1,671,705	-	-	-	-	-	-	1,824,019	1,671,705
Өзге барлығы	200,515	465,038	-	-	-	-	932,970	666,616	1,133,485	1,131,654
Сегмент ішіндегі табыс – өзге	200,515	465,038	-	-	-	-	(932,970)	(666,616)	(932,970)	(666,616)
Сыртқы түсім – өзге	-	-	-	-	-	-	-	-	200,515	465,038
Сыртқы түсімнің барлығы	154,880,160	126,541,261	5,021,566	16,796,164	96,953,505	123,237,826	3,544,669	3,287,661	260,399,900	269,862,912

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

Қазақстан теңгесімен, Мың	Электр энергиясын және жылу энергиясын өндіру		Электр энергиясын жеткізу және тарату		Электр энергиясын сату		Өзге		Барлығы	
	31 елтоқсан 2018 ж.	31 елтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Сатудың өзіндік құны	(150,444,095)	(134,165,937)	(21,387,572)	(32,494,763)	(15,790,851)	(31,709,957)	(733,605)	(536,289)	(188,356,123)	(198,906,946)
Амортизацияны қоспағанда	45,889,368	38,684,418	6,794,212	5,832,868	94,644	92,666	454,210	337,983	53,232,434	44,947,935
Сату бойынша шығындар	(14,340,193)	(15,144,907)	-	(78,664)	-	-	-	-	(14,340,193)	(15,223,571)
Қаржылық шығындар	(21,971,230)	(12,260,932)	(1,729,103)	(1,517,885)	(263,815)	(487,659)	(18,247,200)	(16,404,922)	(42,211,348)	(30,671,398)
Пайыздар бойынша шығындарды қоспағанда	(12,551,263)	(11,725,378)	(1,447,443)	(1,575,357)	(258,570)	(278,719)	(11,723,526)	(9,374,295)	(25,980,802)	(22,953,749)
Қаржылық табыстар	767,402	873,392	72,953	422,881	52,269	68,602	1,440,651	1,645,075	2,333,275	3,009,950
Бірлескен кәсіпорындарда және қауымдасқан компанияларда табыс үлесі және инвестициялардың құнсыздануы	-	-	-	-	-	-	9,751,872	(26,635,737)	9,751,872	(26,635,737)
Қаржылық есем активтердің құнсыздауы	(2,410,447)	(1,415,673)	-	-	-	-	-	-	(2,410,447)	(1,415,673)
Жалғастырылатын қызметтен салық салғанға дейінгі табыс/(шығын)	(38,027,850)	(39,892,998)	(18,240,356)	(19,272,064)	80,263,291	90,547,398	(9,684,624)	(46,662,391)	14,310,461	(15,280,055)
Күрделі шығындар	(16,596,838)	(23,194,115)	(10,036,621)	(23,856,380)	(59,135)	(54,112)	(871,073)	(180,269)	(27,563,667)	(47,284,876)
Есептік сегменттің активтері	735,036,829	758,005,838	128,788,413	121,424,000	10,729,829	9,600,040	195,503,011	128,153,087	1,070,058,082	1,017,182,965
Тоқатылған қызмет сегментінің активтері	-	-	-	-	-	-	17,128,882	14,816,829	17,128,882	14,816,829
Есептік сегменттің міндеттемелері	266,182,910	290,604,205	45,727,041	43,782,907	10,280,464	9,109,547	253,514,663	188,756,046	575,705,078	532,252,705
Тоқатылған қызметтен түскен сегменттің міндеттемелері	-	-	-	-	-	-	2,018,682	72,906	2,018,682	72,906

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

(в) *Есептік сегменттердің түсімін, пайдасын немесе шығынын, активтері мен міндеттемелерін тексеру*

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж.	2017 ж.
Есептік сегменттердің барлық түсімі	346,039,949	364,397,915
Басқа операциялардан түскен түсім	4,477,640	3,954,277
Барлық түсім	350,517,588	368,352,192
Сегменттер арасында сатуды тоқтату	(90,117,688)	(98,489,280)
Тоқтатылған қызмет	-	(49,970,966)
Барлық шоғырландырылған түсім	260,399,900	219,891,946
<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж.	2017 ж.
Жұмыс істеп жатқан қызметтен түскен барлық шоғырландырылған түзетілген EBITDA	98,495,602	79,045,785
Қаржылық кірістер	2,333,275	2,805,327
Қаржылық шығыстар	(42,211,348)	(29,660,430)
Тозу және амортизация	(53,232,434)	(44,947,935)
Құнсыздану	(2,410,447)	(1,533,155)
Бірлескен кәсіпорындардың және қауымдасқан компаниялардың табысындағы үлес	9,751,872	(26,635,738)
Жұмыс істеп жатқан қызметтен салық салғанға дейінгі пайда	12,726,520	(23,320,212)
Тоқтатылған қызметтен түскен салық салғанға дейінгі пайда	(1,583,941)	8,010,808
Салық салғанға дейінгі барлық пайда	11,142,579	(15,309,404)
<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Есепті сегменттердің барлық активтері	943,711,070	889,029,878
Басқа операциялардан түскен активтер	126,347,011	128,153,088
Барлық активтер	1,070,058,082	1,017,182,966
Сегменттер арасындағы теңгерімді шығару	(80,301,029)	(60,904,751)
Барлық шоғырландырылған активтер	989,757,053	956,278,215
<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Есепті сегменттердің барлық міндеттемелері	391,346,416	343,496,659
Басқа операциялардың міндеттемелері	184,358,662	189,104,055
Барлық міндеттемелер	575,705,078	532,600,714
Сегменттер арасындағы теңгерімді шығару	(65,959,971)	(55,833,174)
Барлық шоғырландырылған міндеттемелер	509,745,108	476,767,540

5 Сегменттер бойынша ақпарат (жалғасы)

(е) Өнімдер мен қызметтер айырымындағы түсімді талдау

Топтың өнімдер мен қызметтер шеңберіндегі түсімді талдау 21-ескертпеде көрсетілген (негізгі қызметтен түскен түсім). Сауданың негізгі бөлігі Қазақстанда жасалады.

(Ә) Аса ірі клиенттер

2017 жылы ішінде, Самұрық-Қазына бақылауындағы компанияларға түсімнің жалпы сомасының кемінде 10% сауда жасады (6-ескертпе). 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде сауда көлемі түсімнің жалпы сомасынан 10%-дан асатын клиенттер болған жоқ.

Топтың түсімі ХҚЕС 15-ке сәйкес міндеттемелердің орындалуына қарай кезең ішінде ескеріледі.

6 Байланысты тараптардың есептері мен операциялары

Бір-бірімен байланысты тараптардың анықтамасы «Бір-бірімен байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» ХБЕС 24-те келтірілген. Егер тараптардың біреуі басқасын бақылау мүмкіндігіне ие болса, жалпы бақылауда болса немесе басқа тараптың қаржылық және операциялық шешімдерді қабылдауын бірлесіп бақылайтын болса онда тараптар бір-бірімен байланысты саналады. Тараптар бір-бірімен байланысты екендігі туралы мәселені шешу кезінде тараптардың заңдық формасы ғана емес, олардың өзара қатынастарының сипаты да назарға алынады. Бас компания және Компанияның соңғы бақылаушы тарапына 1-ескертпеде анықтама берілген.

Бір-бірімен байланысты тараптар Самұрық-Қазына бақылауындағы компаниялардан тұрады. Мемлекет Топқа бақылау жасайды. Топ қазақстан мемлекеті бақылау, бірлескен бақылау жасағандықтан немесе бұндай тараптарға елеулі әсер ететіндіктен, жеке елеулі емес мәмілелер және мемлекетпен және онымен байланысты тараптармен есептесулер бойынша қалдықтар туралы ақпаратты ашудан босатуды қабылдауға шешім қабылдады.

Топ мемлекеттің қатысуымен ұйымның барынша көп санына сатып алуды және тауарды жеткізуді жүзеге асырады. Бұндай сатып алулар мен жеткізулер жекелеп шамалы сомаларды құрайды және әдетте коммерциялық негізде жүзеге асырылады. Мемлекетпен операцияларға 27-ескертпеде ашылған салықтар бойынша есептеулер де жатады.

2018 жылғы 31 желтоқсан және 2017 жылғы 31 желтоқсанда есептердің шоттары бойынша қалдыққа ие немесе Топ операциялар жасаған бір-бірімен байланысты тараптармен өзара қарым-қатынас сипаты төменде көрсетілген.

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанда бір-бірімен байланысты тараптардың операциялары бойынша өтелмеген қалдықтар көрсетілген (істен шығу тобы бойынша қалдықтарды қоса алғанда):

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық-Энергоның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Самұрық-Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Акционер	Мемлекеттік кәсіпорындармен жасалған операциялар
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек пен басқа дебиторлық берешек	2,106,146	75,624	273	-	9,274,043
Ақша қаражаттары мен оның эквиваленттері	5,477	-	-	-	64,995
Акционердің пайдасына арналған актив	-	-	-	1,184,095	-
Өзге қысқа мерзімді активтер	133,564	421	-	69,156,000	6,514,628
Алынған несиелер	-	-	4,888	62,293,718	19,777,041
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек	1,586,595	2,572,376	-	69,205,788	270,983
Өзге кредиторлық берешек	60,289	-	-	-	5,841,513

6 Байланысты тараптардың есептері мен операциялары (жалғасы)

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда бір-бірімен байланысты тараптардың операциялары бойынша өтелмеген қалдықтар көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық-Энергоның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Самұрық-Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Акционер	Мемлекеттік кәсіпорындар мен жасалған операциялар
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек пен басқа дебиторлық берешек	1,243,074	352,364	3,335	-	6,993,904
Ақша қаражаттары мен оның эквиваленттері	2,979	-	-	-	-
Өзге қысқа мерзімді активтер	51,985	1,281,082	-	-	-
Алынған несиелер	-	-	5,264	59,959,841	20,000,413
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек	3,316,445	1,913,663	-	-	497,310
Өзге кредиторлық берешек	10,266	7,809	1,587	55,022	5,925,786

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанда бір-бірімен байланысты тараптардың операциялары бойынша кіріс пен шығыстың баптары көрсетілген (істен шыққан топтың айналымын қоса алғанда):

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық-Энергоның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Самұрық-Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Акционер
Түсім	23,898,981	2,202,972	22,922	-
Өзіндік құн	27,942,612	29,208,869	-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	648,886	-	-	-
Сату бойынша шығыстар	14,311,681	-	-	-
Басқа шығыстар	405,215	54,117	-	85,187
Басқа кірістер	406,710	-	-	-
Қаржылық шығыстар	-	-	-	6,276,891
Қаржылық кірістер	-	50,964	-	-
Бағам айырмашылығына байланысты залал	-	(15,353)	-	-

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда бір-бірімен байланысты тараптардың операциялары бойынша кіріс пен шығыстың баптары көрсетілген (істен шыққан топтың айналымын қоса алғанда):

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Ортақ бақылаудағы компаниялар	Самұрық-Энергоның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Самұрық-Қазынаның бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компаниялары	Акционер
Түсім	26,782,979	2,565,305	25,530	-
Өзіндік құн	35,728,309	22,911,002	-	-
Жалпы және әкімшілік шығыстар	338,306	-	-	-
Сату бойынша шығыстар	15,114,521	-	-	-
Басқа шығыстар	423,506	-	-	93,455
Басқа кірістер	417,924	66,908	-	-
Қаржылық шығыстар	-	-	-	5,484,838
Қаржылық кірістер	-	-	-	9,467
Бағам айырмашылығына байланысты залал	975	-	-	-

6 Байланысты тараптардың есептері мен операциялары (жалғасы)

2017 жылы қазанда Топ «Банк «Bank RBK» АҚ-дағы депозиттерінің құнсыздану индикаторы 5,112,604 мың теңге мөлшерінде болғанын атап көрсетті. Депозиттердің өтелімділігін талдау негізінде Топ депозиттер бойынша құнсызданудан болған 2,394,066 мың теңге мөлшеріндегі зазалды таныды (3-ескертпе).

2017 жылы қарашада ҚР Ұлттық банкі – үшінші тарап «Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС «Банк «Bank RBK» АҚ-ның талаптарын жақсарту туралы негіздемелік келісімге қол қойды. Үкіметтің 2017 жылғы 7 қарашадағы қаулысына сәйкес, 2017 жылы 29 желтоқсанда Топтың «Банк «Bank RBK» АҚ-ға салған теңгерімдік құны 5,112,604 мың теңге депозиттері жылдық 0,01% пайыздық мөлшерлеменен бір данасына номинал құны 1 теңге болатын 15 жылдық купонды облигацияларға айырбасталды. Осы негіздемелік келісімге сәйкес, «Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС бес жыл өткен соң, кепілді түрде 1,405,003 мың теңгені өтейді. Облигациялар нәтижесінде бастапқыда 767,518 мың теңгеге тең әділ құн бойынша танылды. Әділ құн 13% дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып және бес жыл мерзімге болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы анықталды. Депозиттердің баланстық сомасы мен облигациялардың әділ құнының арасындағы айырмашылық 1,951,020 мың теңгені құрады және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте акционермен жасалған операция ретінде көрсетілді.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топ бір-бірімен байланысты тараптардан мынадай кепілдіктер алды:

- Қытай Даму Банкімен несие туралы шарт бойынша 50,000,000 АҚШ доллары сомасына Самұрық-Қазына корпоративтік кепілдігі (2017: 50,000,000 АҚШ доллары).
- Қазақстан Даму банкімен несие туралы шарт бойынша 12,285,000 мың теңге сомасында Самұрық-Қазына корпоративтік кепілдігі (2017: 12,285,000 мың теңге).
- Қазақстан Даму банкімен несие туралы келісімшарт бойынша 25,000,000 АҚШ доллары сомасында мемлекеттік кепілдігі (2017: 25,000,000 АҚШ доллары).
- Еуразия даму банкімен несие туралы шарт бойынша 91,412,308 мың теңге сомасында Самұрық-Қазына корпоративтік кепілдемесі (2017: 91,412,308 мың теңге).

Негізгі басқарушы персоналға сыйлықақы беру қызметкерлерге жалақыны, сыйлықақыларды және өзге қысқа мерзімді сыйлықақыларды білдіреді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушылық персонал 6 адамды құрайды (2017ж. 31 желтоқсан: 8 адам).

Төменде негізгі басқарушы персоналдың сыйақылары көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж. 31 желтоқсан	2017 ж. 31 желтоқсан
Негізгі басқарушы персонал	104,896	230,485
Негізгі басқарушы персоналға берілетін барлық сыйақы	104,896	230,485

Байланысты тараптармен жасалатын мәмілелер «Энергия өндіруші ұйымдар тобы үшін электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту туралы» Энергетика министрлігінің бұйрығымен бекітілген, байланысты тараптар үшін ұсынылатын тарифтер негізінде көрсетілген реттелетін қызметтердің қоспағанда, тараптардың арасында келісілген нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде байланысты болмайтын жағдайларда жүзеге асырылды.

7 Негізгі құралдар

Төменде негізгі құралдардың теңгерімдік құнының өзгерістері ұсынылған:

Қазақстан теңгесімен, мың	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және құрал-жабдықтар	Өзге	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
2017 жылғы 1 қаңтардағы құны	222,263,504	581,115,509	13,231,710	103,875,115	920,485,838
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(37,220,988)	(100,851,617)	(4,434,306)	(1,707,287)	(144,214,198)
2017 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік құн	185,042,516	480,263,892	8,797,404	102,167,828	776,271,640
Түсімдер	472,143	917,973	565,296	48,609,235	50,564,647
Ауыстырулар	8,862,522	21,246,930	(107,315)	(30,002,137)	-
Есептік бағалаудағы өзгеріс	181,558	-	-	-	181,558
Тозу	(10,049,549)	(33,472,009)	(811,915)	-	(44,333,473)
Істен шығу	(3,239)	(134,946)	(18,922)	(799,311)	(956,418)
Табыста немесе шығыста көрсетілген құнсыздану сомасы	-	-	-	(1,162,637)	(1,162,637)
Сатуға арналған активтерге ауыстыру	(312)	-	-	-	(312)
2017 жылғы 1 қаңтардағы құны	232,596,485	601,987,987	13,553,867	121,628,104	969,766,443
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(48,090,846)	(133,166,147)	(5,129,319)	(2,815,126)	(189,201,438)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құн	184,505,639	468,821,840	8,424,548	118,812,978	780,565,005
Түсімдер	447,647	1,044,317	607,674	29,218,232	31,317,870
Ауыстырулар	3,533,737	26,132,385	360,652	(30,026,774)	-
Есептік бағалаудағы өзгеріс	(31,339)	-	-	-	(31,339)
Тозу	(11,725,618)	(39,960,137)	(847,660)	-	(52,533,415)
Істен шығу	(913,091)	(1,359,581)	(11,542)	(126,233)	(2,410,447)
Табыста немесе шығыста көрсетілген құнсыздану сомасы	(4,774)	(103,899)	(7,953)	(83,091)	(199,717)
Сатуға арналған активтерге ауыстыру	-	(2,435)	(5,331)	(246,570)	(254,336)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы құны	236,541,756	629,058,355	14,508,909	120,489,901	1,000,598,921
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(60,729,555)	(174,485,865)	(5,988,521)	(2,941,359)	(244,145,300)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құн	175,812,201	454,572,490	8,520,388	117,548,542	756,453,621

2018 жылғы түсімдер сомасы 2,511,193 мың теңге (2017: 2,686,880 мың теңге) сомасындағы несиелер бойынша капиталдандырылған шығындардан тұрады. Сыйлықақылар бойынша шығындарды капиталдандырудың орташа мөлшерлемесі 12,18% (2017: 11,78%).

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, теңгерімдік құны 5,556,204 мың теңгені құрайтын негізгі құралдар (31 желтоқсан 2017 ж.: 5,433,561 мың теңге) Топтың «Қазақстан Даму банкі» АҚ-дан алған несиесі бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге ұсынылды (18-ескертпе).

Тозу бойынша шығыстар бір жыл ішіндегі пайда мен залалдың мынадай баптарына жатқызылды:

Қазақстан теңгесімен, мың	2018ж.	2017ж.
Сатудың өзіндік құны	52,012,889	43,514,613
Жалпы және әкімшілік шығыстар	507,456	805,272
Өзге операциялық шығыстар	13,070	13,588
Тозу бойынша барлық шығыстар	52,533,415	44,333,473

8 Материалдық емес активтер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Лицензиялар	Бағдарламалық жасақтама	Өзге	Барлығы
2017 жылғы 1 қаңтардағы бастапқы құн	399,744	2,330,935	1,141,941	3,872,620
Жинақталған амортизация	(210,057)	(1,237,424)	(219,870)	(1,667,351)
2017 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік құн	189,687	1,093,511	922,071	2,205,269
Түсімдер	399	1,638,462	128,240	1,767,101
Істен шығу	-	(1,742)	-	(1,742)
Аударымдар	-	306,996	15,650	322,646
Амортизация	(56,010)	(243,733)	(178,786)	(478,529)
Құнсыздану	-	-	(15,650)	(15,650)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы бастапқы құн	385,992	4,170,059	1,314,581	5,870,632
Жинақталған амортизация	(251,916)	(1,376,565)	(443,056)	(2,071,537)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құн	134,076	2,793,494	871,525	3,799,095
Түсімдер	11,751	631,807	764,207	1,407,765
Істен шығу	(957)	(2,838)	-	(3,795)
Аударымдар	-	80,160	18	80,178
Амортизация	(36,067)	(296,909)	(182,634)	(515,610)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы бастапқы құн	396,786	4,879,188	2,078,806	7,354,780
Жинақталған амортизация	(287,983)	(1,673,474)	(625,690)	(2,587,147)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы теңгерімдік құн	108,803	3,205,714	1,453,116	4,767,633

9 Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастан компанияларға салынған инвестициялар

Төмендегі кестеде Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салған инвестицияларының теңгерімдік құнындағы өзгерістер көрсетілген.

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Бірлескен кәсіпорындар		Қауымдасқан компаниялар	
	ЕГРЭС-2	Forum Muider B.V.	Балқаш ЖЭС	Барлығы
2017 ж. 1 қаңтардағы қалдық	31,810,629	26,524,888	27,570,523	85,906,040
Инвестицияның құнсыздануы	-	-	(27,570,523)	(27,570,523)
Жыл ішіндегі пайданың/(залалдың) үлесі	(9,546,005)	10,480,790	-	934,785
Алынған дивидендтер	-	(6,382,082)	-	(6,382,082)
2017 ж. 31 желтоқсандағы қалдық	22,264,624	30,623,596	-	52,888,220
Инвестицияның құнсыздануы	-	-	-	-
Жыл ішіндегі пайданың/(залалдың) үлесі	(3,411,721)	13,162,336	-	9,751,872
Алынған дивидендтер	-	(6,778,335)	-	(6,778,335)
2018 ж. 31 желтоқсандағы қалдық	18,852,903	37,007,597	-	55,860,500

9 Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлесіп бақыланатын кәсіпорындарда мынадай меншік үлесі бар:

- ЕГРЭС-2 – 50%. Қалған 50% меншік үлесі «Интер-РАО ЕЭС»ААҚ-ға тиесілі Forum Muider – 50%. Қалған 50% меншік үлесі UC RUSAL-ға тиесілі.

«Еуразия Даму Банкі» АҚ алдында ЕГРЭС-2 несиесі бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге Кепілді келісімшарт жасалған күні 10,582,636 сомаға бағаланған «ЕГРЭС-2» АҚ-ның 100% акциясы қойылды.

Топтың мынадай қауымдасқан компанияларға қатысу үлесі бар: Балқаш ЖЭС (50% - 1 акция): кәсіпорын Қазақстан Республикасында тіркелген, Топ 2008 жылы Балқаш жылу электр станциясын салу мақсатында құрылтайшылық еткен. Компанияның акционерлері Samsung C&T мен Компания болып табылады, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша олардың қатысу үлестері 50% + 1 акцияны және 50% - 1 акцияны құрайды, сәйкесінше (2017 ж.: 50% және сәйкесінше 50%). 2017 жылы Топ 27,570,523 мың теңге сомадағы БЖЭС-тегі инвестициялардың құнсызданудан болған шығынды мойындады (4-ескертпе).

Көрсетілген сомаларды және қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялардың баланстық құнын салыстырғанда жалғыз ауытқу аталған қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарда басқа инвесторлардың шығарылған үлесінің сомасы болып табылады.

Топ басшылығының пікірі бойынша Топтың қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарда таза активтердің үлесі қауымдасқан компанияға салынған инвестицияның сомасымен шектеледі.

Топтың бірлескен кәсіпорындарда қатсу үлесімен байланысты шартты міндеттемелер 29-ескертпеде көрсетілді. Бірлескен кәсіпорындармен есептеулер бойынша операциялар мен қалдықтар 6-ескертпеде көрсетілді.

«САМУҒЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

9 Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар (жалғасы)

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы, сондай-ақ осы күнге аяқталған кезеңдерге бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың біріктірілген қаржылық ақпараты ұсынылған:

	ЕГРЭС-2		Forum Muider		БЖЭС	
	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>						
Қысқа мерзімді активтер, о.і.	13,235,441	7,774,866	26,797,255	23,412,349	-	-
Ақша құралдары мен олардың баламалары	4,613,012	1,212,749	6,392,803	8,063,925	-	-
Ұзақ мерзімді активтер	137,397,564	142,614,519	76,504,960	66,114,179	-	-
Қысқа мерзімді міндеттемелер, о.і.	(112,168,736)	(13,614,329)	(16,309,094)	(21,091,488)	(21,929,041)	(20,189,555)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер (саудалық және өзге СС пен резервті қоспағанда)	(101,079,598)	(2,881,691)	(3,480,318)	(6,665,103)	-	-
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, о.і.	(758,463)	(92,245,808)	(12,977,928)	(7,187,848)	-	-
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер (саудалық және өзге СС пен резервті қоспағанда)	(434,156)	(91,471,497)	(10,781,585)	(5,047,219)	-	-
Таза активтер	37,705,806	44,529,248	74,015,193	61,247,192	(21,929,041)	(20,189,555)
Топтың үлесі	50%	50%	50%	50%	49.99%	49.99%
Топтың таза активтегі үлесі	18,852,903	22,264,624	37,007,597	30,623,596	(10,962,328)	(10,092,759)
Түсім	38,922,163	34,435,729	122,983,998	109,907,455	-	-
Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің тозуы және амортизация	(3,931,570)	(4,226,986)	(3,522,104)	(4,712,820)	-	-
Пайыздық табыс	98,635	21,814	562,668	463,309	-	-
Пайыздық шығыс	(10,459,913)	(15,843,022)	(717,385)	(875,088)	-	-
Табыс салығы	(952,135)	1,103,079	(7,564,751)	(6,387,813)	-	-
Салық салынғанға дейінгі пайда/(залал)	(6,823,442)	(20,195,090)	26,518,437	27,349,394	-	-
Барлық жиынтық кіріс/(залал)	(6,823,442)	(19,092,010)	26,324,672	20,961,580	-	-

10 Басқа ұзақ мерзімді активтер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	9,936,270	11,660,781
Облигациялар	2,543,159	1,972,522
Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражат	-	880,539
Ұзақ мерзімді депозиттер	-	60,500
Минус: құнсыздануға арналған резерв	(288,944)	-
Барлық басқа қаржылық ұзақ мерзімді активтер	12,190,485	14,574,342
Ұзақ мерзімді активтер бойынша алдын ала төлемдер	1,418,506	2,281,225
Өтеуге арналған ұзақ мерзімді ҚҚС	549,366	1,013,112
Өзге	124,637	122,575
Барлық өзге ұзақ мерзімді активтер	14,282,994	17,991,254

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, 12,021,725 мың теңге сомасындағы ұзақ мерзімді дебиторлық берешек Топтың 2017 жыл бойынша сатылған еншілес кәсіпорындарын сатып алушылардан қалған берешекті білдіреді (13 және 15-ескертпе). ВВ+ кредиттік рейтингі бар компаниялар 1,312,241 мың теңге сомадағы дебиторлық берешекті төлеуге жатады, ВВ-- кредиттік рейтингі бар компания 1,951,524 мың теңге сомасын төлеуге жатады. «SK C» ішкі рейтингі бар 600,397 мың теңге сомасындағы «Информ-Систем» ЖШС-жан қаржылық берешектерді қоспағанда, қаржылық есептіліктің қалған бөлігі «SK A» ішкі рейтингі бар компаниялар төлеуге жатады. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы жағдай бойынша дебиторлық берешек құнсыздандырылмаған және мерзімі өтпеген және теңгемен көрсетілген.

2018 жылғы 31 желтоқсанға жағдай бойынша қаржылық берешектің мерзімі өтпеген. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық өзге ұзақ мерзімді активтер толығымен теңгемен көрсетілген (2017 ж. 31 желтоқсан: мерзімі өтпеген және толығымен теңгемен көрсетілген). Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек теңгемен көрсетілді. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аталған дебиторлық берешек құнсыздандырылмаған және мерзімі өтпеген.

Облигациялар Үкіметтің қаулысына сәйкес Топ депозиттері «Банк «Bank RBK» АҚ-да айырбастырылған 767,518 мың теңге балансық құны бар барлық купондық облигацияларды (6-ескертпе), «МЭБК» АҚ-тың облигацияларын қамтиды.

2018 жылғы қарашада Компанияның «Цеснабанк» АҚ-тағы депозиттер Үкіметтің қаулысына сәйкес 600,397 мың теңге сомасына облигацияларға ауыстырылды (7-ескертпе). Облигациялардың балансық құны 14% мөлшерлемесін қолдана отырып дисконтталған болашақ ақша құралдар ағындарының келтірілген құнын білдіреді.

Қалған бөлігі «МЭБК» АҚ-тың 2023 жылға дейін өтеу мерзімі бар жылдық 8% купондық мөлшерлемесін білдіреді.

Ұзақ мерзімді активтер бойынша алдын ала төлемдер

Басқа ұзақ мерзімді активтердің жалпы сомасы мынадай түпкілікті сипаттағы қызметтер мен негізгі құралдар үшін алдын ала төлемдер мен аванстардан тұрады:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018ж.	31 желтоқсан 2017ж.
Алматы қаласы мен Алматы облысында қосалқы станциялар салу және қайта құрылымдау	934,240	1,342,245
Шардара СЭС-ін жаңғырту	484,266	874,625
Өзге	-	64,355
Барлық ұзақ мерзімді активтер бойынша алдын ала төлемдер	1,418,506	2,281,225

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

11 Тауар-материалдық қорлар

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018ж.	31 желтоқсан 2017ж.
Қосалқы өндірістік материалдар	5,241,855	4,751,852
Отын	4,040,060	4,282,461
Қосалқы бөлшектер	739,976	699,766
Шикізат	24,854	23,695
Басқа материалдар	320,730	315,334
Минус: сатудың таза бағасына дейінгі құнды азайтуға арналған резерв пен өтімді емес және ескірген тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	(993,814)	(1,026,184)
Барлық тауар-материалдық қорлар	9,373,661	9,046,924

Төменде Топтың тауар-материалдық қорлары бойынша резервтердегі қозғалысы берілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018ж.	2017ж.
1 қаңтардағы жағдай бойынша резерв	1,026,184	974,193
Қорлардың құнсыздануына байланысты резервтерді қалпына келтіру	(201,230)	(72,170)
Қорлардың құнсыздануына байланысты резервтерді есептеу	169,837	287,811
Жыл бойында есептен шығарылған тауар-материалдық қорлар	(977)	(163,650)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша резерв	993,814	1,026,184

12 Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек және басқа дебиторлық берешек

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018ж.	31 желтоқсан 2017ж.
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек	24,538,649	23,997,452
Минус: құнсыздану резерві	(1,170,314)	(198,281)
Барлық қаржылық дебиторлық берешек	23,368,335	23,799,171
Басқа дебиторлық берешек	4,122,563	4,016,576
Минус: құнсыздану резерві	(3,577,484)	(3,858,920)
Барлық негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек және басқа дебиторлық берешек	23,913,414	23,956,827

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Майкубен-Вест» ЖШС-ның өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешегі 3,477,982 мың теңге сомаға құнсызданды (2017 ж.: 3,477,982 мың теңге).

12 Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек және басқа дебиторлық берешек (жалғасы)

Төменде қаржылық активтер бойынша резервтің қозғалысы көрсетілген:

Қазақстан теңгесімен, мың	2018 ж.		2017 ж.	
	Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек	Өзге дебиторлық берешек	Негізгі қызмет бойынша дебиторлық берешек	Өзге дебиторлық берешек
1 қаңтардағы құнсыздану резерві	198,281	3,858,922	217,216	3,824,395
ХҚЕС -тің талаптарына сәйкес есептік кезеңнің басына сальдодағы өзгерістер	211,814	230,135	-	-
Өзге активтерге қайта жіктеу	-	(381,252)	-	-
Құнсыздануға арналған резервті есептеу	930,671	30,034	304	66,753
Жыл ішінде резервті қалпына келтіру	(165,839)	(155,143)	(81)	(15,025)
Жыл ішінде есептен шығарылған дебиторлық берешек	(4,613)	(5,212)	(19,158)	(17,203)
31 желтоқсандағы құнсыздану резерві	1,170,314	3,577,484	198,281	3,858,920

13 Басқа қысқа мерзімді активтер

Қазақстан теңгесімен, мың	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	13,853,678	6,760,611
БЖЭС бойынша лауға арналған өтемділік (4-ескертпе)	69,156,000	-
Жедел депозиттер	2,286,731	5,005,848
Өзге дебиторлық берешек	5,171,414	1,726,568
Алуға арналған дивидендтер	421	1,281,082
Берілген несиелер	104,228	-
Облигациялар	29,449	23,732
Минус: құнсыздануға арналған резерв	(1,222,362)	(328,427)
Барлық қаржылық басқа қысқа мерзімді активтер	89,379,559	14,469,414
Акционердің пайдасына арналған актив	1,184,095	1,388,077
Салықтар бойынша өтеуге және алдын ала төлеуге қатысты ҚҚС	1,377,916	1,073,542
Жеткізушілерге берілетін аванстар	1,011,092	595,911
Өзге	1,084,366	1,392,286
Минус: құнсыздануға арналған резерв	(363,652)	(388,211)
Барлық басқа қысқа мерзімді активтер	93,673,376	18,531,019

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты электр энергиясын сатудан түскен және Қытайдың Мемлекеттік даму банкімен жасалған кредиттік келісімге сәйкес, кепілдік шотқа ВВ+ кредиттік рейтингімен 6,514,628 мың теңге сомада орналастырылған (31 желтоқсан 2017 ж.: 6,419,624 мың теңге) ақша қаражатынан тұрады. Басшылық аталған ақша қаражаты қарыздар бойынша пайыздарды өтеу үшін ғана емес, сондай-ақ операциялық шығындарды жабу үшін де пайдаланылуы мүмкін деп санайды 6,514,628 мың теңге пайдаланылуы шектелген ақша қалдықтары АҚШ долларымен көрсетілді. Сوما мерзімі өтпеген де, сондай-ақ құнсызданған да болып табылмайды. Пайдаланылуы шектелген ақша қаражатының теңгерімдік құны шамамен олардың әділ құнынан сәйкес келеді.

13 Басқа қысқа мерзімді активтер (жалғасы)

Басқа дебиторлық берешек 2017 жылы ішінде сатылған 2,085,454 мың теңге сомадағы еншілес ұйымдарды сатып алушылардың қысқа мерзімді берешектің бір бөлігін, сондай-ақ 2,934,450 мың теңге сомадағы «Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегін қамтиды. 2018 жылғы наурызда Компания «QazaqBank» АҚ-тың қаржылық жағдайының нашарлауына байланысты банктің есептік шоттардағы ақша құралдарының құнсыздану индикторларын белгіледі. «Самұрық-Энерго», «Тауба Invest» ЖШС және «QazaqBank» АҚ арасында жасалған 2018 жылғы 16 наурыздағы өзара есеп айырысу туралы келісімге сәйкес, Компанияның «QazaqBank» АҚ-тағы ақша құралдары өтеу мерзімі 2018 жылғы 31 желтоқсанға дейін 3,058,400 мың теңге сомада «Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегіне ауыстырылды. «Тауба Invest» ЖШС-ның дебиторлық берешегі 2018 жылғы 26 сәуірдегі жылжымайтын мүліктің кепілдік шартымен құнсыздандырылды. 2018 жылғы 29 желтоқсандағы қосымша келісімге сәйкес «Тауба Invest» ЖШС-ның берешекті төлеу мерзімі 2019 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылды. Болжалатын кредиттік шығындар бойынша модельді есептегенде «Тауба Invest» ЖШС бойынша жеткілікті ақпарат болмауына байланысты, Топ «SK D» рейтингін берді және 716,319 мың теңге сомасына құнсыздандыру мойындады.

Ұзақ мерзімді бөліктегі 2018 жылғы 31 желтоқсандағы 2,085,454 мың теңге сомадағы дебиторлық берешек 2017 жылы сатылған Компанияның еншілес кәсіпорындарының ұзақ мерзімді берешегінің қысқа мерзімді бөлігін ұсынады (13 және 15-ескертпе). 1,312,241 мың теңге сомадағы дебиторлық берешек ВВ+ кредиттік рейтингі бар компаниялар тарапынан төлеуге жатады, 1,951,524 мың теңге ВВ- кредиттік рейтингі бар компаниялар тарапынан төлеуге жатады. Қаржылық есептіліктің қалған бөлігі «SK A» ішкі рейтингі бар компаниялар тарапынан төлеуге жатады. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы жағдай бойынша берешек құнсыздандырылмады және мерзімі өтпеді және теңгемен көрсетілген.

Акционердің тапсырмасы бойынша Топ Астана қаласында 1,174,068 мың теңге сомасына балабақша салу міндеттемесін қабылдады. Топ акционердің пайдасына өзге бөлу ретінде 1,174,068 мың теңге сомасында құрылыстың бағаланған құнына міндеттеме алды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания балабақша құрылысына байланысты 1,184,095 мың теңге сомасында шығын көрді. Аталған шығындар Акционердің пайдасына арналған ағымдағы активтер ретінде көрсетілді, себебі бұл активтер кірісті бөлу есебінен 2019 жыл ішінде Акционерге беріледі деп күтілуде.

14 Ақша қаражаттары және оның эквиваленттері

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Жедел депозиттер	4,075,646	23,665,974
Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражаттары	9,509,200	9,040,676
Кассадағы ақша қаражаттары	19,489	12,393
Барлық ақша қаражаты мен олардың эквиваленттері	13,604,335	32,719,043

Жедел депозиттер кем дегенде үш ай ішінде немесе талап бойынша келісімшарт мерзімі бойынша өтелуі тиіс. Ақша мен олардың эквиваленттері келесі валюталарда ұсынылған:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Теңге	12,003,955	23,276,716
АҚШ доллары	1,493,875	8,148,596
Басқа валюталар	106,505	1,293,731
Барлық ақша қаражаты мен олардың эквиваленттері	13,604,335	32,719,043

15 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және істен шығу тобы

2016 жылғы қарашада Директорлар кеңесі мемлекеттік активтерді жекешелендіру бағдарламасына сәйкес кейбір еншілес ұйымды жекешелендіру жоспарын бекітті және бұл компаниялар тиісінше «Самұрық-Энерго» АҚ-тың шоғырландырылған қаржылық есептілікте сатуға арналған ретінде жіктелді.

«Тегис Мунай» ЖШС (ТМ) компаниясы мен оның еншілес ұйымы «Мангышлак Мунай» ЖШС (ММ) компаниясын қоспағанда, бұл компанияларының барлығы сатылды.

15 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және істен шығу тобы (жалғасы)

ТМ-ді сату жүргізілмегеннің негізгі себептері Топты бақылауына жатпайтын жағдайлар болып табылады, атап айтқанда активтерді сату бойынша қиын корпоративтік қағидаттар, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің Придорожное кен орында газды өндіру шартына 2018 жылғы 30 шілдеде ғана қол қойды.

Басшылық жекешелендіру бағдарламасына сәйкес еншілес компанияны сату жоспарын әлі де ұстанады және инвесторларды іздеу бойынша белсенді шараларды жүргізеді. Басшылықтың бағасы бойынша ТМ-ны сату 2019 жылы ішінде болжалады.

ТМ және ММ операциялары қызметтің бөлек маңызды түрлерін ұсынатындықтан, аталған істеншығу тобы шоғырландырылған қаржылық есептілікті тоқтатылған қызмет ретінде ұсынылды.

Істен шығу тобында жіктелген негізгі активтер:

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Негізгі құралдар	15,480,616	96,529
Барлау активтері	-	14,086,775
Өзге ұзақ мерзімді активтер	621,948	619,332
Тауарлық-материалдық қорлар	4,457	3,440
Өзге қысқа мерзімді активтер	3,920	2,248
Ақшалай қаражат және оның баламалары	19,830	11,601
Сатуға арналған активтер деп жіктелген барлық ұзақ мерзімді активтер және істен шығу тобының активтері	16,130,771	14,816,829
Өзге міндеттемелер	1,900,120	16,047
Кредиторлық берешек	118,562	56,859
Сатуға арналған активтер деп жіктелген істен шығу тобының міндеттемелердің және істен шығу тобымен тікелей байланысты міндеттемелердің барлығы	2,018,682	72,906

2017 жылғы төртінші тоқсанында Топ «Шығыс Қазақстан Аймақтық Энергетикалық Компания» АҚ-дағы (бұдан әрі – ШҚАЭК), «ШығысЭнергоТрейд» ЖШС-дағы (бұдан әрі – ШЭТ), «Маңғыстау электр тораптық бөлу компаниясы» АҚ-дағы (бұдан әрі – МЭБК), «Ақтөбе ЖЭО» АҚ-дағы (бұдан әрі – АЖЭО) өзінің бақыланатын үлесін сатты. Аталған еншілес ұйымдар бұрын істен шығатын топ ретінде жіктелген болатын және олардың активтері мен міндеттемелерінің қаржылық ереже туралы шоғырландырылған есептегі жіктелімі тиісті түрде өзгерілді. Төменде істен шыққан активтер мен міндеттемелер туралы, сондай-ақ сату кезінде сыйлықақылар туралы ақпарат ұсынылды:

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	МЭБК 9 қараша 2017 ж.	ШЭТ-ті қоса алғандағы ШҚАЭК 20 желтоқсан 2017 ж.	АЖЭО 28 желтоқсан 2017 ж.
Негізгі құралдар	33,484,539	18,762,428	10,139,104
Материалдық емес активтер	234,684	425,752	26,400
Өзге ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтер	523,252	279,915	38,610
Тауар-материалдық қорлар	270,785	131,037	395,205
Тауарлық және өзге дебиторлық берешек	364,349	2,522,417	524,792
Ақша қаражаттары және оның баламалары	444,188	605,783	107,698
Тауарлық және өзге кредиторлық берешек	568,222	3,992,427	2,551,646
Табыс салығы бойынша міндеттемелер	276,823	-	-
Кредиттер және несиелер	14,881,543	3,147,156	90,000
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	2,121,739	1,026,714	550,128
Өзге міндеттемелер	2,805,224	1,868,314	132,344
Еншілес кәсіпорынның таза активтері	14,668,246	12,692,721	7,907,691
Еншілес кәсіпорындардан түскен дивиденттер бойынша Топтың дебиторлық берешек	-	-	1,140,233
Қатысудың бақыланбайтын үлесін есептемегенде	(3,133,138)	-	-
Істен шыққан таза активтердің теңгерімдік құны	11,535,108	12,692,721	9,047,924

15 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және істен шығу тобы (жалғасы)

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	МЭБК 2017 ж. 9 қараша	ШЭТ-ті қоса алғандағы ШҚАЭК 2017 ж. 20 желтоқсан	АЖЭО 2017 ж. 28 желтоқсан	Барлығы
Сатылған активтер үшін алған жалпы сома	7,906,959	10,405,280	9,740,233	28,052,472
Сату кезінде туындаған дебиторлық берешектің әділ құнын есептемегенде	(5,313,966)	(6,859,280)	(1,140,233)	(13,313,479)
Бұрынғы еншілес ұйымның ақша қаражатын және ақша қаражатының баламаларын есептемегенде	(444,188)	(605,783)	(107,698)	(1,157,669)
Сатудан түскен ақша қаражатының түсімі	2,148,805	2,940,217	8,492,302	13,581,324

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	МЭБК 2017 ж. 9 қараша	ШЭТ-ті қоса алғандағы ШҚАЭК 2017 ж. 20 желтоқсан	АЖЭО 2017 ж. 28 желтоқсан	Барлығы
Еншілес ұйымды сатқаны үшін алынған өтемақы	7,906,959	10,405,280	9,740,233	28,052,472
Бақыланбайтын қатысу үлесін қоспағандағы сатылған таза активтердің теңгерімдік бағасы	11,535,108	12,692,721	9,047,924	33,275,753
Еншілес ұйымның істен шығудан түскен түсімі/(залал)	(3,628,149)	(2,287,441)	692,309	(5,223,281)

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тоқтатылған қызмет нәтижелерінің талдауы төменде көрсетілген:

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	ТМ	ММ	Барлығы
Түсім	406	150	556
Шығындар	(1,558,325)	(26,188)	(1,584,513)
Салық салғанға дейін тоқтатылған қызметтен түскен пайда немесе залал	(1,557,919)	(26,038)	(1,583,957)
Табыс салығы бойынша шығындар	-	-	-
Тоқтатылған қызметтен түскен пайда немесе залал	(1,557,919)	(26,038)	(1,583,957)

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

15 Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және істен шығу тобы (жалғасы)

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тоқтатылған қызметтің нәтижелері «Тегис Мунай» ЖШС компаниясының 556 мың теңге және 1,584,513 мың теңге мөлшерінде, тиісінше түсім мен шығын түрінде ұсынылды. «Тегис Мунай» ЖШС-ның шығындар 1 миллиард теңге мөлшерінде құнсыздануға арналған шығындарды қамтиды.

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тоқтатылған қызмет нәтижелерінің талдауы төменде көрсетілген:

<i>Қазақстан мың теңгемен</i>	МЭБК	ШҚАЭК және ШЭТ	АЖЭО	ММ	ТМ	Элими-нацилар	Барлығы
Түсім	9,307,345	41,784,094	8,851,819	-	-	(9,972,292)	49,970,966
Өзге табыс	252,411	200,860	38,449	7,746	101	(32,762)	466,805
Шығындар	(5,299,284)	(38,604,393)	(8,315,170)	(159,190)	(25,863)	9,976,937	(42,426,963)
Салық салғанға дейін тоқтатылған қызметтен түскен пайда немесе залал	4,260,472	3,380,561	575,098	(151,444)	(25,762)	(28,117)	8,010,808
Табыс салығы бойынша шығындар	(680,189)	(435,380)	(333)	(1,386)	-	-	(1,117,288)
Тоқтатылған қызметтен түскен пайда немесе залал	3,580,283	2,945,181	574,765	(152,830)	(25,762)	(28,117)	6,893,520
Тоқтатылған қызметтің таза активтерін қайта бағалаудың және оларды сатудан түскен табыс/(шығыс)	(3,628,149)	(2,287,441)	692,309	-	-	-	(5,223,281)
Тоқтатылған қызметтен түскен табыс/(шығыс)	(47,866)	657,740	1,267,074	(152,830)	(25,762)	(28,117)	1,670,239

16 Капитал

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 5,601,687 шығарылған жай акциясы толығымен төленді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 5,601,687 акция толық төленді) және «Самұрық-Қазына» АҚ-қа тиесілі (2018 жылғы 31 желтоқсан: Самұрық-Қазына). Әрбір жай акция бір дауыс құқығын береді. Компанияда артықшылықты акциялары жоқ. Жарияланған акциялардың саны 8,602,187 тең.

Басқа резервтік капитал

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	Кәсіпорындар-ды біріктіру резерві	Акционермен жүргізілген операцияның нәтижесі	Өзге де жиынтық табыс/(залал)	Барлығы
2017 ж. 31 желтоқсандағы қалдық	37,282,287	90,607,549	(250,459)	127,639,377
Өзге де жиынтық табыс	-	-	(93,247)	(93,247)
2017 ж. 31 желтоқсандағы қалдық	37,282,287	90,607,549	(343,706)	127,546,130
Өзге де жиынтық залал	-	-	(133,221)	(133,221)
2018 ж. 31 желтоқсандағы қалдық	37,282,287	90,607,549	(476,927)	127,412,909

16 Капитал (жалғасы)

2018 жылғы 15 маусымда Топ Жалғыз акционерге 2018 жылғы 15 маусымда Топ бір акция үшін 421 теңге – 2,041,000 мың теңге мөлшерінде Жалғыз акционерге дивиденттерді төлегені туралы хабарлады.

2017 жылғы 25 мамырда Топ бір акция үшін 840 теңге – 4,704,897 мың теңге мөлшерінде дивиденттерді төлеу туралы хабарлады. Дивиденттер 2017 жылғы 25 маусымда толық төленді.

Кәсіпорындарды біріктіру резерві және акционермен жасалған операциялар нәтижесі

Кәсіпорындар біріктіру резерві Топқа тапсырылған бұрын ортақ бақылауда болған еншілес компаниялардың таза активтерінің теңгерімдік бағасы арасындағы айырмашылықты, сондай-ақ тапсыратын тарапта қалыптасқан гудвил сомасы мен төленген сыйақы сомасын білдіреді.

Акционермен жасалған операциялар нәтижесі

Акционермен жасалған операциялар нәтижесі нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша акционер ретінде әрекет еткен Самұрық-Қазынадан несиелерді алғашқы танудан түскен табысты білдіреді (18-ескертпе).

17 Күл шығарындыларын жоюға арналған резерв

Төменде күл шығарындыларының резерві бойынша қозғалыс көрсетілген:

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	2018 ж.	2017 ж.
1 қаңтардағы резерв	2,404,270	1,637,097
Есептік бағалаудағы өзгерістер	370,204	788,289
Жылдық резерв	22,440	-
Дисконт сомасына ұлғаю	174,398	119,205
Резервті пайдалану	(79,435)	(72,321)
Өзге	-	(68,000)
31 желтоқсандағы резерв	2,891,877	2,404,270

18 Несиелер

<i>Қазақстан теңгесімен, мың</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Ұзақ мерзімді бөлігі		
Жедел банктік несиелер	164,318,418	233,726,534
Самұрық Қазына несиесі	59,693,110	57,350,980
Шығарылған облигациялар	41,648,019	19,921,800
Тұтынушылардың несиесі	1,299,563	1,574,844
Барлық ұзақ мерзімді бөлігі	266,959,110	312,574,158
Қысқа мерзімді бөлігі		
Жедел банктік несиелер	38,961,930	41,276,690
Самұрық Қазына несиесі	2,600,608	2,608,862
Тұтынушылардың несиесі	707,043	924,444
Шығарылған облигациялар	1,134,078	652,532
Төлем вексельдері	-	450,358
Барлық қысқа мерзімді бөлігі	43,403,659	45,912,886
Барлық несиелер	310,362,769	358,487,044

18 Несиелер (жалғасы)

Төменде несиелердің теңгерімдік және әділ құны келтірілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Теңгерімдік құны		Әділ құны	
	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Жедел банктік несиелер	203,280,348	275,003,224	205,557,359	264,076,287
Самұрық-Қазына несиесі	62,293,718	59,959,842	80,088,686	46,240,712
Облигациялар	42,782,097	20,846,244	46,566,694	20,923,104
Тұтынушылардан несиелер	2,006,606	2,227,376	2,078,798	2,258,127
Төлеуге вексельдер	-	450,358	-	450,358
Барлық несиелер	310,362,769	358,487,044	334,291,537	333,948,588

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Төмендегідей өтеу мерзімімен несиелер:		
- 1 жылдан төмен	43,403,659	45,912,886
- 2 жылдан 5 жылға дейін	206,582,824	199,010,083
- 5 жылдан жоғары	60,376,286	113,564,075
Барлық несиелер	310,362,769	358,487,044

Топ несиесі төмендегі валюталарда көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Несиелер мына валюталарда көрсетілген:		
- теңге	244,801,814	297,282,800
- АҚШ доллары	65,560,955	61,204,244
Барлық несиелер	310,362,769	358,487,044

Топ хеджирлеуді есепке алуды қабылдамайды және өзінің шетел валютадағы міндеттемелерімен байланысты тәуекелдерді немесе 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелдерін хеджирлеу бойынша келісімде жасаған жоқ.

Несиелерді салыстыру

Төмендегі кестеде ұсынылған әр кезең үшін таза қарыз сомасының және қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын Топтың міндеттемелеріндегі өзгерістердің талдауы ұсынылған. Осы міндеттемелердің баптары қаржылық қызмет құрамындағы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілген.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
1 қаңтардағы несиелер	358,487,044	387,560,600
Алынған несиелер және шығарылған облигациялар бойынша түсімдер	88,332,055	201,251,132
Несиелерді төлеу	(149,727,522)	(236,797,334)
Сыйлықақыны есептеу	25,980,802	22,953,749
Капиталдандырылған сыйлықақы (7-ескертпе)	2,511,193	2,686,880
Төленген сыйлықақы	(26,658,066)	(20,811,669)
Төленген капиталдандырылған сыйлықақы	(2,511,193)	(2,384,926)
Бағамдық айырмашылықтар бойынша түзетулер	9,081,960	1,309,400
Келтірілген құнының дисконтын жою	5,163,793	4,327,918
Өзге төлемдер	(297,297)	(1,608,706)
31 желтоқсандағы несиелер	310,362,769	358,487,044

18 Несиелер (жалғасы)

Несиелерді салыстыру (жалғасы)

Төменде Топ компаниялары бөлігінде несиелердің баланстық құны ұсынылды:

Самұрық-Энерго

Қазақстандық мың теңгемен	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Самұрық-Қазына	62,293,718	59,959,842
Облигациялар	42,782,099	20,846,244
Еуропа қайта құру және даму банкі	31,608,886	39,022,497
«Сбербанк» АҚ ЕБ	2,250,655	-
«Қазақстан Халық банкі» АҚ	-	24,767,435
«Қазкоммерцбанк» АҚ	-	10,180,000
Еурооблигациялар	-	-
Самұрық-Энергоның барлық несиесі	138,935,358	154,776,018

Самұрық-Қазына

2010 жылғы 17 наурызда Forum Muider-ден 50% үлесті сатып алу нәтижесінде қарызды қайта қаржыландыру мақсатында Топ Самұрық-Қазынамен 48,200,000 мың теңге сомасында несиелік келісіміне қол қойды. Қарыз жылына 1.2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, өтеу мерзімі 2029 жылғы 15 қыркүйекке дейін берілді. Негізгі сома жыл сайынғы тең төлеммен өтелуі тиіс, ал пайыздар қарыз алынғаннан кейін келесі есептік жылдан бастап жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2011 жылғы 14 қаңтарда АЖК компаниясы шағын станциясының құрылысын қаржыландыру мақсатында Топ Самұрық-Қазынамен 7,000,000 мың теңге сомасында несиелік келісіміне қол қойды. Несиелік жылына 2% көлеміндегі пайыздық мөлшерлеменен, өтеу мерзімі 2024 жылғы 25 қаңтарға дейін берілді. Негізгі сома мерзім соңында, ал пайыздар жарты жылдық төлемдермен төленуі тиіс.

2014 жылғы 16 қаңтарда ЕГРЭС-1-дің қалған үлесін сатып алу мақсатында Топ Самұрық-Қазынамен 200,000,000 мың теңге сомасында несиелік келісіміне қол қойды. Негізгі сома 2028 жылдың 1 желтоқсанына дейін төленуі тиіс, ал пайыздар 7.8% мөлшерлемесімен жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2014 жылғы 3 қазанда несиелік келісімге қосымшаға сәйкес несиелік келісімі келесідей біршама өзгерді:

- 100,000,000 мың теңге көлеміндегі негізгі қарыз сомасы Компания акцияларына айырбасталды.
- Негізгі қарыздың қалған сомасы бойынша пайыздық мөлшерлеме жылына 9% дейін ұлғайтылды, бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемеге сәйкес келеді.

2015 жылғы 25 желтоқсанда аталған кредиттік келісім № 369-И кредиттік шарттың № 2 қосымшасына сәйкес айтарлықтай өзгертілді, негізгі қарыздың сомасы бойынша пайыздық мөлшерлемесі жылдық 1% дейін төмендетілді. Басшылық пайыздық мөлшерлеменің нарықтық емес мөлшерлемеден 1% дейін төмендеуін, ал субординацияланғанға дейінгі қарыз басымдығындағы өзгерістерді қарыз шарттарына айтарлықтай өзгерістерге алып келетінін бағалады. Басшылық несиелік шарттарына мұндай өзгерістер бастапқы қарызды өтеу ретінде есептелуі тиіс және жаңа қарызды әділ құны бойынша тану тиіс деп есептейді.

Қарыз алған күндегі нарықтық мөлшерлеме жылдық 12.8% құрады. Топ 72,581,903 мың теңге сомасында қарызды басқа капитал құрамында бастапқы танудан түскен кіріс деп мойындады, себебі басшылық нарықтан төмен мөлшерлемеде қарыз ұсыну кезінде Самұрық-Қазына Компания акционері ретінде әрекет етті деп есептейді.

Алынған қарызды бастапқы танудан түскен пайда алынған қарыздың атаулы құны мен оның танылған күніндегі әділ құны арасындағы ақша ағымын дисконттау әдісін пайдаланумен және жылдық 12.8% тиімді мөлшерлеменен есептелген айырмашылық ретінде көрсетілді.

Еуропа қайта құру және даму банкі

2016 жылғы желтоқсанында Топ еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін 100 миллион еуро мөлшерінде жаңартылмайтын кредиттік желіні ашты. 2017 жылғы қыркүйегінде Топ аталған кредиттік желі аясында 39,114,450 мың теңге жалпы сомасына екі траншты алды. Пайыздық мөлшерлеме «MosPrime Rate» (Moscow Prime Offered Rate) мөскеу ақшы нарығында кредит берудің тәуелсіз индикативтік мөлшерлемесі негізінде белгіленеді және жылдық 3.5% және 4.5%. Тәуелсіз индикативтік мөлшерлеменің өзгеруі тоқсан сайынғы негізде тіркеледі. Негізгі қарыз жылына екі рет және мерзімнің соңында төлеуге жатады.

18 Несиелер (жалғасы)**Самрук-Энерго (продолжение)****«Қазақстан Халық Банкі» АҚ**

2017 жылғы тамызда Топ еурооблигацияларды қайта қаржыландыру үшін және өзге корпоративтік мақсаттар мақсатында 40,000,000 мың теңге мөлшерінде жаңартылмайтын кредит желісін ашты. Пайыздық мөлшерлеме жылдық 14.2%-ды құрайды және тоқсан сайын төлеуге жатады. Негізгі қарыз жылына екі рет төлеуге жатады. 2018 жылы ішінде Компания 37,100,000 мың теңге жалпы сомаға несиелерді мерзімнен бұрын төледі.

Облигациялар

2017 жылғы тамызда және қыркүйекте Компания бес жыл мерзімге 1 облигация үшін 1000 теңге номиналдық құны бойынша 20,000,000 мың теңге және 28,000,000 мың теңге жалпы сомасында облигацияларды тиісінше шығарды және жариялады. Купондық пайыздық мөлшерлеме тиісінше жылдық 13%-ды және 11.5%-ды құрады және тиісінше жылына екі рет және тоқсан сайын төлеуге жатады.

2018 жылғы қарашада Компания жеті жыл мерзімге 1 облигация үшін 1000 теңге номиналдық құны бойынша 21,736,200 мың теңге жалпы сомасында облигацияларды шығарды және жариялады. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 11,2%-ды құрады және жылына екі рет төлеуге жатады.

«Қазкоммерцбанк» АҚ

2015 жылы кредиттік желі туралы келісім аясында Топ айналым капиталын толтыру мақсатында 5 жыл мерзімге 10,000,000 мың теңге сомасында қарыз алды. Аталған кредит бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемесі 12%-ды құрайды. 2018 жылы ішінде Компания «Қазкоммерцбанк» АҚ-тағы несиелержы мерзімнен бұрын және толығымен төледі.

Еурооблигациялар

Директорлар кеңесінің 2012 ж. 7 қыркүйектегі және 2012 ж. 6 желтоқсандағы шешімдері негізінде Топ қамтамасыз етусіз 500,000 облигация мөлшерінде еурооблигацияларды шығарды. Купондық пайыздық мөлшерлеме жылдық 3.75% (тиімді мөлшерлеме 3.85%) деңгейінде бекітілді. Бір облигацияның номиналдық құны 1,000 АҚШ долларын құрады. Эмиссия 2012 жылғы 20 желтоқсанда Ирландия қор биржасында тіркелді. Топ 500,000 мың АҚШ доллар мөлшерінде еурооблигацияның толық сомасын шығарды және жариялады. 2017 жылғы қыркүйекінде және желтоқсанында Топ кестеге сәйкес еурооблигацияларды толық төледі.

«Мойнақ СЭС» АҚ

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Қытай Мемлекеттік Даму Банкі	54,305,480	50,267,422
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	19,848,705	20,300,470
«Мойнақ СЭС» АҚ-тың барлық несиесі	74,154,185	70,567,892

Қытай Мемлекеттік Даму банкі

2006 жылғы 14 маусымда «Мойнақ СЭС» АҚ (бұдан әрі – МСЭС) Қытай Мемлекеттік даму банкінде 200,000,000 АҚШ доллар сомасында, 6MLIBOR+1.2% мөлшерлемесі бойынша кредиттік желісін ашты. Несие 20 жылға берілді. МСЭС 196,337,143 АҚШ доллары сомасындағы несиені 2006 жыл – 2013 жылғы 31 желтоқсан аралығындағы кезеңде СЭС құрылысы үшін пайдаланды. 3,662,857 АҚШ доллары көлеміндегі қалған сома пайдаланылмайды. 2017 және 2016 жылдар ішінде МСЭС несиесі бойынша ақшалай қаражат алмады. Несие келесі қаржымен қамтамасыз етілген:

- Самұрық-Қазынаның 50,000,000 АҚШ доллары сомасындағы кепілдемесі.
- Электр энергия үшін түсетін төлемдердің 80%-ын алып қою құқығы.

18 Несиелер (жалғасы)

Кредиттік келісімне сәйкес, МСЭС СЭС-ті іске қосқаннан бастап несие толық төленгенге дейін 1кВтсағ үшін 0.0298 АҚШ доллары мөлшерінде электр энергиясына мейілінше аз бағаны қамтамасыз еуі тиіс. 2017 жылғы 31 желтоқсанда 0.0298 АҚШ доллары осы күнгі бағамы бойынша 9.90 теңгені құрайды. МСЭС 2015 жылғы мамырдан бастап іске асырған тариф 1 кВтсағ үшін 9.50 теңгеге тең. Басшылық Кредиттік келісімде көрсетілгеннен төмен бағаны қолдану дефолт үшін негіз болып табылмайды. Кредиттік келісімге сәйкес МСЭС-ті дефолт деп жариялау үшін негіз болып электрдің 1 кВтсағ үшін 0.02 АҚ доллардан кем бағасы болып табылады. 2017 жылғы 31 желтоқсанда 0.02 АҚШ доллары бұл күнгі бағам бойынша 6.65 теңгеге тең. Осылайша, басшылық 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өз міндеттемелерін бұзған жоқпыз деп есептейді. 28 ескертпеде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің валюталық реттеуге қатысты ағымдағы саясаты туралы ақпарат жария етілген. Егер 1 АҚШ доллары үшін айырбастау бағамы 475 теңге болса, қазіргі 1 кВтс үшін белгіленген 9,5 теңге мөлшеріндегі тариф жағдайында МСЭС дефолт деп жариялануы мүмкін.

Осыған қарамастан, Топ басшылығы Қытай Мемлекеттік даму банкі мен ҚР Үкіметі арасындағы өзара берік қарым-қатынастар МСЭС-тің болашақтағы қызметі үшін жақсы қолдау болып табылатынына сенеді. Бұдан бөлек, Компания «Электр энергетикасы туралы» Заңына өзгерістер негізгеннен кейін қуатқа жеке тивті алуға жоспарлайды (4-ескертпе).

«Қазақстан Даму банкі» АҚ

Компания 2005 жылғы 14 желтоқсанда және 2008 жылғы 16 қаңтарда «Қазақстан Даму банкі» АҚ-тан жылына 1.15*6MLIBOR+1.15% және 8% пайыздық мөлшерлемесімен тиісінше 25,000 және 26,058 АҚШ доллары сомасындағы қаржыны екі транш түрінде несие алды. Қарыз 20 жыл мерзімге берілді. 2012 жылғы 6 желтоқсанда МСЭС қосымша келісімге қол қойды, оған сәйкес өтелмеген 1,563,053 АҚШ доллары сомасындағы қаржыға қатысты пайыздық мөлшерлеме 8%-дан 7.55%-ға дейін төмендеді.

2011 жылғы 17 шілдеде МСЭС жылына 12% мөлшерлемесімен 12,285,000 мың теңге сомасындағы үшінші траншты беру туралы келісімшартқа қол қойды. Несие 17 жыл мерзімге берілді. 2012 жылғы 6 желтоқсанда МСЭС қосымша келісімге қол қойды, оған сәйкес үшінші транштың 8,924,392 мың теңге сомасына қатысты пайыздық мөлшерлеме 12%-дан 7.55%-ға дейін төмендеді. 2015 жыл ішінде МСЭС қосымша келісімге сәйкес үшінші транш бойынша 1,867,551 мың теңге алды. 2017 жылы ішінде МСЭС несие бойынша ақшалай қаражат алған жоқ.

Банк қарыздары келесі қаржымен қамтамасыз етілген:

- ҚР Қаржы министрлігінің 25,000,000 АҚШ доллары сомасындағы мемлекеттік кепілдемесі. Екінші деңгейдегі банктің контркепілдемесінің сомасы 880,539 мың теңге.
- Самұрық-Қазынананың 12,285,000 мың теңге сомасындағы кепілдеме.
- «Самұрық-Энерго» АҚ-тың 2012 жылғы 13 желтоқсандағы 1,079,213 мың теңге сомасындағы кепілдеме.
- Электр энергиясын сатып алу-сату шарттары бойынша түсетін ақшаны қамтамасыз ету құрылымынан жою үшін 2015 жылы Компания «Самұрық-Энерго» АҚ-ның 26,058,000 АҚШ доллар сомасына кепілдік алды.
- Теңгерімдік бағасы 5,556,204 мың теңгені (2017 ж. 5,433,561 мың теңге) құрайтын негізгі құралдар. (29-ескертпе).

ЕГРЭС-1

<i>Қазақстандық мың теңгеммен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
«Жинақ банкі» АҚ ЕБ	23,051,433	29,047,445
«Қазақстан халық банкі» АҚ	-	28,117,641
ЕГРЭС-1-дің барлық несиесі	23,051,433	57,165,086

«Ресей Жинақ банкі» АҚ ЕБ

2017 жылғы тамызда Компания «Ресей Жинақ банкі» АҚ ЕБ-дан жаңартылмайтын екі кредиттік желіні ашты және 5 жыл мен 3 жыл мерзімге тиісінше 7,000,000 мың теңге және 21,000,000 мың теңге сомасында несиелерді алды. Аталған несиелер бойынша қамтамасыз ету 22,680,000 мың теңге жалпы сомасына келешекте келіп түсетін ақша қаражаты болып табылады. Пайыздық мөлшерлеме жылдық 12.5%-ды құрады және 2018 жылғы 2 шілдеде пайыздық мөлшерлеме жылдық 11.5% деін төмендеді. ЕГРЭС-1 әр желі үшін 100 мың теңге сомасында ақша қаражатын қамтамасыз ету ретінде енгізді.

18 Несиелер (жалғасы)

ЕГРЭС-1 (жалғасы)

Қазақстан Халық Банкі

2015 жылғы сәуірде «Қазақстан халық банкі» АҚ-мен бір жыл мерзімге 12,000,000 мың теңге сомасында қарыз шарты жасалды. Несие қаржыландыру басталған 2015 жылғы 10 сәуірден 2016 жылғы 9 сәуірге дейін 12 ай мерзімге айналым қаражатын толықтыру мақсатында ұсынылды. Сыйақы мөлшерлемесі жылдық 14% құрады.

2016 жылғы 12 мамырда ЕГРЭС-1 Кредит желісін беру туралы Келісімге кредит желісінің мерзімін өзгерте отырып, лимиттің жалпы сомасын 43 000 000 мың теңгеге ұлғайту туралы қосымша келісім жасады, оның ішінде:

- 1 лимит - 35 000 000 мың теңге, жаңартылмайтын негізде 5 жылға (2021 жылғы 07 сәуірге дейін – транш мерзімі қаржыландыру аяқталғанға дейін).
- 2 лимит – 8 000 000 мың теңге жаңартылмайтын негізде (3 жылға – транш мерзімі 12 айға дейін).

1-ші шектелім шеңберінде ЕГРЭС-1-ға 2016 жылғы 16 мамырда «Жинақ банкі» АҚ ЕБ берешегін қайта қаржыландыру мақсатында 23 000 000 мың теңге мөлшерінде 5 жыл мерзімге қаржыландыру мерзімінен бастап 2021 жылғы 07 сәуірге дейін қарыз берілді. Пайыздық мөлшерлемесі шарт жасалған мерзімде жылдық 16% құрады. 2016 жылғы 21 қыркүйекте банктік қарыздар шартына № 3 қосымша келісім жасалды, 1 шектелім бойынша пайыздық мөлшерлеме жылдық 14% дейін төмендетілді.

2-ші шектелім шеңберінде банктік қарыз шарттары жасалды:

- 2016 жылғы 25 мамырда айналымдағы қаржыны толтыру мақсатында жылына 16% пайыздық мөлшерлеменен 12 айға 3,000,000 мың теңге сомасында қарыз берілді.
- 2016 жылғы 3 тамызда инвестициялық қызметпен байланысты шығындарды өтеуге жылына 14% пайыздық мөлшерлеменен 12 айға 1,000,000 мың теңге сомасында қарыз берілді.

2016 жылғы 28 қыркүйекте айналымдағы қаржыны толтыру мақсатында 500 000 мың теңге және инвестициялық қызметпен байланысты шығындарды өтеуге 1,000,000 мың теңге сомасында жылына 14% пайыздық мөлшерлеменен 12 айға қарыз берілді. 2018 жыл ішінде Компания «Қазақстан Халық банкі» АҚ қарыздары бойынша барлық берешекті мерзімінен бұрын толығымен жапты.

АЛЭС

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
«Қазақстан халық банкі» АҚ	30,865,441	21,814,335
«Банк Центркредит» АҚ	-	12,117,534
АлЭС-тің барлық несиесі	30,865,441	33,931,869

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2014 жылғы 26 қарашада Компания «Қазақстан Халық банкі» АҚ-пен лимит шегінде 4,000,000 мың теңге мөлшерінде 36 айға кредит желісін беру туралы келісім жасады (бұдан әрі – Келісім). Несие айналымдағы қаржыны толтыру мақсатында ұсынылды. Сыйақы мөлшерлемесі жылына 16% құрады. Негізгі қарызды өтеу әрбір қарыз мерзімінің соңында жүзеге асырылды, траншты өтеу мерзімі 6 айды құрады. Сыйақы ай сайын өтелді. Аталған қарыз бойынша қамтамасыз ету қаражаты ретінде болашақта контракт бойынша «Алматыэнергосбыт» ЖШС-нан түсетін ақшалай қаржы белгіленді.

2017 жылғы 27 шілдеде Компания осы Келісімге қосымша жасалған құжатқа қол қойды, қосымша келісімге сәйкес, несиелер жаңартылатын желі бойынша 2020 жылғы 2 желтоқсанға дейінгі мерзімге 4,000,000 мың теңге мөлшерінде 6 ай мерзімге (Лимит – 1), 2021 жылғы 17 қыркүйекке дейін 5 жыл мерзімге 5,000,000 мың теңге мөлшерінде (Лимит – 2) және 2024 жылғы 01 наурызға дейін 7 жыл мерзімге 13,000,000 мың теңге мөлшерінде беру шектелім шеңберінде шарттарында беріледі. Лимит-2 қарызы бойынша мақсатты тағайындалу Компанияның «АлЭС» АҚ Алматы ЖЭО-2 станциясын реконструкциялау мен кеңейту. III кезек. №8 ст. қазандық агрегаты» инвестициялық жобасымен байланысты жұмсалған инвестициялық шығынды өтеуді және Компанияның «Самұрық-Энерго» АҚ қарызын өтеуді қамтиды. Сыйлықақы мөлшерлемесі жылдық 14% құрады. Лимит -3 бойынша мақсатты тағайындалу шығарылған индекстелген облигациялар берешегін қайта қаржыландыруды білдіреді. Сыйлықақы мөлшерлемесі жылдық 13,5% құрайды. Аталған қарыздар бойынша қамтамасыз ету қаражаты ретінде болашақта контракт бойынша «Алматыэнергосбыт» ЖШС және «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ-тан түсетін ақшалай қаржы белгіленді.

18 Несиелер (жалғасы)

АЛЭС (жалғасы)

2018 жылғы 1 қазанда Компания осы Келісімге қосымша құжатқа қол қойды, қосымша келісімге сәйкес, несиелер жаңартылатын желі бойынша шектелім шеңберіндегі талаптармен 2020 жылғы 1 желтоқсанға дейінгі мерзімге 2,000,000 мың теңге мөлшерінде 6 ай мерзімге (Лимит – 4), 2024 жылғы 1 наурызға дейінгі мерзімге жаңартылмайтын желі бойынша 9,327,142 мың теңге мөлшерінде (Лимит – 5) беріледі. Лимит-4 қарызы бойынша мақсатты тағайындалу айналым қаражатын толтыру болып табылады, Лимит -5 бойынша мақсатты тағайындалу «БанкЦентрКредит» АҚ берешігін қайта қаржыландыру болып табылады. 1-3 кредиттік желілері бойынша талаптар өзгеріссіз қалды. Келісім бойынша қамтамасыз ету қаражаты ретінде болашақта контракт бойынша «Алматыэнергосбыт» ЖШС және «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ, «Алматы жылу желілері» ЖШС-тан түсетін ақшалай қаржы белгіленді.

2018 жылғы 12 желтоқсанда Компания аталған Келісімге қосымша құжатқа қол қойды, қосымша келісімге сәйкес 2018 жылғы 15 қарашадан бастап сыйақы мөлшерлемелері өзгерді: Лимит-1 және Лимит-4 бойынша жылдық 12.0%-дан жылдық 11.5%-ға, Лимит-2 бойынша жылдық 14.0%-дан жылдық 12.5%-ға дейін, Лимит-3 бойынша жылдық 13.5% -дан жылдық 13.0%-ға дейін. Нәтижесінде Компания кредит және қарыз шарттарының өзгеруінен 167,117 мың теңге мөлшерінде табыс алды.

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған есепті жыл ішінде Компания 9,120,578 мың теңге сомасындағы займ берешегін өтеді және 18,222,701 мың теңге сомасында займ алды.

«ЦентрКредит Банкі» АҚ

2017 жылғы 4 қазанда АлЭС 10,000,000 мың теңге мөлшерінде беру шектелімінің шеңберінде 60 ай мерзіміне «ЦентрКредит Банкі» АҚ-мен кредит желісін беру туралы келісімді жасасты.

Несие топшілік индекстелген облигацияларды сатып алу мақсатында ұсынылды. Қаржыландырудың алғашқы екі жылы сыйлықақы мөлшерлемесі жылдық 13%-ды, кейін 14%-ды құрайды. Негізгі қарызды өтеу 672,858 мың теңгеден аспайтын тең бөліктермен жартыжылдық төлемдерімен жүзеге асырылады, соманың қалдығы мерзімнің соңында төленеді. Сыйлықақыны төлеу ай сайынғы негізде жүзеге асырылады.

2017 жылғы 2 желтоқсанда АлЭС 2,000,000 мың теңге мөлшерінде беру шектелімінің шеңберінде 36 ай мерзіміне кредит желісін беру туралы келісімді жасасты. Несие айналым қаражаттарын толықтыру мақсатында ұсынылды. Сыйлықақы мөлшерлемесі жылдық 13%-ды құрайды. Негізгі қарызды төлеу әр несие мерзімінің соңында жүзеге асырылады, траншты өтеу мерзімі алты айды құрайды.

2018 жыл ішінде Компания «Банк ЦентрКредит» АҚ алдындағы займдарын мерзімінен бұрын толық өтеді және кредит желісін беру туралы жоғарыда көрсетілген келісімді бұзды.

«Шардара СЭС» АҚ

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Еуропа қайта құру және даму банкі	13,763,824	14,471,232
«Шардара СЭС» АҚ-ның барлық несиесі	13,763,824	14,471,232

Еуропа Қайта Құру және Даму банкі

2012 жылғы 24 тамызда «Шардара СЭС» АҚ (ШСЭС) Еуропа Қайта жаңғырту және даму банкімен (ЕҚДБ) 9,150,000 мың теңге сомасына кредиттік келісім жасады. 2014 ж. 28 ақпанда сома 14,350,000 мың теңгеге дейін ұлғайтылды. 2015 жылғы 2 желтоқсанда ШСЭС ЕҚДБ-дан пайыздық мөлшері 3.9%+жиынтық шығындар бойынша 7,500,000 мың теңге сомасында қарыз алды. Жиынтық шығындар ҚР Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесіне тәуелді ЕҚДБ қаржыландыруын тарту құнын білдіреді және бұл көрсеткіш кредит қаражатын алу кезеңінде 5,5 % құрады. Қарыз 15 жыл мерзімге берілді. 2016 ж. 2 маусымда және 10 қазанда ШСЭС тиісінше 1,350,000 мың теңге және 2,600,000 мың теңге алды.

Несие бойынша негізгі қарыз тоқсан сайын тең мөлшердегі төлеммен өтеледі. Бірінші төлем жасалатын күні – III тоқсан 2018 ж., ең соңғысы – II тоқсан 2028 ж. Сыйақы ай сайын, өзге комиссиялар – шот алған кезде төленуі тиіс.

18 Займдар (жалғасы)

АЖК

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
«Қазақстан халық банкі» АҚ	15,927,690	11,612,389
Тұтынушылардан алған несиелер	2,006,604	2,227,376
Төлемге арналған вексельдер	-	450,358
АЖК-ның барлық несиесі	17,934,294	14,290,123

«Қазақстан Халық банкі» АҚ

2015 жылы АЖК түрлі инвестициялық және қаржылық мақсаттарда бір жылдан бес жылға дейінгі мерзімге жылдық 13.0% пайыздық мөлшерлеменен 22,850,872 мың теңге сомасында кредиттік желі ұсыну туралы келісім жасасты. Кредит желісі банк шотындағы ақша қаражатымен және несиелік құралдарға сатып алынатын/салынатын/қайта құралатын мүлікпен қамтамасыз етілген. 2018 жылғы 31 желтоқсанда бұндай мүлікті салу/қайта құру бойынша жұмыстар аяқталмады. Несие сомасын қайтару ай сайын, тең үлестермен жүзеге асырылады.

Тұтынушылардан алынған несиелер

2007 жылғы 21 ақпандағы ҚР Үкіметінің шешіміне сәйкес, АЖК тұтынушылардан электр желілерді салу мен электр желілерін қосуға арналған инфрақұрылымдар немесе қолда бар электр тарату желілері мен инфрақұрылымдарды қайта құру арқылы қосымша электр қуатына несие алды. Аталған несиелер пайызсыз және қандай да бір кепілмен қамтамасыз етілмеген. Тұтынушылардың несиесін Топ қаражатты алғаннан кейін 4-ші жылдан бастап тең үлестермен 20 жыл бойы өтелуі тиіс.

Тұтынушылардан алған несиелер бастапқыда басыңқы нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып, дисконтталған ақша ағымы әдісінің көмегімен олардың әділ бағасы бойынша танылды және кейін амортизациялық баға бойынша көрсетіледі. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы қосымша қуат қосу бойынша тұтынушылар қарыздарының сомасы 2,006,604 мың теңгені құрады (31 желтоқсан 2017 ж.: 2,227,376 мың теңге). Алынған қаржының номиналды бағасы мен олардың әділ бағасы арасындағы айырмашылық алдағы кезеңдердегі табыстар ретінде танылды.

«Тәуелсіз салалық реттеушілер қызметі мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2008 жылғы 29 желтоқсандағы № 116-IV ҚР Заңына сәйкес, электр және жылу тұтынушыларының қосымша қуаттарды қосуына қатысты несиелерді беру міндеттерін жоққа шығаратын 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген «Электр энергетикасы туралы» Заңға өзгерістер енгізілді.

«БЖЭС» ЖШС

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Еуразия Даму банкі	9,166,840	11,223,457
«БЖЭС» ЖШС-ның барлық несиесі	9,166,840	11,223,457

Еуразия Даму банкі

2013 жылғы 29 сәуірдегі № 107 жаңартылмайтын кредиттік желісі туралы кредиттік шарт аясында «БЖЭС» ЖШС (бұдан әрі - БЖЭС) Ақмола облысында жел электр станциясын салу үшін ұзақ мерзімді несиені артты. Пайыздық мөлшерлеме 2015 жылдың 28 сәуірінен – кредиттік шартқа кірген күннен бастап берілген транштар үшін жылдық 10.5%, 2015 жылдың 29 сәуірінен бастап транштар үшін жылдық 12,5% белгіленеді. Несие бойынша пайыздар және негізгі қарызды төлеу тоқсан сайын тең бөліктермен төлеуге жатады.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

18 Займдар (жалғасы)

АлматыЭнергоСбыт

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
«Қазақстан халық банкі» АҚ	2,491,393	2,061,367
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС-ның барлық несиесі	2,491,393	2,061,367

«Халық Банк» АҚ

АлматыЭнергоСбыттың айналым капиталын толықтыру мақсатында «Қазақстан халық банкі» АҚ-мен жасалған қысқа мерзімді кредиттік желісі бар. 2017 жыл ішінде теңге бойынша кредит мөлшерлемесі жылдық 13%-дан 11.5%-ға дейін төмендетілді. 2018 жылғы 31 желтоқсанда төленбеген сома 2019 жылы төлеуге жатады.

19 Басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек	2,805,502	2,257,670
Қаржылық жалға алу	401,393	-
Барлық қаржылық ұзақ мерзімді міндеттемелер	3,206,895	2,257,670
Алдағы кезеңдердегі табыстар	1,300,278	1,849,314
Басқалар	336,363	336,232
Барлық басқа ұзақ мерзімді міндеттемелер	4,843,536	4,443,216

2,805,502 мың теңге мөлшеріндегі кредиттік берешек Шардара СЭС-ті жаңарту аясында Топтың мердігерлер алдында ұзақ мерзімді кредит берешегін білдіреді (2017: 2,257,670 мың теңге). Бұл кредиттік берешек 2018 жылғы 31 желтоқсандағы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы кезеңге толығымен еуроға көрсетілген.

Алдағы кезеңдердегі табыстар бастапқы растауда электр желілері мен инфрақұрылым және олардың әділ бағасын қайта құру немесе электр желілеріне қосу үшін электр желілері мен инфрақұрылым құрылысына АЖК тұтынушылары мен қарыздардың нақты бағасы арасындағы айырмашылықты білдіреді. Алдағы кезеңдердегі табыстар кейіннен Негізгі құрал-жабдықтарының пайдалы қызметі кезінде пайда және шығында расталады.

Төменде алдағы кезеңдердегі табыстардың өзгерістері келтірілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	АЖК
2017 жылғы 1 қаңтардағы теңгерімдік баға	2,297,371
Алдағы кезеңдердегі табыстарға жатқызылған тұтынушылардан алған несиесінің теңгерімдік бағасының өзгеруі	(119,861)
Табысты растау	(328,196)
2017 ж. 31 желтоқсандағы теңгерімдік құн	1,849,314
Алдағы кезеңдердегі табыстарға жатқызылған тұтынушылардан алған несиесінің теңгерімдік бағасының өзгеруі	(240 817)
Табысты растау	(308 219)
2018 ж. 31 желтоқсандағы теңгерімдік баға	1,300,278

20 Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек	14,048,376	9,602,687
БЖЭС бойынша Samsung C&T алдындағы берешек (4-ескертпе)	69,156,000	-
Алматы қ, әкімдігі алдындағы берешек (4-ескертпе)	5,841,513	5,841,513
Дивиденділер бойынша қарыз	834,849	774,653
Қаржылық жалға алу	144,244	
Басқа қаржылық кредиторлық берешек	1,122,724	939,210
Барлық қаржылық кредиторлық берешек	91,147,706	17,158,063
Сатып алушылар мен тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлемдер	1,941,232	2,094,737
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша аударылған резервтер	1,861,398	1,826,821
Басқа кредиторлық берешек	2,099,050	1,355,122
Жалақы бойынша берешек	1,667,526	1,288,728
Акционердің пайдасына басқа да бөлулер (13-ескертпе)	1,184,095	1,174,066
Негізгі қызмет бойынша барлық кредиторлық берешек және өзге де кредиторлық берешек	99,901,007	24,897,537

2018 жылғы 16 қарашада Samsung C&T-пен әлемдік келісім жасалды. Әлемдік келісімге сәйкес қазақстандық тарап, Үкімет және Самұрық-Энерго бірлесіп Samsung C&T корпорациясына 2019 жыл ішінде АҚШ долларымен реттеу сомасын төлеуге міндеттенді. Осыған орай 2018 жылғы 31 желтоқсанда Компания осы міндеттеме бойынша 69,156,000 мың теңге мөлшеріндегі резервті мойындады.

21 Түсім

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Электр энергиясын сату	223,722,768	188,575,044
Жылу энергиясын сату	21,675,428	17,370,681
ЖЭК электр станцияларын жалға беруден түскен табыс	4,600,580	4,519,035
Электр энергиясын жеткізу	4,837,033	4,003,680
Инвестициялық меншікті жалға беруден түскен табыс	3,539,557	3,286,762
Химиялық суды сату	1,824,019	1,671,706
Басқалар	200,515	465,038
Барлық түсім	260,399,900	219,891,946

22 Сатылымдардың өзіндік құны

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	52,363,515	43,823,948
Отын	56,768,378	43,363,810
Еңбекақы мен онымен байланысты шығындарды төлеу	25,230,812	24,034,759
Электр энергиясын жеткізу қызметтері мен басқа қызметтер	10,018,563	8,506,226
Бөгде ұйымдар қызметтері	8,219,452	7,393,595
Сатып алынған электр қуатының бағасы	10,178,369	7,256,421
Жөндеу және ұстау	6,344,424	6,517,020
Сүмен қамтамасыз ету	4,663,549	4,455,268
Табыс салығынан басқа салықтар	8,912,310	4,142,818
Материалдар	1,773,501	1,762,361
Күзет қызметтері	1,018,971	999,265
Өтімсіздік тауар-материалдық қорлар бойынша резервтерді есептеу/(қалпына келтіру)	(31,951)	213,506
Желілердегі шығындар	193,170	204,960
Жалдау шығындары	212,890	183,608
Басқалар	2,490,170	6,753,770
Барлық сатылымдардың өзіндік құны	188,356,123	159,611,335

23 Сату бойынша шығындар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Электр энергиясын жеткізу	8,158,425	11,785,615
Диспетчерлеу және электр энергиясын бақылау	6,164,531	3,343,648
Еңбекақы мен онымен байланысты шығындарды төлеу	16,786	15,186
Басқа	451	458
Сату бойынша барлық шығындар	14,340,193	15,144,907

24 Жалпы және өкімшілік шығындар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Еңбекақы мен онымен байланысты шығындарды төлеу	5,862,284	5,762,238
Консультациялық және басқа кәсіби қызметтер	2,193,183	1,414,352
Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы	775,561	1,077,587
Жалдау шығындары	651,066	653,155
Табыс салығынан басқа салықтар	479,518	410,661
Күзет қызметі	338,370	325,385
Материалдар	197,181	230,842
Іссапар және өкілдік шығындар	270,351	229,715
ЭКСПО-ны өткізуге арналған шығындар	-	187,970
Бағдарламалық жасақтамаға қызмет ету	148,676	173,304
Қоғамдық ұйымдарға мүшелік салымдар	104,994	159,668
Жөндеу шығындары	138,301	157,854
Банк жиындары		144,195
Байланыс шығыны	115,905	114,410
Сақтандыру	102,359	98,659
Басқалар	1,640,279	1,568,897
Барлық жалпы және өкімшілік шығындар	13,018,028	12,708,892

25 Өзге таза табыс

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Тауарлық-матриалдық қорларды сатудан алған табыс	927,260	804,646
Өтеусіз алған қызметтерден алған табыс	641,361	453,551
Қосымша қуаттарды қосқаны үшін табыс	308,219	328,196
Займдарды есептен шығарудан табыс	450,358	83,314
Шығынды алып тастағандағы бағамдық айырмадан табыс	473,931	-
Міндеттемелерді есептен шығарудан алған табыс	13,967	(715)
Өзге операциялық табыстар	875,386	1,313,737
Барлық өзге табыстар	3,690,482	2,982,729
Пайданы есептемегенде негізгі құралдарды құнсыздандыру мен істен шығарудан болған шығын	(2,410,447)	(1,415,673)
Өзге операциялық шығындар	(1,356,533)	(1,429,173)
Барлық өзге шығындар	(3,766,980)	(2,844,846)
Барлық өзге табыстар/(шығындар)	(76,498)	137,883

«САМҰРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

26 Қаржылық табыстар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Банк депозиттері бойынша пайыздық табыстар	1,125,347	2,550,534
Облигациялар бойынша пайыздық табыстар	-	9,467
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт амортизациясынан табыстар	817,642	
Облигациялар бойынша дисконт амортизациясынан табыстар	156,866	107,558
Басқалар	233,420	137,768
Барлық қаржылық табыстар	2,333,275	2,805,327

27 Қаржылық шығындар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Несиелер бойынша сыйлықақы бойынша шығындар	23,171,168	16,368,689
Облигациялар бойынша сыйлықақы бойынша шығындар	2,809,634	6,585,060
Келтірілген бағаның дисконтын жоққа шығару:		
- акционерлер несиесі мен қаржылық көмегі	4,723,240	3,967,433
- күл үйінділерін қалпына келтіру резерві	174,398	119,205
- тұтынушылар қарыздары	245,410	270,567
- қызметкерлер сыйақылары бойынша міндеттемелер	120,373	107,131
- шығарылған облигациялар	195,143	89,918
- алынған облигациялар	809,426	-
Табысты алып тастағандағы бағам айырмашылығының шығыны	9,081,960	1,273,718
Берілген несиелердің құнсыздануы	-	348,009
Еншілес компаниялардың басым акциялары бойынша дивидендтер	141,107	141,110
Басқалар	739,489	389,590
Табыста немесе шығында танылған барлық қаржылық шығындар	42,211,348	29,660,430
Кредиттер мен несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар (7-ескертпе)	2,511,193	2,686,880
Барлық қаржылық шығындар	44,722,541	32,347,310

28 Салықтар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығындар, оның ішінде:		
- Жалғастырылатын қызмет	7,004,139	3,713,974
- Тоқтатылатын қызмет	-	783,956
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығындар, оның ішінде:		
- Жалғастырылатын қызмет	713,801	1,839,210
- Тоқтатылатын қызмет	-	333,332
Табыс салығы бойынша барлық шығындар, оның ішінде		
- Жалғастырылатын қызмет	7,717,940	5,553,184
- Тоқтатылатын қызмет	-	1,117,288

27 Салықтар (жалғасы)

Төменде салық бойынша шығынның теориялық және факт түріндегі шығынның салыстыруы көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018 ж.	2017 ж.
Жалғастырылатын қызметтен салық салынғанға дейінгі ХҚЕС бойынша пайда	12,726,520	(23,320,212)
Тоқтатылатын қызметтен салық салынғанға дейінгі ХҚЕС бойынша пайда	(1,583,957)	2,787,527
Қолданыстағы орташа мөлшерлеме 20% бойынша табыс салығына байланысты теориялық шығын (2016ж.: 20%)	2,228,513	(4,106,537)
Түзетулер төменде:		
Табыс салығы салынбайтын бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар пайдасының үлесі	(1,950,374)	(186,957)
Басқа алынбайтын шығындар	868,095	1,121,441
Өткен жылдардағы табыс салығын түзету	613,508	171,048
Төлейтін «көздің» табыс салығы	105,074	208,077
Инвестициялық келісімшарт аяқталысымен расталатын уақытша айырмашылықтар	272,307	331,833
Мойнақ ГЭС табыс салығынан босатылған шығыны/ табысы	1,004,661	(904,873)
Тоқтатылған қызметтен табыс салынатын кірістің болмауынан табыс салығынан пайданылмаған босату	-	2,626,182
Тоқтатылатын қызмет активтерін сатудан болған есептелмейтін шығын	-	1,044,656
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша танылмаған активтердегі өзгерістер, жалғастырылатын қызмет	4,576,156	7,147,544
Тоқтатылған қызметтен кейінге шегерілген табыс салығы бойынша танылмаған активтер (міндеттемелер)	-	(781,942)
Табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер, оның ішінде:		
– Жалғастырылатын қызмет	7,717,940	5,553,184
– Тоқтатылатын қызмет	-	1,117,288

27 Салықтар (жалғасы)

ХҚЕС пен ҚР салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар бухгалтерлік есеп пен олардың салық базасындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасы арасындағы уақыт айырмашылықтарының қалыптасуына әкеледі. Уақыт айырмашылықтары өзгерістерінің салықтық ықпалы төменде салық мөлшерлемелеріне сәйкес көрсетілген, олар уақыт айырмашылықтарын қалпына келтіру кезеңінде қолданылмақ.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Табыстар мен шығындар шотына		31 желтоқсан 2018 ж.
	1 қаңтар 2018 ж.	жатқызылды	
Алынып тасталатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Кейінге қалдырылған салық шығындары	22,980,082	5,015,172	27,995,254
Қызметкерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер	169,267	15,958	185,225
Облигациялар	776,098	33,339	809,437
Күл үйінділерін жою резерві	446,703	116,412	563,115
Тауар-материалдық қорлар	182,507	(4,556)	177,951
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	713,676	32,039	745,715
Табыс салығынан басқа салықтар	89,870	(12,932)	76,938
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	322,188	(95,323)	226,865
БЖЭС инвестициясының құнсыздану резерві	5,514,105	-	5,514,105
Басқалар	461,242	(125,806)	335,436
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы активтер	31,655,738	4,974,303	36,630,041
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша танылмаған активтер	(10,520,031)	(4,576,155)	(15,096,186)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша міндеттемелері бар есеп минусы	(21,135,707)	(398,147)	(21,533,854)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша расталған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Негізгі құралдар	(87,336,824)	(1,705,010)	(89,041,834)
Несиелер	(15,856,997)	593,061	(15,263,936)
Басқалар	-	-	-
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(103,193,821)	(1,111,949)	(104,305,770)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша активтері бар есеп минусы	(21,135,707)	(398,147)	(21,533,854)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша танылған міндеттемелер	(82,058,114)	(713,801)	(82,771,915)
Жалғастырылатын қызмет	(82,058,114)	(713,801)	(82,771,915)

27 Салықтар (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгемен	1 қаңтар 2017 ж.	Табыстар мен шығындар шотына жатқы-зылды	31 желтоқсан 2017 ж.
Алынып тасталатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Кейінге қалдырылған салық шығындары	23,367,460	(387,378)	22,980,082
Қызметкерлерге сыйақы беру бойынша міндеттемелер	121,364	47,903	169,267
Облигациялар	-	776,098	776,098
Құл үйінділерін қалпына келтіру резерві	248,844	197,859	446,703
Тауар-материалдық қорлар	169,642	12,865	182,507
Негізгі қызмет бойынша дебиторлық қарыз және басқа дебиторлық қарыз	328,575	385,101	713,676
Табыс салығынан басқа салықтар	125,744	(35,874)	89,870
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	334,566	(12,378)	322,188
БЖЭС инвестициясының құнсыздану резерві	-	5,514,105	5,514,105
Басқалар	93,559	367,683	461,242
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы активтер	24,789,754	6,865,984	31,655,738
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша танылмаған активтер	(3,071,480)	(7,448,551)	(10,520,031)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша міндеттемелері бар есеп минусы	(21,718,274)	582,567	(21,135,707)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша танылған активтер	-	-	-
Салық салынатын уақыт айырмашылықтарының салық әсері			
Негізгі құралдар	(85,421,996)	(1,914,828)	(87,336,824)
Несиелер	(16,654,903)	797,906	(15,856,997)
Басқалар	139,721	(139,721)	-
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша жалпы міндеттемелер	(101,937,178)	(1,256,643)	(103,193,821)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша активтері минусталған есеп	(21,718,274)	582,567	(21,135,707)
Кейінге шегерілген табыс салығы бойынша расталған міндеттемелер	(80,218,904)	(1,839,210)	(82,058,114)
Жалғастырылатын қызмет	(80,218,904)	(1,839,210)	(82,058,114)
Тоқтатылатын қызмет	-	-	-

Топтың ағымдағы құрылымы шеңберінде Топтың түрлі компанияларының салық шығындары мен ағымдағы салық активтері Топтың басқа компанияларының ағымдағы салық міндеттемелері мен салық табыстарымен есептелмейді, және сәйкесінше салықтар шоғырландырылған салық шығыны болғанда да есептелуі мүмкін. Сондықтан, кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер есептеледі, тек олар бір салық салынатын компанияға тиесілі болуы тиіс.

Топтың 15,096,186 мың теңге (2017 ж.: 10,520,031 мың теңге) сомасында алдағы кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық шығындарына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері бар. Осы салық шығындарын пайдалану мерзімі 2027 жылы аяқталады.

Топ бірлескен кәсіпорындар инвестициялармен байланысты уақыт айырмашылықтарына қатысты 144,293 мың теңге (2017 ж.: 186,957 мың теңге сомасындағы салық міндеттемелері) сомасындағы кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін мойындаған жоқ. Себебі Топ осы уақыт айырмашылықтары өзгерістерінің мерзімдерін бақылау мүмкіндігіне ие және оларды жақын аралықта қайта қарастыруды жоспарламайды.

Басшылық 1,308,241 мың теңге сомасындағы кейінге қалдырылған салық активтері (2017 жыл: 958,527 мың теңге) есепті кезеңнен кейінгі 12 ай ішінде өтеледі деп есептейді.

27 Салықтар (жалғасы)

Төленетін салықтар

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	31 желтоқсан 2018 ж.	31 желтоқсан 2017 ж.
Корпоративтік табыс салығы	908,056	369,334
Төленетін корпоративтік табыс салығы	908,056	369,334
Қоршаған ортаны ластағаны үшін төлем	1,021,906	937,870
ҚҚС	2,858,329	899,428
Жеке табыс салығы	382,180	335,699
Әлеуметтік салық	316,281	294,398
Басқа салықтар	57,742	133,348
Табыс салығынан басқа төленетін салық	4,636,438	2,600,743
Барлық төленетін салықтар	5,544,494	2,970,077

29 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер

ҚР саяси және экономикалық жағдайы

Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тән кейбір сипаттық ерекшеліктерді көрсетеді. Бұл әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газдың және басқа минералды шикізат бағасының ауытқуларына ерекше сезімтал. Бұл ерекшеліктер елдің шегінен тыс бос айырбастауға болмайтын ұлттық валютаның болуын және бағалы қағаздар нарығының төмен өтімділік деңгейін қосады, бірақ олармен шектелмейді. Аймақтағы саяси шиеленісушілік, айырбас бағамының құбылмалылығы, халықаралық қаржыландыруды тартуда қиыншылықтар, өтімділіктің төмендеуін қоса алғанда Қазақстан Республикасының экономикасына жағымсыз ықпалын жалғастыруда.

2015 жылдың 20 тамызында ҚР Ұлттық банкі мен Үкіметі теңгенің айырбастау курсына қолдау көрсетуді тоқтату және еркін айырбастау бағамына ауысу және валюта коридорынан бас тарту, инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын іске асыру туралы шешім қабылдады. Бұл жағдайда айырбас бағамына қатысты Ұлттық банк саясаты бойынша қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін теңгенің айырбас бағамының күрт төмендеуін боодырмас үшін интервенциялар жасауда.

Осы есеп күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ресми айырбастау курсы 1 АҚШ доллары үшін 376.4 теңгені құрады, салыстырмалы түрде 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 384.20 теңге болған (31 желтоқсан 2017ж.: 1 АҚШ доллары үшін 332.33 теңге). Осылайша, теңгенің айырбастау курсы мен Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақ әрекеттеріне, сондай-ақ аталған факторлардың ҚР экономикасы ықпалына қатысты тұрақсыздық бар.

2018 жылғы қыркүйекте Standard & Poor халықаралық рейтинг агенттігі шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның ұзақ мерзімді кредиттік рейтингін «BBB-» деңгейінде, ал шетелдік және ұлттық валютадағы міндеттемелер бойынша Қазақстанның қысқа мерзімді кредиттік рейтингін «A-3», ал ұлттық шкала бойынша рейтингін «kzAAA+» деңгейінде растады. Ұзақ мерзімді рейтингтер бойынша болжам – «тұрақты». Тұрақты болжам Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қосымша түсімдері есебінен қалыптасқан оң теңгерімдік көрсеткіштермен расталады, сондай-ақ мемлекеттік қарыздың төменгі деңгейі, екі жыл ішіндегі мемлекеттің өтімді активтерінің болуы да ықпал етеді.

Мұнай өндіру көлемінің өсуі және мұнай бағасының тұрақтылуы, жұмыссыздық деңгейінің азаюы мен жалақы мөлшерінің өсуі 2018 жылы экономиканың бірашам өсуіне ықпал етті. Мұндай экономикалық орта Топтың қызметі мен қаржылық жағдайына едәуір ықпал етеді. Басшылық Топтың тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдауда. Соған қарамастан, ағымдағы экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиынға соғады және Басшылықтың ағымдағы күтетін нәтижелері мен бағалаулары нақты нәтижелерден ерекшеленуі мүмкін.

28 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

Сонымен бірге, Қазақстан Республикасындағы энергетикалық сектор Қазақстан Республикасында саяси, заңнамалық, салықтық және реттегіштік өзгерістерге ілікпеш болып қала береді. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары белгілі бір деңгейде Үкімет қабылдайтын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, бақылаушы және саяси жүйелердің дамуына, яғни Компанияның бақылау саласынан тыс жағдайларға байланысты. Басшылық ағымдағы экономикалық жағдайлар мен оның перспективаларын ескере отырып, ұзақ мерзімді активтердің құнсыздану ықтималдығын бағалады (4-ескертпе). Болашақтағы экономикалық жағдай мен нормативтік-құқықтық орта басшылықтың қазіргі болжамдарынан өзгеше болуы мүмкін.

Басшылық қазақстан экономикасындағы өзгерістердің деңгейіне де, ұзақтығына қатысты нақты пікір айта алмайды, немесе олардың Компанияның болашақтағы қаржылық жағдайына тигізуі мүмкін әсерін де бағалай алмайды. Басшылық осындай ағымдағы жағдайда Компания қызметінің тұрақтылығын сақтауға және одан әрі дамытуға қажетті барлық шараларды қолданатынына сенімді.

Компаниялар тобы Қазақстан Республикасы үшін стратегиялық маңызы бар нысан, себебі топ тұрғындар мен өнеркәсіп орындарын электр қуатымен жабдықтайтын электр энергетикалық кәсіпорындар кешенін қамтиды. Қазақстан Республикасының Үкіметі жаңа электр станцияларының құрылысы мен қолданыстағы станциялардың реконструкциялануын көздейтін, экономиканың энергетика секторының ұзақ мерзімді даму бағдарламасын қабылдады. Басшылық осы Топтың ел экономикасының стратегиялық маңызы зор бөлігі ретінде Қазақстан Республикасы Үкіметі тарапынан қолдауға ие болады деген болжам жасайды.

Компанияның болашақ кредиттік шығындарын бағалау үшін Компания макроэкономикалық көрсеткіштер болжамын қамтитын болжамдық ақпаратты пайдаланады. Дегенмен, кез келген өзге де экономикалық болжамдар секілді олардың орындалу ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздікке келіп тіреледі, сондықтан да нақты нәтижелер болжамдық нәтижелерден едәуір өзгешеленуі мүмкін. 32-ескертпеде Компанияның болжамдық ақпаратты күтілетін кредиттік шығындар моделі қатарында қарайтыны туралы қосымша ақпарат кеттірілген.

Салық заңнамасы

ҚР салық шарттары өзгерістерге және тиянақсыз қолдануға, түсіндіруге ұшырайды. Топтың және қазақстандық уәкілетті органдары қазақстан заңдарын түсінудің айырмашылығы қосымша салықтардың, айыппұлдардың және өсімпұлдардың есептелуіне әкеп соғуы мүмкін. Бұл резиденттермен емес жасалған Топтың тасымалдау жөніндегі шарттарға қатысты. Нәтижесінде салық органдары мәмілелермен келіспеуі мүмкін және Топқа 2,996,869 мың теңге мөлшерінде қосымша салықтар есептелуі мүмкін.

Қазақстанның салық салу заңнамасы және тәжірибесі тұрақты даму жағдайында және олар кері күшке ие болуы мүмкін, сондықтан түрлі болжамдар мен жиі өзгерістерге тап болады. Кейбір жағдайларда, салық салу базасын анықтау мақсатында, салық заңнамасы ХҚЕС ережелеріне сілтеме жасайды, бұнда қазақстан салық органдарының ХҚЕС-тің тиісті ережелерін түсінуі Топтың қосымша салық міндеттемелерінің туындауына әкеп соғуы мүмкін. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексерісті жүргізуі мүмкін.

Топ басшылығы заңнама нормаларын дұрыс түсіндіретіне және Топтың салық, валюталық және кедендік заңнамасы мәселелерінде ұстанымдарының негізіне сенімді. Басшылық пікірінше, Топ аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке қалыптасқан резервтерден асатын ағымдағы және әлеуетті салық арыздары бойынша көп шығындарға батпайды.

Сот талқылаулары**Прокуратураның «АЛЭС» Ақ-тағы тексерісі**

2018 жылғы шілдеде Алматы қаласының Прокуратурасы «АлЭС» АҚ компаниясының қызметінде табиғи монополиялар туралы, бәсекелестікті қорғау, электр энергетикасы туралы, 2015-2017 жылдары және 2018 жылдың 6 айында Тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу ережесінің қағидаларын қолданылуына қатысты тексерісті бастады.

2018 жылғы 24 қыркүйекте Алматы қаласының Прокуроры Бостандық аудандық сотына мына құжаттарды жарамсыз деп тану туралы, сондай-ақ осы шарттарды мемлекеттік тіркеу туралы құжатты жою туралы талап-арыз берді: Корпоративтік оқу орталығы мен «Superior KZ» ЖШС арасында 2017 жылғы 9 қаңтарда 230,000 мың теңге сомасына жасалған сатып алу-сату шарты, «Superior KZ» ЖШС мен азаматша Г.Ш.Байгазина арасындағы сатып алу-сату шарты, «АлЭС» АҚ Тендерлік комиссиясының шешімі.

28 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

2019 жылғы 12 ақпанда Алматы қаласы Бостандық аудандық соты жоғарыда көрсетілген шарттарды және «АлЭС» АҚ Тендерлік комиссиясының шешімін жарамсыз деп тану туралы шешім қабылдады. Ал мемлекеттік тіркеуді жоюдан бас тартылды. Осы қаржылық есептілік бекітілу кезеңінде сот шешімі заңды күшіне енген жоқ. Топ басшылығы осы шешімге қатысты апелляциялық тәртіпте шағымдануды жоспарлап отыр.

«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС инвестициялық міндеттемелерінің бұзылуы бойынша сот ісінің қаралуы

«2015 жылға арналған «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС инвестициялық міндеттемелерінің орындалуы туралы 2014 жылғы 20 желтоқсандағы № 422 Келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігімен жасалған 2015 жылғы 18 желтоқсандағы № 498 қосымша келісімге сәйкес Компанияның 2015 жылғы инвестициялық міндеттемелері ҚҚС-сыз 56,481,100 мың теңгені құрап отыр.

Бірақ 2015 жылдың инвестициялық міндеттемелері толық көлемде орындалмады, сондықтан «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС Компаниясы осы міндеттемені 2016 жылы орындау міндеттемесін өз мойындарына алды. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігімен жасалған Қосымша келісімге сәйкес, Компанияның 2016 жылғы міндеттемесі ҚҚС-сыз 12,004,800 мың теңгені құрады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Өкілетті орган алдындағы инвестициялық міндеттемелер толық көлемде орындалды.

2017 жылғы 6 сәуірде Екібастұз қаласының Прокуратурасы Павлодар қаласының Арнайы маманданған әкімшілік сотына 2016 жылғы 16 маусымдағы № 5 әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс жүргізуді тоқтату туралы наразылығын жіберді.

2017 жылғы 27 сәуірде Павлодар қаласының Арнайы маманданған әкімшілік соты 2016 жылғы 16 маусымдағы №5 қаулының күшін жою туралы қаулы шығарды. «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС Компаниясына орындалмаған инвестициялық міндеттеме сомасының 10% мөлшерінде айыппұл салынды, айыппұл сомасы 775,800 мың теңгені құрады.

2017 жылғы 31 мамырда «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС Компаниясы жаңадан жағдаяттар анықталуына орай істі қайта қарау туралы өтініш берді.

2017 жылғы 12 маусымда Сот бұл өтінішті қабылдап, 2016 жылғы 16 маусымдағы №5 Қаулыны («Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС Компаниясына қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі тоқтату туралы) өзгеріссіз қалдыру туралы шешім қабылдады. Прокуратура наразылығын қанағаттандырудан бас тартылды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ инвестициялық міндеттемелер бойынша айыппұл резервін қалыптастырмады, себебі Компанияның өз инвестициялық міндеттемелерін толық көлемде орындағанын растайтын құжаттары мен негіздемелері бар.

Сақтандыру

ҚР сақтандыру нарығы енді ғана дамуда және басқа елдерде кең тараған көптеген сақтандыру түрлері Қазақстанда жоқ. Топ өзінің өндірістік ғимараттары, үшінші тұлғалар алдында қызметтің немесе міндеттемелердің тоқтауынан шығындарға батуы, Топ апаттар немесе операциялар салдарынан жылжымайтын мүлік немесе қоршаған ортаға келетін зардаптан толық сақтандырылмаған. Топтың толық сақтандыруы жоқ, тек жеке активтердің жоғалуы немесе бүлінуі Топ қызметі мен қаржылық жағдайына біршама кері әсерін тигізеді деген қауіп бар.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері

ҚР Қоршаған ортаны қорғау заңнамасы енді ғана қалыптасуда, және Қазақстан Республикасы мемлекеттік органдарының оны ұстауды қамтамасыз етуге қатысты ұстанымы әрдайым өзгеріп тұрады. Топ қоршаған ортаға әсер етумен байланысты өз міндеттемелерін кейде бағалап отырады. Міндеттеме анықталған кезде бірден есепте көрсетіледі. Қолданыстағы нормативтік актілерде азаматтық талап арыз немесе заңнама аясындағы нәтиже бойынша өзгерістер енгізу арқылы пайда болуы мүмкін елеуетті міндеттемелер бағаланбайды және маңызды болуы мүмкін. Дегенмен, басшылық қолданыстағы заңнаманы ағымдағы түсіндіру жұмыстарына сәйкес Топ аталмыш шоғырландырылған қаржылық есептілікке аударылған және көрсетілген сомаларға қосымша ретінде, Топтың операциялық қызметінің нәтижесіне немесе қаржылық ережесіне елеулі теріс әсерін тигізуі мүмкін ешқандай маңызды міндеттемелер жоқ деген пікірде.

28 Шартты және келісімшартты міндеттемелер мен операциялық тәуекелдер (жалғасы)

Күл үйінділерін қалпына келтіру резерві

Топ табиғатты қорғау заңнамасына сәйкес, Топтың операциялық қызметінің қалдықтарын орналастыру полигондарын білдіретін күл жинақтауыш учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңдық міндеттеме бар. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резервінің теңгерімдік бағасы 2,891,877 мың теңгені (31 желтоқсан 2017 ж.: 2,404,270 мың теңге) құрады. Күл жинақтауыштарды қалпына келтіру резервінің бағалауы Топтың ҚР қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын түсіндіруіне негізделген. Және ол рекультивация бойынша жұмыстарды қалпына келтіру және өткізудің ағымдағы нормалары мен қалпына келтіру әдістеріне сәйкес, техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен қамтылған. Аталмыш бағалау келесі табиғатты қорғау саласын зерттеу жұмыстарын аяқтау және рекультивация мен қалпына келтіру бойынша бағдарламаларды қайта қарастыру кезінде өзгеруі мүмкін.

Капиталды сипаттағы міндеттемелер

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топтың 163,374,052 мың теңге (31 желтоқсан 2017 ж.: 189,610,926 мың теңге) жалпы сомасындағы негізгі құралдарды сатып алу бойынша ұзақ мерзімді шартты міндеттемелері болды.

Топ бұл міндеттемелерді жабуға қажетті ресурстарды бөліп отыр және болашақта таза табыс шамасы, сондай-ақ қаржыландыру көлемі осы және осыған ұқсас міндеттемелерді жабуға жеткілікті боларына сенімді.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың капиталды сипатының міндеттемелері

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топтың Forum Muider, ЭГРЭС-2 ұзақ мерзімді шарттық міндеттемелеріндегі үлесі 47,314,072 мың теңгені және тиісінше 47,992,570 мың теңгені (31 желтоқсан 2017: 42,687,895 мың теңге және 48,381,496 мың теңге) құрады.

Қарыздар бойынша ковенанттар

Компанияның несиелер мен облигациялар бойынша белгілі бір ковенанттары бар. Аталған ковенанттарды сақтамау Компания үшін несиелер бойынша шығындардың өсуі мен дефолт жариялауды қоса алғанда жағымсыз салдарларға алып келуі мүмкін. 2018 жылдың қорытындысы бойынша Топ займдар бойынша ковенанттардың нормативтік мәнін орындады, сондай-ақ ереже бұзушылықтар анықталған тұстарда вейверлер алды.

30 Бақыланбайтын үлес

Төмендегі кестеде Топ үшін маңызды бақыланбайтын үлес бар барлық еншілес кәсіпорындар туралы ақпарат ұсынылған.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Қызмет ететін жер (қызмет ететін жер тіркелгеннен жерден ерекшеленсе, тіркелген ел де көрсетіледі)	Бақыланбайтын үлес пайызы	Бақыланбайтын үлеске тиесілі дауыс құқығының пайызы	Бақыланбайтын үлеске тиесілі пайда немесе шығын	Еншілес кәсіпорындарда жинақ-талған бақыла-майтын үлес	Бір жыл ішінде бақыламайтын үлеске төленген дивидендтер
2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл						
«Бұқтырма ГЭС-і» АҚ	Қазақстан	10%	10%	251,167	1,072,610	224,584
«Шүлбі ГЭС-і» АҚ	Қазақстан	7,86%	7,86%	(990)	27,858	-
«Өскемен ГЭС-і» АҚ	Қазақстан	10,01%	10,01%	(429)	3,804	-
«Энергия Семиречья» ЖШС (шыққанша дейін)	Қазақстан	75%	75%	(65,796)	(212,681)	-
Барлығы				183,952	891,592	224,584
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл						
«Бұқтырма ГЭС-і» АҚ	Қазақстан	10%	10%	277,873	912,073	287,452
«Шүлбі ГЭС-і» АҚ	Қазақстан	7,86%	7,86%	(1,853)	28,849	-
«Өскемен ГЭС-і» АҚ	Қазақстан	10,01%	10,01%	(189)	4,233	-
«Маңғыстау электр желілік тарату компаниясы» АҚ	Қазақстан	21.36%	21.36%	460,567		66,150
«Энергия Семиречья» ЖШС	Қазақстан	49%	49%	(55,612)	(237,515)	-
Барлығы				680,786	707,640	353,602

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер – 31 желтоқсан 2018 жыл

30 Бақыланбайтын үлес (жалғасы)

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Қысқа мерзімді активтер	Ұзақ мерзімді активтер	Қысқа мерзімді міндеттеме лер	Ұзақ мерзімді міндеттеме лер	Пайда	Пайда/ (шығын)	Барлық жиынтық пайда	Ақшалай қаржы ағымы
2018 жылғы 31 желтоқ- санда аяқталған жыл								
«Бұқтырма ГЭС-і» АҚ	1,690,182	1,194,857	416,758	154,916	3,540,975	2,511,669	2,637,620	(885,480)
«Шүлбі ГЭС-і» АҚ	150	-	547,154	7,512	-	(12,599)	(12,599)	-
«Өскемен ГЭС-і» АҚ	150	-	107,933	7,338	-	(4,285)	(4,285)	-
«Энергия Семиречья» ЖШС	3,152	312,221	903,247	-	-	(100,452)	(100,452)	(9,707)
Барлығы	1,693,634	1,507,078	1,975,092	169,766	3,540,975	2,394,333	2,520,284	(895,187)
2017 жылғы 31 желтоқ- санда аяқталған жыл								
«Бұқтырма ГЭС-і» АҚ	2,230,901	1,194,857	357,392	154,916	3,288,379	2,778,727	2,778,727	226,457
«Шүлбі ГЭС-і» АҚ	-	-	535,640	6,277	-	(23,579)	(23,579)	-
«Өскемен ГЭС-і» АҚ	-	-	104,729	6,107	-	(1,885)	(1,885)	-
«Маңғыстау электр желілік бөлу компаниясы» АҚ	-	-	-	-	-	-	-	-
«Энергия Семиречья» ЖШС	33,255	230,254	750,925	-	-	(84,696)	(84,696)	4,919
Барлығы	2,264,156	1,425,111	1,748,686	167,300	3,288,379	2,668,567	2,668,567	231,376

31 Негізгі еншілес, қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындар

Кәсіпорын атауы	Қызмет түрі	% дауыс құқығы	Қатысу үлесі	Тіркелген ел
Еншілес кәсіпорындар:				
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	Алматы қаласы мен Алматы облысы бойынша электр қуатын беру және бөлу	100%	100%	Қазақстан
«Алматы электр станциялары» АҚ	Алматы қаласы мен Алматы облысында электр, жылу қуаты мен ыстық су өндіру	100%	100%	Қазақстан
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	Алматы қаласы мен Алматы облысы аумағында электр қуатын сату	100%	100%	Қазақстан
«Шардара СЭС-і» АҚ	Оңтүстік Қазақстандағы гидроэлектр станциясындағы электр қуатын өндіру	100%	100%	Қазақстан
«Мойнақ СЭС-і» АҚ	Алматы облысындағы гидроэлектр станциясындағы электр қуатын өндіру	100%	100%	Қазақстан
«Бұқтырма ГЭС-і» АҚ	Көмір негізіндегі электр және жылу қуатын өндіру	100%	100%	Қазақстан
«Шүлбі ГЭС-і» АҚ	Жалға берілген Бұқтырма гидроэлектр станциясының меншік иесі саналады	90%	90%	Қазақстан
«Өскемен ГЭС-і» АҚ	Гидроэлектр станцияларды жалға берген кезден бастап аталған компаниялар жұмыс істемейді	89.99%	89.99%	Қазақстан
ТОО Samruk Green Energy	Гидроэлектр станцияларды жалға берген кезден бастап аталған компаниялар жұмыс істемейді	92.14%	92.14%	Қазақстан
«Бірінші жел электр стансасы» ЖШС	Жаңартылатын электр қуатын дамыту	100%	100%	Қазақстан
	Жел электр стансасында қуат өндіру	100%	100%	Қазақстан
«Қазгидротехэнерго» ЖШС	Жаңартылатын энергия көздері саласында жобаларды іске асыру	100%	100%	Қазақстан
«Теплоэнергомаш» ЖШС	Жаңартылатын энергия көздері саласында жобаларды іске асыру	95%	95%	Қазақстан
«Energy Solutions» ЖШС	Тасымалдау және өзге де қызметтер	100%	100%	Қазақстан
Қауымдасқан кәсіпорындар:				
«Балқаш ЖЭС-і»	Балқаш ЖЭС-ін салу	50%- 1 акция	50%- 1 акция	Қазақстан
«Энергия Семиречья» ЖШС	Алматы жанында күн электр станциясында электр қуатын өндіру	25%	25%	Қазақстан
Бірлескен кәсіпорындар:				
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	Көмір негізінде электр және жылу қуатын өндіру	50%	50%	Қазақстан
Forum Muider BV («Forum Muider»)	Компания Богатырь Көмір және маңызды операцияларды жүзеге асырмайтын Ресей Федерациясы мен Кипр Республикасында тіркелген бірқатар компаниялардың жарғылық капиталының 100% үлесіне ие (Компания энергетикалық көмір өндірумен айналысады)	50%	50%	Нидерланды
«Тегіс Мұнай» ЖШС және «Маңғышлақ Мұнай» ЖШС	Газ кен орнын барлау және әзірлеу	100%	100%	Қазақстан

32 Санаттар бойынша қаржылық құралдар

ХЕҚС талаптарына сәйкес (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар» Топ өзінің қаржылық активтерін мынадай санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (а) пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (б) басқа да жиынтық табыс бойынша бағаланатын қаржылық активтер; (в) амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер. «Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер» санатының екі құрамдас бөлігі бар: (i) пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша міндетті тәртіппен бағаланатын қаржылық активтер; және (ii) осы санатқа бастапқы танылу кезеңінде жатқызылған активтер. Бұған қоса қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жеке санатқа бөліп қарастырылады.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ХЕҚС талаптарына сәйкес (IAS) 39 «Қаржылық құралдар: тану және бағалау» Топ өзінің қаржылық активтерін мынадай санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (а) несиелер мен дебиторлық берешек; (б) сату үшін қолда бар қаржылық активтер; (в) өтелгенге дейін ұсталатын қаржылық активтер; (г) пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер; «Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер» екі құрамдас бөлігі бар: (i) осы санатқа бастапқы танылу кезеңінде жатқызылған активтер; (ii) саудаға арналған деп жіктелген активтер. Бұған қоса қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жеке санатқа бөліп қарастырылады.

2018 жылғы 31 желтоқсанға Топтың барлық қаржылық активтері амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржылық активтер санатына жатқызылған. 2017 жылғы 31 желтоқсанда Топтың барлық қаржылық активтері несиелер мен дебиторлық берешек санатына және өтелгенге дейін ұсталатын активтерге жатқызылған. 2018 жылғы 31 желтоқсанда және 2017 жылғы 31 желтоқсанда Топтың барлық қаржылық активтері амортизациялық құны бойынша көрсетілген.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Қаржылық тәуекел факторлары

Топ қызметі оны бірқатар қаржылық тәуекелдерге әкеледі: нарықтық тәуекел (оның ішінде валюталық тәуекел, пайыздық мөлшерлеме өзгерісінің әсер ету тәуекелі), несие тәуекелі және өтімділік тәуекелі. Топ деңгейіндегі тәуекелдерді басқару бағдең жоғары мөлшерде қысқартуға бағытталған. Топ тәуекелге ұшырауды хеджирлеу үшін қаржылық құралдарды пайдаланбайды.

Тәуекелдерді басқару Топтың бас компаниясы бекіткен саясат несие тәуекелі, өтімділік тәуекелі және нарық тәуекелі сияқты арнайы салаларды қамтитын және тәуекелдерді басқару принциптерін қарастыратын саясатқа сәйкес жүргізіледі (1-ескерте).

(а) Кредит тәуекелі

Топ кредит тәуекеліне ұшырауы мүмкін, атап айтқанда қаржылық құрал бойынша бір тарап басқа тарапқа қаржылық шығын әкелу тәуекеліне ұшырауы мүмкін, себебі ол өз міндеттерін орындай алмайды.

Кредит тәуекелі Топтың контрагенттермен жасалатын кредиттік және басқа да операциялары нәтижесінде туындайды, соның салдарынан қаржылық активтер туындап отырады.

Топтың ең жоғарғы кредиттік тәуекелі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық активтердің теңгерімдік құнынан көрінеді.

Кредиттік тәуекелді басқару. Кредиттік тәуекел Топ бизнесі үшін барынша елеулі тәуекел болып табылады. Сондықтан да басшылық кредиттік тәуекелді басқаруға ерекше көңіл бөледі.

Тәуекелдерді басқару мақсатында кредиттік тәуекелді бағалау маңызды процесс болып табылады және нақты модельдерді пайдалануды талап етеді, себебі тәуекелдер нарық жағдайына, күтілетін ақшалай қаражат айналымына және уақыт ағымына тәуелді. Активтер портфелі бойынша кредиттік тәуекелді бағалау дефолт болу ықтималдылығына байланысты қосымша бағалауды, тиісті шығын коэффициенттерін белгілеуді және контрагенттер арасындағы дефолт жағдайларына түзетулер жасауды талап етеді,

Кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесі. Кредиттік тәуекел деңгейі бойынша қаржылық құралдарды жіктеу және кредит тәуекелін бағалау мақсатында Топ екі жұмыс бағытын пайдаланады: тәуекелдер негізінде жасалатын ішкі рейтинг жүйесі немесе сыртқы халықаралық рейтинг агенттіктері (Standard & Poor's [S&P], Fitch, Moody's) бағалайтын тәуекел деңгейінің бағасы. Ішкі және сыртқы кредит рейтингтері бірыңғай ішкі шкала бойынша салғастырылады, дефолт тууы ықтималы аңқыталады.

Рейтингтердің тәуекелдерге негізделген ішкі жүйесі ішкі әзірлеме болып табылады, және рейтингтер басшылық тарапынан бағаланады. Топ кредиттік тәуекелді бағалаудың активтер топтамасына қарай түрлі әдістерін қолданады.

Топ ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша кредиттік тәуекелді бағалау үшін тәуекелдерге негізделген ішкі рейтинг жүйесін қолданады.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Рейтинг модельдері жиі қайта қаралып отырады, дефолттар туралы нақты деректер негізінде тестілеуден өткізіледі және қажеттілік туған жағдайда жаңартылып отырады. Қолдану әдістемесіне қарамастан Топ рейтинг нақтылығын растап отырады, модельдердің болжамдық қабілеттерін есепке алып, бағалап отырады.

Сыртқы рейтингтер S&P, Moody's и Fitch секілді тәуелсіз халықаралық рейтинг агенттіктерінің контрагенттері арқылы беріледі. Бұл рейтингтер ашық түрде, қол жетімді. Мұндай рейтингтер және дефолттың болу ықтималдылығының тиісті диапазондары барлық қаржылық активтер үшін қолданылады, тек саудалық дебиторлық берешек пен ұзақ мерзімді дебиторлық берешектер өзгеше қаралады.

Күтілетін кредит шығындарын бағалау (КШБ). Күтілетін кредиттік шығындар – ықтималдылық деңгейі ескеріле отырып, болашақ алынбаған ақшалай қаражат құны есептелген бағалау нысаны (яғни белгілі бір кезең ішінде туындаған дефолттың тиісті тәуекелдері пайдаланылып есептелген кредиттік шығындардың орташа өлшемдік шамасы). Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау объективті болып табылады және туындауы мүмкін шешімдер ауқымы есебімен анықталады. Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау Топта қолданылатын төрт компонент негізінде орындалады: дефолт ықтималдылығы, кредиттік талап көлемі, тәуекелге негізделген дефолт, дефолт жағдайындағы шығын және дисконттау мөлшерлемесі.

Дефолт сәтіндегі берешек – есепті кезең аяқталғаннан кейін тәуекел сомасында болуы мүмкін өзгерістер ескеріліп дефолттың болашақ болар күні тәуекелін бағалау, негізгі қарыз сомасы мен пайыздарын өтеу, және кредиттік міндеттемелер бойынша қаражатты пайдалану қоса ескеріледі. Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша дефолт сәтіндегі берешек кредиттік конверсия коэффициенті арқылы (CCF) бағаланады. Кредиттік конверсия коэффициенті – белгілі бір уақыт кезеңіндегі шарт бойынша міндеттемелер сомасының теңгерімдік міндеттемеге қатысты конверсия ықтималдылығын көрсететін коэффициент. *Дефолт ықтималдылығы (PD)* – белгілі бір уақыт кезеңіндегі дефолттың туындау мүмкіндігін бағалау. *Дефолт жағдайындағы шығын (LGD)* – дефолт кезіндегі туындайтын шығынды бағалау. Бұл шама шартта көзделген төлеуге бағытталған ақшалай қаражат ағыны мен кредитордың алуы күтілетін ақша арасындағы айырмаға негізделеді. Әдетте бұл көрсеткіш дефолт кезіндегі берешек пайызымен (EAD) белгіленеді. Күтілетін шығындар есепті мерзім аяғындағы көрсетілген құнға сәйкес дисконтталады. Дисконттау мөлшерлемесі қаржылық құрал бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемні (ТПМ) немесе оған ұқсас шаманы білдіреді.

Күтілетін кредиттік шығындар қаражат құралының барлық қолданыс мерізімі ішінде модельденеді. Құралдың барлық қолданыс мерзімі шарттың күтпеген мерзімінен тыс өтелуін есепке алғанда, егер ондай болған болса, қарыз құралдарын өтеу мерзіміне дейінгі қалған қолданыс мерзіміне тең.

Басқару моделінде «*Барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындар*» ретінде қаржылық құралдың қалған қолданыс мерізімі ішіндегі барлық мүмкін боларлық дефолт жағдайларының туындауы нәтижесінде пайда болатын шығындар бағаланады. «*12 айда күтілетін кредиттік шығындар*» моделі қаржылық құралдар бойынша есепті кезеңнің аяғынан бастап 12 ай ішіндегі болуы мүмкін дефолт жағдайының пайда болуы нәтижесінде туындайтын немесе қаржылық құралдың бір жылдан кем болуы мүмкін мерзіміндегі күтілетін кредиттік шығындардың бір бөлігін қамтиды

Басшылықтың Шоғырландырылған қаржылық есептілікті әзірлеу үшін күтілетін кредиттік шығындарды бағалауы әдетте реттеу мақсатында пайдаланылатын барлық мерзім ішіндегі бағалауға емес, белгілі бір мерзімдегі бағалауға негізделген. Бағалауда болжамдық ақпарат қолданылады. Осындай ретпен ККҚ кредит тәуекеліне ықпал ететін ықтималдылық ескеріле отырып, негізгі макроэкономикалық көрсеткіштердегі өзгерістерді көрсетеді.

Құрылған немесе сатып алынған қаржылық активтер үшін ККҚ модельдеуі (POCI) осындай ретпен орындалады, бұл қатарға жалпы теңгерімдік құны (а) дисконттау мөлшерлемесінің активтің алғашқы танылуы сәтінде алынған ақшалай ағын негізінде анықталу жағдайы, және (б) ККҚ әрқашан барлық мерзімдегі ККҚ тең болу жағдайы кірмейді. Құрылған немесе сатып алынған құнсызданған активтер – өткен мерзімде бизнестің бірігуі нәтижесінде сатып алынған құнсызданған активтер секілді алғашқы танылуы сәтінде құнсызданған қаржылық активтер.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Дефолт ықтималдылығын бағалау үшін Топ дефолтты төменде көрсетілген критерийлердің біреуіне немесе бірнешеуіне сәйкес келетін тәуекел жағдайы ретінде белгілейді:

- Қарыз алушының шартта көзделген өтеу мерзімін 90 күннен аса уақытқа созуы;
- халықаралық рейтинг агенттіктері қарыз алушыны дефолт рейтингіндегі сыныпқа жатқызады;
- қарыз алушы төменде көрсетілген төлемсіздік қабилеті ықтималының белгісіне сәйкес келеді:
 - қаржылық актив бойынша пайыз есептемесінің тоқтатылуы/ пайыз мөлшерлемесінің төмендеуі;
 - негізгі қарыздың есептен шығарылуы;
 - қаржылық активтің номинальды құнына қарағанда елеулі дисконтпен сатылуы;
 - қарыз құнының төмендеуіне/есептен шығарылуына, берешектің кешірілуіне әкелетін қайта құрылымдау;
 - қаржылық активті өтеу мерзімінің ұзартылуы;
 - негізгі қарыз/пайздық төлем бойынша төлем мерзімінің мейлінше кейінге шегерілуі;
 - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес контрагенттің банкрот деп танылуы;
 - Контрагенттің банкроттық туралы өтініш бойынша талап арызын беруі;
 - Кепілдік шартымен немесе шарт бойынша кепілдік ақысының төленуімен қамтамасыз етілген міндеттемелер бойынша мерзімнің ұзартылуы 90 күннен асады.

Ақпаратты жария ету үшін Топ дефолт анықтамасын құнсызданған активтер анықтамасына сәйкестендірді. Дефолттың жоғарыда берілген анықтамасы Топтың барлық қаржылық активтеріне қатысты қолданылады.

Егер құрал үш ай қатарынан қандай да бір дефолт критерийіне жатқызылмаған болса, дефолт деп есептелмейді (яғни төлемнің ұзартылуы жойылады). Бұл кезең талдау негізінде анықталды, талдау барысында ұзарту мерзімін жоюдың түрлі анықтамалары пайдаланылып, төлемді ұзарту жойылғаннан кейінгі қаржылық құралға дефолт мәртебесін беруді қайтару ықтималдылығы ескерілді.

Кредит тәуекелінің елеулі мөлшерде ұлғаюының болуы немесе болмауының бағалануы (SICR) алғашқы танылған сәттен бастап жеке түрде де, портфельді негізде де орындалады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есепте танылатын күтілетін кредит шығындарының деңгейі қарыз алушының кредит тәуекелінің алғашқы танылған сәтінен бастап елеулі ұлғаюына байланысты белгіленеді. Бұл бағыт күтілетін кредит шығындарын бағалаудың үш кезеңдік моделіне негізделген. 1 кезең – алғашқы танылу сәтінде құнсызданған санатына жатқызылмаған және сол сәттен бастап оған қатысты кредит тәуекелі елеулі түрде өспеген қаржылық құрал үшін. 2-кезең – егер алғашқы танылу сәтінен бастап кредит тәуекелі елеулі түрде өскені анықталса қаржылық құрал 2-кезеңге ауыстырылады, бірақ әзірше құнсызданған болып есептелмейді, бірақ кредит шығындарына қатысты бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. 3-кезең – егер қаржылық құрал құнсызданған болып табылса, ол 3-кезеңге ауыстырылады, және бағалау резерві барлық мерзім ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар негізінде құрылады. Актив 3-кезеңге ауысуы нәтижесінде ұйым пайыздық табысты жалпы теңгерімдік құны негізінде тануды доғарады және пайыздық кірісті есептеу кезінде теңгерімдік құнға қатысты күтілетін кредит шығындарын алып тастағандағы активтің тиімді пайыздық мөлшерлемесін қолданады.

Кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының критерийі орындалмағаны туралы дәлелдер болса, құрал қайтадан 1-кезеңге ауыстырылады. Егер тәуекел сапалық белгісі негізінде 2-кезеңге ауыстырылса, Топ бұл белгіге қатысты, оның сақталуы немесе өзгеруіне көз жеткізу үшін мониторинг жасайды.

Сатып алынған немесе құрылған құнсызданған қаржылық активтер бойынша кредиттік шығындарды бағалау әрдайым тұтас мерзімге бағаланады. Осылайша Топ барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік шығындардың шоғырландырылма өзгерістерін таниды.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек және корпоративтік облигациялар секілді амортизациялық құны бойынша, құнсыздану моделінің жекелеген кезеңдері бойынша бағаланатын қаржылық активтер жіктелімі келтірілген. Өзге қаржылық активтердің кредиттік шығындарына қатысты бағалау резерві 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша маңызды емес болып табылады.

	Кредиттік шығындармен байланысты бағалау резерві			Барлығы	Жалпы баланстық құны			Барлығы
	1 кезең	2 кезең	3 кезең		1 кезең	2 кезең	3 кезең	
	(12 айға КШБ)	(кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайындағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)		(12 айға КШБ)	(барлық мерзімге кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайындағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)	
Өзге ұзақ мерзімді дебиторлық берешек								
2018 жылғы 1 қаңтарға	(230,315)	-	(151,510)	(381,825)	13,387,349	-	151,510	13,538,859
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған Кезең ішінде танылудың тоқтатылуы	(17,829)	-	(716,319)	(734,149)	121,031	-	3,058,400	3,179,431
Дисконт амортизациясы	21,359	-	-	21,359	(1,967,039)	-	(123,950)	(2,090,989)
Басқа өзгерістер	-	-	-	-	452,636	-	-	452,636
	-	-	-	-	27,689	-	-	27,689
Кезеңдегі кредиттік шығынды кредиттік бағалау аударымына ықпал ететін өзгерістердің барлығы	3,530	-	(716,319)	(712,789)	(1,365,683)	-	2,934,450	1,568,767
Бағамдық айрма және басқа өзгерістер	-	-	-	-	58	-	-	58
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(226,785)	-	(867,829)	(1,094,614)	12,021,724	-	3,085,960	15,107,684

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

	Кредиттік шығындармен байланысты бағалау резерві			Жалпы баланстық құны			Барлығы
	1 кезең	2 кезең	3 кезең	1 кезең	2 кезең	3 кезең	
	(12 айға КШБ)	кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайындағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)	(12 айға КШБ)	(барлық мерзімге кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы жағдайындағы КШБ)	(құнсызданған активтер бойынша барлық мерзімге КШБ)	Барлығы
Корпоративтік облигациялар							
2018 жылғы 1 қаңтарға	(36,943)	-	-	(36,943)	1,996,255	-	1,996,255
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(46,402)	-	(26)	(46,428)	1,435,741	-	1,435,741
Кезең ішінде танылудың тоқтатылуы	21,179	-	-	21,179	(44,264)	-	(44,264)
Дисконт амортизациясы (нетто)	-	-	-	-	(825,081)	-	(825,081)
Есептелген пайыздардағы өзгерістер	-	-	-	-	9,956	-	9,956
Кезеңдегі кредиттік шығынды кредиттік бағалау аударымына ықпал ететін өзгерістердің барлығы	(25,223)	-	(26)	(25,249)	576,352	-	576,352
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(62,166)	-	(26)	(62,193)	2,572,606	-	2,572,606

Сауда-саттық дебиторлық берешектен басқа қаржылық активтер бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін Топ үш бағытты қолданады: (i) жеке негізде бағалау; (ii) портфельді негізде бағалау: ішкі рейтингтер жеке негізде бағаланады, бірақ кредит тәуекелінің бірдей рейтингтері және кредит портфелінің бірдей сегменттері үшін күтілетін кредиттік шығындарды есептеу процесінде кредит тәуекелінің бірдей параметрлері қолданылады (мәселен, дефолт ықтималдылығы, дефолт жағдайындағы шығындар); (iii) сыртқы рейтингтер негізінде бағалау.

Тұтастай алғанда күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелінің төмендегідей параметрлерінің қосындысына тең: дефолт сәтіндегі берешек, дефолт ықтималдылығы және дефолт жағдайындағы шығындар, олар құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесі арқылы келтірілген құнына дисконтталған нұсқада анықталған. Күтілетін кредиттік шығындар кредит тәуекелдерінің параметрлеріне болжам жасау әдісімен (дефолт сәтіндегі берешек, дефот ықтималдылығы және дефолт болған жағдайдағы шығын) әрбір жеке қаржылық активтің қолданыс мерзімі ішіндегі әрбір болашақ ай үшін немесе жиынтық сегмент үшін анықталады. Осы үш компонент «сақталып қалу» ықтималдылығы ескеріле отырып көбейтіледі және түзетіледі (яғни қаржылық актив өткен айда жабылды ма немесе дефолт болды ма). Бұл көрсеткіш әрбір болашақ кезең үшін күтілетін кредиттік шығындарды нақты есептеуді қамтамасыз етеді, олар сосын есепті күнге орай қайта дисконтталады және жинақталады. Күтілетін кредиттік шығындарды есептеу үшін қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі алғашқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның жуық шамасын білдіреді.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төменгі кестеде тиісті есепті кезең соңындағы сыртқы (болған жағдайда) және ішкі кредиттік рейтингтер көрсетілген:

31 желтоқсан 2018 жыл

Қазақстандық мың теңгемен	Ақшалай қаражат	Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражат	Жедел депозиттер	Облигациялар мен несиелер
BBB+	-	-	-	-
BBB- (жағымсыз)	-	-	-	-
BB+	65,181	6,514,628	-	-
BB (жағымсыз)	8,777,050	6,968,605	558,308	-
BB-	2,710,872	46,716	-	-
B+ (тұрақты)	-	-	-	-
B (жағымсыз)	2,030,797	-	1,659,568	1,199,356
B- (жағымсыз)	1,772	-	68,855	600,397
CCC (жағымсыз)	-	-	-	-
D (жағымсыз)	-	323,729	-	710,695-
Болмаған	18,663-	-	-	104,229-
Барлық қаржылық активтер	13,604,335	13,853,678	2,286,731	2,614,677

1 қаңтар 2018 жыл

Қазақстандық мың теңгемен	Ақшалай қаражат	Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражат	Жедел депозиттер	Облигациялар мен несиелер
BBB+	4,674	-	-	-
BBB- (жағымсыз)	-	6,419,624	-	-
BB+	-	-	-	-
BB (жағымсыз)	16,762,550	304	129,844	-
BB-	189,037	-	-	-
B+ (стабильный)	1,227,606	-	-	-
B (жағымсыз)	956,850	-	2,220,759	1,228,736
B- (жағымсыз)	14,381,452	-	2,715,745	-
CCC (жағымсыз)	59,088	-	-	-
D (жағымсыз)	-	328,427	-	767,518
Болмаған	18,326	12,256	-	-
Барлық қаржылық активтер	33,599,583	6,760,611	5,066,348	1,996,254

Топ дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарды есептеу үшін резервтеу матрицасын қолданады. Күтілетін кредиттік шығынды бағалау үшін сауда-саттық дебиторлық берешек кредит тәуекелі мен мерзімі ұзартылған кезең сипаттамасына байланысты жіктелген.

Төменгі кестеде дефолт деңгейі және тиісті есепті кезең аяғындағы шығынға арналған резерв көрсетілген:

Қазақстандық мың теңгемен	Заңды тұлғалардың дебиторлық берешегі					
	Барлығы	Ағымдағы	1-30 күн	31-60 күн	61-90 күн	>90 күн
	Барлығы	Ағымдағы	1-30 күн	31-60 күн	61-90 күн	>90 күн
2018 жылғы 31 желтоқсандағы дебиторлық берешек	20,487,270	13,527,396	3,869,849	457,623	119,823	2,512,579
Дефолт деңгейі		0.10%	0.44%	1.35%	3.44%	34.61%
Күтілетін кредиттік шығындар	(912,171)	(12,646)	(19,485)	(6,194)	(4,120)	(869,726)
Барлығы	19,575,099	13,514,750	3,850,364	451,429	115,703	1,642,853

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгемен	Заңды тұлғалардың дебиторлық берешегі					
	Барлығы	Ағымдағы	1-30 күн	31-60 күн	61-90 күн	>90 күн
2018 жылғы 1 қаңтардағы дебиторлық берешек	19,774,337	17,001,410	2,360,407	83,948	44,526	284,046
Дефолт деңгейі		0.21%	0.78%	6.27%	12.93%	12.93%
Күтілетін кредиттік шығындар	(102,368)	(36,317)	(18,300)	(5,261)	(5,758)	(36,733)
Барлығы	19,671,969	16,965,093	2,342,107	78,687	38,768	247,313

Қазақстандық мың теңгемен	Жеке тұлғалардың дебиторлық берешегі					
	Барлығы	Ағымдағы	1-30 күн	31-60 күн	61-90 күн	>90 күн
2018 жылғы 31 желтоқсандағы дебиторлық берешек	4,051,379	3,605,437	158,144	61,900	34,402	191,496
Дефолт деңгейі	-	0.57%	5.15%	21.98%	70.58%	100.00%
Күтілетін кредиттік шығындар	(258,143)	(20,616)	(8,147)	(13,604)	(24,280)	(191,496)
Барлығы	3,793,236	3,584,821	149,997	48,296	10,122	-

Қазақстандық мың теңгемен	Жеке тұлғалардың дебиторлық берешегі					
	Барлығы	Ағымдағы	1-30 күн	31-60 күн	61-90 күн	>90 күн
2018 жылғы 1 қаңтардағы дебиторлық берешек	4,223,115	3,828,778	153,908	58,326	20,628	161,475
Дефолт деңгейі		0.14%	4.47%	11.43%	19.63%	53.56%
Күтілетін кредиттік шығындар	(109,446)	(5,360)	(6,880)	(6,667)	(4,049)	(86,490)
Барлығы	4,113,669	3,823,418	147,028	51,659	16,579	74,985

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төменде қаржылық дебиторлық берешек талдауы топ тұтынушыларына қатысты көрсетілген (мерзімі ұзартылмаған және құнсызданбаған):

31 желтоқсан 2018 жыл

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Сауда-саттық дебиторлық берешек	Өзге қаржылық дебиторлық берешек
Ірі кәсіпорындар	1,271,868	129
Шағын және орта кәсіпорындар	11,809,586	557,510
Жеке тұлғалар	4,051,379	-
Барлығы	17,132,833	557,639

31 желтоқсан 2017 жыл

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Сауда-саттық дебиторлық берешек	Өзге қаржылық дебиторлық берешек
Ірі кәсіпорындар	1,140,050	126
Шағын және орта кәсіпорындар	16,142,279	157,530
Жеке тұлғалар	4,223,115	-
Барлығы	21,505,444	157,656

Күтілетін кредиттік шығындар моделіне енгізілген болжамдық ақпарат. Кредит тәуекелінің елеулі ұлғаюын бағалау және күтілетін кредиттік шығындарды есептеу расталатын болжамдық ақпараттың қосылуын білдіреді. Топ төмендегідей ауыспалы экономикалық мәселелерді анықтайды: олар кредиттік тәуекелдің өзгеруімен және күтілетін кредиттік шығындардың ескерілуімен түзетеледі: жалпы ішкі өнім, инфляция, айырбас бағамы, мұнай бағасы және базалық сектордың өнімділігінің өзгерісі негізіндегі экономикалық дамуды сипаттау үшін қолданылатын қысқа мерзімді экономикалық индикатор.

Осы экономикалық ауыспалы нысандардың дефолт ықтималдылығына әсері, дефолт кезіндегі берешек және дефолт жағдайындағы шығын статистикалық регрессионды талдау арқылы анықталады, бұл шара осы ауыспалы шамалардың өткен кезеңдердегі дефолт деңгейіне тигізген әсерін түсіну үшін жасалады.

Кез келген басқа экономикалық болжамдардағы секілді, олардың жүзеге асырылу болжамы мен ықтималдылығы жоғары деңгейдегі белгісіздігінен айқындалады, сондықтан да нақты көрсеткіштер болжамды көрсеткіштерден елеулі түрде өзгешеленуі мүмкін.

Топ қаржылық активтер бойынша бағалау мен нақты шығын арасындағы айырмашылықтарды азайту үшін есеп барысында қолданылатын өз әдістемесін тұрақты түрде тексеріп отырады. Мұндай тестілеу жылына кемінде бір рет жүргізіледі.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау әдістемесін бэк-тестілеу нәтижелері Басшылық назарына жеткізіледі, сосын уәкілетті органдармен талқыланғаннан кейін модельдерді одан әрі жетілдіру қадамдары жасалады.

(б) Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Топтың қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтармен кездесу тәуекелі. Топтың қолданыстағы Даму жоспарларын қалыптастыру және мониторингілеу ережелеріне сәйкес, ақша ағымдарының қозғалысын жоспарлау және мониторингілеу қысқа мерзімді ай сайынғы негізде және 5 жылға қызметті орта мерзімді жоспарлауды қалыптастыру аясында жүзеге асады. Сондай-ақ, Компанияда 10 жылға Топты дамыту стратегиясы әзірленіп, бекітілуде. Ақша ағымдарын жоспарлаған кезде депозиттерге бос ақша қаражатын орналастырудан түскен пайда есептеледі.

Төмендегі кестеде есепті кезеңнің аяғынан шарттарда көрсетілген өтеу мерзімдері талаптарының аяғына дейін қалған мерзімді көрсете отырып, Топтың қаржылық міндеттемелерінің өтеу мерзімдеріне бөлгендегі талдауы көрсетілген. Өтеу мерзімі бойынша талдау қарыз пайыздары мен негізгі сомасын қоса алғандағы дисконтталмаған сомаған негізделген.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(б) Өтімділік тәуекелі (жалғасы)

Қазақстандық мың теңгемен	Қажет болғанға дейін және 1 айдан кем мерзімде	1-3 ай	3-12 ай	12 ай – 5 жыл	5 жылдан астам
<i>2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Несиелер	4,579,924	19,396,427	38,065,239	203,251,394	209,148,504
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	2,805,502	-
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек	18,940,638	1,475,241	70,587,583	-	-
Қаржылық жалдау	18,053	1,833	124,851	525,927	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	23,538,615	20,873,501	108,777,673	206,582,823	209,148,504
<i>2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>					
Несиелер	3,718,440	16,232,161	47,180,591	272,168,444	213,491,282
Өзге ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	-	-	-	-	2,257,670
Негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек және басқа кредиторлық берешек	14,685,746	1,697,664	774,653	-	-
Негізгі сома мен пайыздың болашақ төлемдерін қоса алғандағы барлық болашақ төлемдер	18,404,186	17,929,825	47,955,244	272,168,444	215,748,952

(в) Нарық тәуекелі

Топ (а) валюталық және (б) пайыздық құралдар бойынша ашық ұстанымдармен байланысты нарық тәуекеліне тап болып отырады, олар нарықтағы жалпы және арнайы өзгерістер тәуекелімен тығыз байланысты.

Валюталық тәуекел. Топтың кейбір несиесі (18-ескертпе) және негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешегі (20-ескертпе) шетелдік валютада (АҚШ доллары мен еуро) көрсетілген, сондықтан Топ валюталық тәуекелге ұшырауы мүмкін. Қазақстан нарығында туынды қаржылық құралдарды таңдау шектеулі және бұндай құралдар қымбат болғандықтан, басшылық Топтың валюталық тәуекелін хеджирлемеу туралы шешім қабылдады, себебі мұндай құралдардың табыстары сәйкес шығындарды жаппайды. Бұған қарамастан Топ болашақта және қажет болған кезде хеджирлеу құрылымын енгізу үшін қаржылық нарықтағы өзгерістерді одан әрі бақылауды жалғастыруда.

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

(в) Нарық тәуекелі (жалғасы)

Төмендегі кестеде валюталық тәуекелге ұшыратуы мүмкін шетелдік валюталарда белгіленген жалпы сомалар көрсетілген:

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	АҚШ доллары	Еуро	Ресей рублі	Барлығы
<i>2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>				
Активтер	8,469,942	7,121,553	13	15,591,508
Міндеттемелер	(65,831,215)	(2,847,605)	-	(68,678,820)
Таза жайғасым	(57,361,273)	4,273,948	13	(53,087,312)
<i>2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша</i>				
Активтер	18,129,531	1,293,446	2,578,331	22,001,308
Міндеттемелер	(61,214,298)	(2,349,725)	(6,537)	(63,570,560)
Таза жайғасым	(43,084,767)	(1,056,279)	2,571,794	(41,569,252)

Төменде кестеде Топ ұйымдарының қызметтік валютасы үшін есепті кезең аяғында қолданылатын айырбас бағамының болуы мүмкін өзгерістері нәтижесінде болуы мүмкін қаржылық нәтиже мен өзіндік капиталдың өзгерістері келтірілген, бұл ретте барлық ауыспалы сипаттамалар өзгеріссіз қалады.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	2018ж. 31 желтоқсан	2017ж. 31 желтоқсан
	Пайдаға немесе залалға және капиталға әсері	Пайдаға немесе залалға және капиталға әсері
АҚШ долларының [10%] бекуі (2017 ж.: [10%] бекуі)	(4,588,902)	(3,463,442)
АҚШ долларының [10%] әлсіреуі(2017 ж.: [10%] әлсіреуі)	4,588,902	3,463,442
Еуроның [10%] бекуі (2017 ж.: [10%] бекуі)	341,916	164,594
Еуроның [10%] әлсіреуі (2017 ж.: [10%] бекуі)	(512,874)	(164,594)
Өзге де валюталардың [19%] бекуі (2017 ж.: [10%] бекуі)	2	(67,602)
Өзге де валюталардың [19%] әлсіреуі (2017 ж.: [10%] бекуі)	(2)	67,602

Пайыздық тәуекел. Пайыздық мөлшерлемені өзгерту тәуекелі ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді несиелердан туындайды.

Топ ауыспалы пайыздық мөлшерлемесі бар несиелерға қатысты Лондон және All-in-Cost қор биржасындағы (Қазақстан Республикасындағы инфляцияның деңгейін және банктің басқа шығындарын ескеретін банктің жиынтық шығыстары) LIBOR квоталарының нарықтық тәуекеліне ұшырауы мүмкін. LIBOR мен All-in-Cost -тің ұлғаюы Топтың ақшалай қаржысының қозғалысына кері әсер етуі мүмкін. Топ LIBOR өзгерістеріне мұқият мониторинг жасауда. Топ ауыспалы мөлшерлемелердің өзгерістеріне егжей-тегжейлі мониторинг жүргізеді. Компанияның пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекелдерді талдау және жеңілдету бойынша ресми келісімдері жоқ.

Егер 2018 жылғы 31 желтоқсанда пайыздық мөлшерлемелер 60 базистік пунктке жоғары болса және барлық басқа ауыспалы сипаттамалар өзгеріссіз қалар еді, ауыспалы пайыздық мөлшерлеме міндеттемелері бойынша аса жоғары пайыздық шығыстар нәтижесінде жылдық пайда 634,465 мың теңгеге көп/аз болушы еді (31 желтоқсан 2017: 688,546 мың теңге).

33 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Капиталды басқару

Топтың капиталды басқарудағы міндеттері акционерлер үшін пайданы және басқа мүдделі тараптар үшін табыстарды қамтамасыз ету үшін қызметтің үздіксіздігі қағидаттарына сәйкес Топтың өз қызметін жалғастыру қабілетін қамтамасыз ету болып табылады. Топ капитал құрылымын ұстап немесе түзету үшін акционерлерге төленетін дивиденділер сомасын өзгерте алады, сондай-ақ акционерлерге капиталды қайтара алады немесе қарыз ақшаны азайту үшін активтерді сата алады. Топ саланың басқа да компаниялары сияқты Топ өзінің және несиелік капиталының арақатынасы негізінде капитал мониторингін жүргізеді. Бұндай арақатынас капиталдың жалпы сомасына бөлінген таза қарыз ақша ретінде анықталады. Таза қарыз ақша қарыздардың жалпы сомасы ретінде анықталады, (оған қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «қысқа мерзімді қарыздар» мен «ұзақ мерзімді қарыздар» да жатады). Капиталдың жалпы сомасы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген «Барлық капитал» ретінде анықталады, оған таза қарыз ақша да кіреді. Басшылық қарыз қаражаты мен өз капиталының ара қатысын Топ тәуелділігінің деңгейі үшін 50% тең мөлшерде қолайлы деп қарастырады.

<i>Қазақстандық мың теңгемен</i>	Ескертпе	31 желтоқсан 2017 ж.	31 желтоқсан 2016 ж.
Барлық несиелер	18	310,362,769	358,487,044
<i>Минус:</i>			
Ақша қаражаты мен олардың эквиваленттері	14	(13,604,335)	(32,719,043)
Таза несиелік қаражат		296,758,434	325,768,001
Барлық меншікті капитал		480,011,945	479,510,676
Барлық капитал		776,770,379	805,278,677
Несиелік және меншікті капиталдың арақатынасы		38%	40%

34 Әділ құн туралы ақпаратты ашу

Әділ құнды бағалау

Әділ құнды бағалау нәтижелері әділ құнның иерархия деңгейлері бойынша былайша талданып, бөлінеді: (i) 1-деңгейге сәйкес активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеу бойынша бағалар (түзетілмейтін) жатады, (ii) 2-деңгейге – актив немесе міндеттемелер үшін тікелей (яғни, мысалы, баға) немесе жанама (яғни, мысалы, бағаның туындысы) бақыланатын болып табылатын барлық пайдаланылатын маңызды бастапқы деректері бар бағалау модельдерінің көмегімен алынғандар және (iii) 3-деңгейдің бағалары бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни, бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалар болып табылады. Қаржылық құралдарды әділ құн иерархиясындағы белгілі бір санатқа жатқызған кезде басшылық пайымдауды қолданады. Егер әділ құнды бағалауда айтарлықтай түзетуді талап ететін бақыланатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-деңгейге жатады. Пайдаланылатын деректердің маңыздылығы әділ құнның барлық жиынтық бағасы үшін бағаланады.

34 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Төменде әділ баға бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік бағасы мен әділ баға иерархиясы деңгейлері бойынша әділ бағаның талдауы келтіріледі:

Қазақстандық мың теңгемен	31 желтоқсан 2017 ж.				31 желтоқсан 2016 ж.			
	1-деңгей Әділ баға	2-деңгей Әділ баға	3-деңгей Әділ баға	Теңгерім дік баға	1-деңгей Әділ баға	2-деңгей Әділ баға	3-деңгей Әділ баға	Теңгерім дік баға
АКТИВТЕР								
Ақшалай қаражат пен олардың эквиваленттері	-	13,604,335	-	13,604,335	-	32,719,043	-	32,719,043
Пайдаланылуы шектелген ақшалай қаражат	-	13,529,949	-	13,529,949	-	7,312,723	-	7,312,723
Тіркелген мерзімі бар депозиттер	-	2,255,927	-	2,255,927	-	5,066,348	-	5,066,348
Қаржылық дебиторлық берешек	-	23,368,335	-	23,368,335	-	23,799,171	-	25,525,739
Өзге қаржылық дебиторлық берешек	-	73,015,816	-	73,459,585	-	1,726,568	-	1,726,568
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	-	9,255,653	-	9,709,486	-	11,660,781	-	11,660,781
Алынатын дивидендтер	-	-	421	421	-	-	1,281,082	1,281,082
Несиелер	-	-	104,228	104,228	-	-	-	-
Облигациялар	1,136,872	-	1,311,150	2,510,448	1,228,736	-	767,518	1,996,254
Барлық қаржылық активтер	1,136,872	135,030,015	10,495,996	138,971,448	1,228,736	82,284,634	11,656,537	87,820,390
Міндеттемелер								
Несиелер	-	334,848,802	-	310,362,769	-	333,948,588	-	358,487,044
Қаржылық кредиторлық берешек	-	91,147,706	-	91,147,706	-	17,158,063	-	17,158,063
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	-	-	2,805,502	2,805,502	-	-	2,257,670	2,257,670
Қаржылық жалдау	-	-	563,051	545,637	-	-	-	-
Барлық қаржылық міндеттемелер	- 425,996,508	3,368,553	404,861,614	404,861,614	- 351,106,651	2,257,670	377,902,777	377,902,777

34 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

Әділ құн иерархиясының 2-деңгейіндегі және 3-деңгейіндегі әділ құнның бағасы дисконтталған ақша ағыны моделінің көмегімен орындалды. Белсенді нарықта бағасы белгіленбеген тіркелген пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы қаржылық құралдардың әділ құны баланстық құнға тең болып қабылданды. Белсенді нарықта бағасы белгіленбеген тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар құралдардың әділ құны осы сияқты кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімін болжайтын жаңа құралдарға арналған қарызға беру нарығында қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, дисконтталған ақша ағынының моделіне негізделеді.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін қаржылық активтер. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы құралдардың әділ құны олардың баланстық құнына тең. Пайыздық мөлшерлемесі тіркелген құралдардың бағаланатын әділ құны осы секілді кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімін болжайтын жаңа құралдарға арналған қолданыстағы пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы күтілетін болашақ ақша ағындарының сомаларын дисконттау моделіне негізделеді. Қолданылатын дисконттау мөлшерлемелері контрагент тарапынан болатын кредиттік тәуекелге байланысты.

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін міндеттемелер. Облигациялардың әділ құны нарықтық баға белгілеулерге негізделеді. Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелердің әділ құны шамамен баланстық құнға тең. Пайыздық мөлшерлемесі тіркелген және өтеу мерзімі белгіленген құралдардың есептік әділ құны осы сияқты кредиттік тәуекел мен осы секілді өтеу мерзімімен жаңа құралдарға арналған күтілетін дисконтталған ақша ағынына негізделеді.

Инвестициялық мүліктің әділ құны. Инвестициялық мүлік Бұқтырма СЭС нысанын жалға алу шартын білдіреді, бұл нысанның бағасы болашақтағы жалдау ақысы негізінде анықталды. Инвестициялық мүліктің әділ құны 9,080,197 мың теңгеге тең (2017: 9,607,937 мың теңге).

35 Есептік кезеңнен кейінгі оқиғалар

2019 жылы 22 қаңтарда Қоғам Басқармасының 22.01.2019 № 1 шешімімен «Цеснабанк» АҚ облигациялар шығарылымының проспектісіне төмендегідей өзгерістер бекітілді (TSBNb33): сыйақы мөлшерлемесі жылдық 4% дан 0,1%-ға дейін төмендетілді, облигациялардың айналымы басталған күн «Қазақстандық қор биржасы» АҚ құнды қағаздарының ресми тізіміне енген күн болып есептеледі, облигациялардың айналым мерзімі сол облигациялардың айналым мерзімі басталған датадан бастап 15 (он бес) жылға ұзартылды. Облигациялардың жалпы нақты құны 1,432,009 мың теңгені құрайды.

2019 жылғы 25 қаңтарда Топ 1,500,000 мың теңге сомасындағы ЕҚҚБ қарызының негізгі сомасын жоспарлы түрде өтеп бітті.

2019 жылғы 30 қаңтарда Топ Азиялық Даму Банкімен 08.11.2018ж. жасалағн кредит желісіне қатысты шарт бойынша 30,468,800 мың теңге мөлшерінде транш алды (В желісі бойынша – 15,234,400 мың теңге, С желісі бойынша – 15,234,400 мың теңге).

2019 жылғы 18 ақпанда «Алматы Электр Станциялары» АҚ кәсіпорны «Қазақстан Халық Банкі» АҚ кредиттік желісі бойынша 1,000,000 мың теңге сомасында транш алды.

2019 жылғы 5 наурызда Топ ЕБРР-мен жасалған 09.12.2016 жылғы № 48308 кредиттік келісімнің 2 Траншы бойынша жалпы сомасы 7,404,411 мың теңге мөлшеріндегі негізгі қарыз қалдығы мен есептелген сыйақы сомасын мерзімінен бұрын жапты, оның ішінде негізгі қарыз 7,312,637 мың теңге.

2019 жылғы 18 наурызда Топ «Самұрық-Қазына» АҚ-тан алынған қарыз бойынша 2,381,109 мың теңге мөлшеріндегі негізгі қарызды жоспарлы түрде өтеді (№ БАК-48, 17.03.2010).

36 2018 жылғы 1 қаңтарға дейін аяқталатын кезеңге қолданылатын есеп саясаты

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын салыстырмалы кезеңге қолданылатын есеп саясатының ережелері келтірілген, оларға ХЕҚС (IFRS) 9 және ХЕҚС (IFRS) 15 талаптарына сәйкес өзгерістер енгізілген.

Қаржылық құралдар

(i) Қаржылық активтерді жіктеу

Қаржылық активтер мына санаттар бойынша жіктеледі: i) несиелер және дебиторлық берешек ii) сату үшін қолма-қол бар қаржылық активтер; iii) өтегенге дейін ұсталатын қаржылық активтер; iv) өзгерістері пайдадан немесе залалдан көрінетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер. Өзгерістері пайдадан немесе залалдан көрінетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер екі кіші санатқа бөлінеді: i) бастапқы таныған кезден бастап осы санатқа жатқызылған активтер; және (ii) сатуға арналған ретінде жіктелген активтер.

Несиелер мен дебиторлық берешек Топ жақын арада сатуға ниеттілерінен басқа, белгіленген немесе анықталатын төлемдермен белсенді нарықта белгіленбейтін негізгі қаржылық активтер болып табылады. Қаржылық жағдай туралы есептегі Топтың несиесі мен дебиторлық берешектері сауда және өзге дебиторлық берешектен, ақша қаражаты мен олардың эквиваленттерінен, өзге ұзақ мерзімді активтердің құрамындағы қаржылық активтерден және басқа қысқа мерзімді активтерден тұрады.

(ii) Қаржылық міндеттемелерді жіктеу

Қаржылық міндеттемелер мына есептік санаттар бойынша жіктеледі: i) туынды қаржылық құралдарды қоса алғанда, сатуға арналғандар; ii) басқа қаржылық міндеттемелер. Сатуға арналған міндеттемелер әділ құннан көрінеді, олардың өзгерістері жыл ішіндегі - өздері пайда болған кезеңдегі пайданың немесе зиянның (қаржылық табыс немесе қаржылық шығыс) құрамынан көрінеді. Бастапқы танылғаннан кейін басқа қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша көрінеді.

Қаржылық жағдай туралы есептегі Топтың өзге қаржылық міндеттемелері негізгі қызмет бойынша кредиторлық берешек пен өзге кредиторлық берешектен, қарыздардан, өзге ұзақ мерзімді міндеттемелердің құрамындағы қаржылық міндеттемелерден тұрады.

Түсімді тану

Түсім Топ алдағы уақытта экономикалық пайда алу мүмкін болатын және бұл пайда сенімді түрде өлшенуі мүмкін болған кезде танылады. Түсім қосымша құнға салынатын салық пен жеңілдіктерді шегере отырып көрсетіледі.

Электр және жылу энергиясын, ыстық суды сатудан түсетін түсім электр және жылу энергиясын, ыстық суды жеткізу шамасына қарай есептеу әдісімен танылады. Электр энергиясын тарату қызметінен түскен түсім есептік кезең ішінде таратылған электр энергиясының нақты көлемі негізінде танылады. Түсім сомасы тиісті қызметтер үшін бекітілген тарифтерге сүйене отырып анықталады.

Тауарларды сатудан түскен түсім тауарларға меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен пайданың ауысуы кезінде, әдетте тауарларды тиеу сәтінде танылады. Тауарларды сатудан түскен түсім сомасы Топтың әдеттегі қызметі барысында тауарлар мен қызметтерді сатудан алынған немесе алынуы тиіс сыйақының әділ құны бойынша анықталады.

Егер бартерлік мәміле бойынша алынған тауардың әділ құнын сенімді бағалау мүмкін болмаса, онда түсім сатылған тауарлар мен қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Пайыздық табыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, пропорционалды негізде танылады.

37 Акция пайдасы (шығыны)

Акциялардың базалық пайдасы/(шығыны) Топ акционерінің үлесіндегі ағымдағы жыл ішінде айналымда болған жай акциялардың орташа шамадағы санына сәйкес пайдасы немесе шығыны ретінде есептеледі.

Топтың табысы көбейтілетін әлеуетті жай акциялары жоқ, сондықтан да акцияларға шаққандағы көбейтілетін пайда акциялардың базалық пайдасымен бірдей.

	2018 ж.	2017 ж.
Жыл ішінде жалғасқан қызметтен түскен, Топ иелеріне тиесілі пайда/(шығын)(Қазақстан теңгесімен, мың)	5,008,580	(28,873,396)
Топ иелеріне тиесілі бір жылғы пайда/ (шығын) (Қазақстан теңгесімен, мың)	4,824,628	(29,554,182)
Айналымдағы жай акциялардың орташа шамадағы саны	5,601,687	5,601,687
Топ иелеріне тиесілі, жалғасқан қызметтен түскен, акциялардың базалық және көбейтілген пайдасы/(шығыны) (теңгеге дейін дөңгелектегенде)	894	(5,154)
Топ иелеріне тиесілі акциялардың базалық және көбейтілген пайдасы/(шығыны) (теңгеге дейін дөңгелектегенде)	861	(5,276)